

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra Humanitních věd

Diplomová práce

Domácí násilí na území města Meziboří z pohledu Policie

ČR a jeho eliminace v součinnosti s dalšími orgány

veřejné správy

Bc. Petr Soudek, DiS.

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Petr Soudek, DiS.

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Most

Název práce

Domácí násilí na území města Meziboří z pohledu Policie ČR a jeho eliminace v součinnosti s dalšími orgány veřejné správy

Název anglicky

Domestic violence in the territory of Meziboří city from the perspective of the Czech republic Police and its elimination in cooperation with other public authorities

Cíle práce

Uvedená diplomová práce se zaměří na problematiku násilného chování ve společných domácnostech v katastrálním území města Meziboří ve smyslu jeho prověřování Policií ČR a formě spolupráce této bezpečnostní složky s dalšími orgány veřejné správy za účelem jeho eliminace, zajištění bezpečnosti osob a prevenci před nebezpečnými útoky proti základním lidským právům, tedy útokům vedeným proti životu, zdraví, svobodě či lidské důstojnosti.

Předmětná práce bude v teoretické části mimo základní rozbor a funkci uvedené bezpečnostní složky zkoumat celkovou problematiku a efektivitu stávající spolupráce mezi konkrétními orgány veřejné správy a neziskovými organizacemi v daném katastrálním území, preventivní činnost, oporu ve stávající legislativě, socioekonomické a demografické faktory ovlivňující tuto problematiku či analýzu recidivního jednání takovýchto společensky nežádoucích jevů na uvedeném území.

Praktická část práce se poté bude zabývat analýzou jednotlivých případových studií s komentářem ve smyslu případných návrhů opatření či strategií ke zlepšení efektivity dané problematiky.

Hlavním cílem této diplomové práce bude analýza současného stavu s případnými poznatky možných opatření či strategií v metodice, prevenci či legislativní opoře problematiky v komplexním pojetí a na základě statisticky podložených dat bude určen aktuální vývoj tohoto společensky nežádoucího jevu na území města Meziboří.

Diplomová práce a její výsledek zkoumaného jevu přinese odborné veřejnosti podílející se na eliminaci dané problematiky podnět aktuálních statisticky ucelených dat na uvedeném municipálním území s přínosem lokálně specifických možností kooperace s oběťmi domácího násilí.

Metodika

Metodika provedení práce se bude skládat z aktuálního přehledu literatury týkající se domácího násilí, jeho definice, formy, příčiny a důsledky včetně relevantních zákonů vztahujících se k domácímu násilí v České republice.

Dílčí metodikou diplomové práce bude dále sběr a následná analýza statistických dat týkající se domácího násilí na uvedeném municipálním území; včetně identifikace aktuálního vývoje, formulace závěrů a doporučení, navržení konkrétních opatření a strategií pro zlepšení eliminace domácího násilí a posílení spolupráce s dalšími orgány veřejné správy.

Doporučený rozsah práce

60-80

Klíčová slova

Domácí násilí, Policie ČR, veřejná správa, municipalita, součinnost, efektivita

Doporučené zdroje informací

- ČECH, Ondřej. Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8
- KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1
- KOTKOVÁ, Martina. Domácí násilí v kontextu rodiny a práce. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4,
- NAHODIL, František. Veřejná správa a financování veřejného sektoru. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4
- ŠTEINBACH, Miroslav. Zákon o Policii České republiky: komentář. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Sylvie Kobzev Kotásková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 13. 2. 2024

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 2. 2024

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Domácí násilí na území města Meziboří z pohledu Policie ČR a jeho eliminace v součinnosti s dalšími orgány veřejné správy " jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 24. března 2024

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucí této diplomové práce, paní Ing. Sylvii Kobzev Kotáskové, Ph.D. za její cenné podněty, poznatky a vedení, které byly velkým přínosem při zpracování této práce. Dále bych chtěl velmi poděkovat mé lásce Fif, přátelům a kolegům za podněty, návrhy, užitečné rady a podporu při studiu.

Domácí násilí na území města Meziboří z pohledu Policie ČR a jeho eliminace v součinnosti s dalšími orgány veřejné správy

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje tématu domácího násilí z pohledu Policie ČR, se zaměřením na municipální území města Meziboří a možnosti jeho eliminace ve spolupráci s dalšími orgány veřejné správy. V teoretické části této práce je v návaznosti na zvolené téma charakterizována veřejná správa, Policie ČR a detailní aspekty domácího násilí. Tyto aspekty jsou tvořeny klíčovými prvky, jako je pojem domácí násilí, znaky, formy, příčiny, ale také důsledky na jeho oběti a společnost celkově. Dále jsou v této práci charakterizovány jak původci domácího násilí, tak jeho oběti blíže diferenciované dle jejich genderové identity. Součástí práce je rovněž výčet legislativních opor Českého právního řádu a souhrn institucí veřejné správy a neziskových institucí, které se podílejí na prevenci a potlačování domácího násilí.

Výzkumná část práce následně obsahuje rozbor municipálního území města Meziboří z pohledu socioekonomické charakteristiky, analýzu statistických dat domácího násilí na tomto území v posledním desetiletí a v závěru také kazuistickou metodu zkoumání tří případových studií, ke kterým došlo na území města Meziboří, a které jsou jednotlivě vyhodnocovány se zaměřením klíčovou spoluprací dotčených orgánů.

Klíčová slova: Domácí násilí, Policie ČR, veřejná správa, municipalita, součinnost, efektivita

Domestic violence in the territory of Meziboří city from the perspective of the Czech republic Police and its elimination in cooperation with other public authorities

Abstract

The diploma thesis is focuses to the topic of domestic violence from the point of view of the Police of the Czech Republic, with a focus on the municipal territory of the city of Meziboří and the possibility of its elimination in cooperation with other public administration bodies. In the theoretical part of this work, following the chosen topic, the public administration, the Police of the Czech Republic and detailed aspects of domestic violence are characterized. These aspects are made up of key elements such as the concept of domestic violence, signs, forms, causes, but also the consequences for its victims and society in general. Furthermore, in this work, both the perpetrators of domestic violence and its victims are characterized, more closely differentiated according to their gender identity. The work also includes a list of legislative supports of the Czech legal system and a summary of public administration institutions and non-profit institutions that participate in the prevention and suppression of domestic violence.

The research part of the work then contains an analysis of the municipal territory of the city of Meziboří from the point of view of socio-economic characteristics, an analysis of statistical data on domestic violence in this territory in the last decade, and in the end also a case study method of examining three case studies that took place in the territory of the city of Meziboří, and which are evaluated individually focusing on the key cooperation of the authorities concerned.

Keywords: Domestic violence, Police of the Czech Republic, public administration, municipality, cooperation, efficiency

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	15
2.1 Metodika	15
TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE	18
3 Teorie veřejné správy	18
3.1 Soukromá správa.....	19
3.2 Veřejná správa.....	19
3.2.1 Státní správa.....	21
3.2.2 Samospráva	23
4 Policie České republiky	27
4.1 Organizační struktura	27
4.2 Spolupráce s orgány veřejné správy.....	27
4.3 Vybraná oprávnění policie	28
4.3.1 Zajištění osob	28
4.3.2 Vykázání ze společného obydlí	28
5 Legislativa problematiky domácího násilí	30
5.1 Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím	31
5.2 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.....	31
5.3 Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.....	32
5.4 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.....	32
5.5 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.....	32
5.6 Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	33
5.7 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.....	33
5.8 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách	34
5.9 Istanbulská úmluva.....	34
6 Teoretický rámec problematiky domácího násilí.....	36
6.1 Znaky domácího násilí	37
6.2 Formy domácího násilí.....	41
6.3 Příčiny vzniku domácího násilí	44
6.4 Aktéři domácího násilí	47
6.4.1 Původci násilí.....	48
6.4.2 Osoby ohrožené násilím.....	50
6.4.3 Svědci násilí	50
6.5 Dopady domácího násilí.....	51

6.5.1	Dopady domácího násilí na ženách	51
6.5.2	Dopady domácího násilí na mužích.....	52
6.5.3	Dopady domácího násilí na seniorech	52
6.5.4	Dopady domácího násilí na dětech	53
6.5.5	Dopady domácího násilí na LGBT+ komunitě.....	54
6.5.6	Socioekonomické dopady domácího násilí.....	55
6.6	Předstírání domácího násilí	57
7	Predikce domácího násilí.....	59
7.1	Diagnostika běžných pochybení v odhalování domácího násilí	59
7.2	Diagnostická metoda SARA DN	60
7.3	Diagnostická metoda pomocí mobilní aplikace Bright Sky.....	61
8	Interdisciplinární spolupráce.....	62
8.1	Instituce veřejné správy.....	62
8.1.1	Policie České republiky	64
8.1.2	Orgán sociálně-právní ochrany dětí	69
8.1.3	Justiční orgán	71
8.1.4	Zdravotnická a školská zařízení.....	72
8.2	Neziskové organizace.....	73
8.2.1	Intervenční centra	73
8.2.2	Spirála, Ústecký kraj, z.s.	74
8.2.3	Charita Most	74
8.2.4	Most k naději z.s.	74
	PRAKTICKÁ ČÁST	76
9	Vlastní práce	76
9.1	Město Meziboří	77
9.1.1	Historie.....	77
9.1.2	Geografická charakteristika	79
9.1.3	Demografická charakteristika	79
9.1.4	Turistická a kulturní charakteristika	83
9.1.5	Charakteristika občanské vybavenosti.....	84
9.1.6	Kriminogenní charakteristika	84
9.2	Statistika domácího násilí a vykazání	89
9.2.1	Statistický průzkum domácího násilí v ČR.....	89
9.2.2	Statistický průzkum domácího násilí v Ústeckém kraji a okrese Most	92
9.2.3	Statistický průzkum domácího násilí v Meziboří	93
9.3	Kazuistika.....	97
9.3.1	Případová studie č. 1	97
9.3.2	Případová studie č. 2	104

9.3.3	Případová studie č. 3	109
10	Výsledky a diskuse	117
10.1	Výsledky charakteristiky města Meziboří.....	117
10.2	Výsledky statistické charakteristiky domácího násilí a vykázání	117
10.3	Výsledky kazuistického výzkumu.....	119
11	Závěr.....	120
	Seznam použitých zdrojů	124
11.1	Seznam obrázků	129
11.2	Seznam tabulek	129
11.3	Seznam grafů.....	129
11.4	Seznam použitých zkratk.....	129
	Přílohy.....	130

1 Úvod

Domácí násilí je z odborného hlediska široce definováno různými velmi blízkými charakteristikami. Tak jako může být domácí násilí označeno jako „*chování, které u jedné osoby vyvolává strach z osoby druhé, přičemž mezi těmito osobami existuje nebo někdy v minulosti existoval blízký vztah. Prostřednictvím moci, kterou tento strach poskytuje, určuje násilník chování oběti.*“¹ může být jinými autory charakterizováno také jako „*fyzické, psychické, sexuální či ekonomické násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami žijícími společně v jedné domácnosti. Dochází k němu opakovaně a dlouhodobě, zpravidla v soukromí, tedy „za zavřenými dveřmi“, mimo kontrolu společnosti*“² Domácí násilí lze tedy charakterizovat jako opakující se fyzické, psychické, sexuální, sociální, ekonomické nebo jiná forma násilí mezi partnery nebo členy rodiny, kteří spolu mají blízký vztah.³ Tato forma násilí velmi často probíhá skrytě v soukromí domova za tzv. zavřenými dveřmi mimo dohled širší veřejnosti a může zahrnovat různé způsoby kontroly, zastrahování, manipulace či ponižování ohrožené osoby ze strany agresora.

Tento zvláštní fenomén současnosti svou mimořádností nevyplývá z podstaty samotného násilí jako takového, ale prioritně vůči komu a za jakých příznačných psychologických okolností je páčán. Tyto příznačné okolnosti jsou v odborné literatuře označovány jako zneužívání partnera (Partner Abuse) či intimní násilí (Intimate Violence). I přesto, že uvedené označení je odbornou veřejností široce přijato, ve veřejném prostoru laické veřejnosti se rychle ujal silně medializovaný pojem domácí násilí (Domestic Violence), který se tak stal oficiálním klíčovým slovním spojením dané problematiky.⁴

V rámci bližšího specifiky problematiky domácího násilí je nutno uvést, že tato problematika obsahuje širokou škálu forem násilí, přičemž může zahrnovat fyzické, psychické, sexuální, sociální, ekonomické nebo jiné formy násilí či vydírání.

Uvedená dílčí rozlišení jsou pouze základní formy domácího násilí a mohou se vzájemně překrývat či rozvíjet. Je důležité si uvědomit, že domácí násilí není omezeno

¹ VOŇKOVÁ, Jiřina a MACHÁČKOVÁ, Radka. *Domácí násilí: právní minimum pro lékaře*. 2., aktualiz. vyd. Praha: proFem, 2004. ISBN 80-239-4026-0, str. 8.

² KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 14.

³ VOŇKOVÁ, Jiřina a HUŇKOVÁ, Markéta. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1, str. 20-21.

⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9, str. 232.

pouze na fyzické útoky, ale může se projevovat různými způsoby a mít závažné důsledky pro jeho oběti. Dále je nutné si v dané problematice uvědomit, že takovéto způsoby násilí nemusí probíhat pouze postupnou eskalací, tedy postupně se rozvíjejícími útoky se stoupající dynamikou či závažnějším následkem těchto jednání, ale mohou být vyvolány náhle a být okamžitě velmi závažné.

Motivace agresorů k takovému jednání může být různorodá a nelze ji jednoznačně generalizovat, jelikož každý jednotlivý případ domácího násilí je individuální a může být zapříčiněn specifickými okolnostmi a faktory. Obecně lze však říci, že zpravidla mezi hlavní motivace takových jednání patří kontrola a dominance agresora, vytlačení jeho hněvu či frustrace, potrestání oběti, udržení pocitu nadřazenosti agresora či náprava nebo požadovaná změna chování oběti.

Z historického pohledu lze uvést, že problematika domácího násilí je zakořeněným jevem, který vychází z patriarchálního a civilizačního kontextu, kdy muži zaujímali svrchované pozice otců nad svými dětmi a ženami. V tomto kontextu, byla poslušnost žen vůči svým manželům formulována již v Pavlově listu Efezským Nového zákona bible a tvořila tak historicky společenské uspořádání manželů. Toto uspořádání vycházející z církevních textů se tak projevovalo i v tehdejší občanském výkladu práva.

V moderní době začaly vztahy mezi muži a ženami získávat výrazně partnerský charakter, přičemž rozdíl v autoritě a moci mezi muži a ženami již nebyl tak výrazně právně kodifikován. I když respekt k právu otce a manžela na řízení domácnosti přetrvával v naší kultuře nadále, emancipační vývoj postupně tento respekt oslaboval. Partnerské násilí bylo mimo extrémní případy často považováno za soukromou záležitost a vnímáno jako ojedinělý a okrajový problém. Teprve až feministické hnutí 60. a 70. let minulého století v západní Evropě a USA prolomilo společenskou toleranci k temným stránkám lidské intimity a násilí mužů vůči ženám bylo pojmenováno jako společenský problém.⁵

Faktory, které přispívají ke vzniku domácího násilí, mohou být různorodé a velmi složité, přičemž se mohou lišit v závislosti na konkrétní situaci a jednotlivých případech. Takovými faktory významně ovlivňující vznik tohoto nežádoucího jevu mohou být faktory společenské (tolerance okolí), rodinná výchova, osobnostní rysy agresora (zvýšená

⁵ GJURIČOVÁ, Šárka; KOCOURKOVÁ, Jana a KOUTEK, Jiří. *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2000. ISBN 80-7021-416-3, str. 74-76.

agresivita, závislosti na návykových látkách, psychické či psychiatrické onemocnění) či sociální problémy (ztráta zaměstnání, ekonomické problémy).⁶

Na základě výše uvedeného je patrné, že domácí násilí je velmi závažným a společensky nežádoucím prvkem, přičemž jeho důsledky mohou být v návaznosti na jeho okolnostech a způsobu páchání rozmanité a vždy mají velmi významný vliv na jednotlivé oběti, celé rodiny a celou společnost. Mezi hlavní důsledky domácího násilí můžeme začlenit fyzické zranění obětí, psychická a emocionální traumata, sociální izolace, ekonomické důsledky, nežádoucí vývoj dětí v takto zasažených rodinách, zvýšené riziko budoucího násilí či nežádoucí vývoj společnosti.

V rámci předcházení takového nežádoucího jevu, je třeba jeho obětem poskytnout náležitou pomoc a ochranu před agresory, která může spočívat od běžné osvěty společnosti ve formě společenských diskuzí nad danou problematikou až po fyzickou pomoc ze stran různých státních a neziskových institucí, či nejzásadnější zásahy, spojené s trestně právní odpovědností agresorů či soudními rozhodnutími ve smyslu zákazů styků mezi obětí a agresorem.

⁶ ÚLEHLOVÁ, Dagmar. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009. ISBN 978–80-7013–502-0, str. 16.

2 Cíl práce a metodika

Diplomová práce představuje důkladnou analýzu problematiky násilného chování jednotlivců v domácnostech na municipálním území města Meziboří, situovaného v Ústeckém kraji České republiky. Tato práce se hlouběji zabývá různými aspekty domácího násilí a způsoby, jakými je tato problematika řešena policejními orgány Policie ČR. Práce navíc zkoumá spolupráci s ostatními institucemi veřejné správy a neziskovými organizacemi, které se zapojují do prevence a potírání domácího násilí, s cílem zajistit bezpečnost jednotlivců ohrožených tímto jevem a ochránit jejich základní lidská práva a důstojnost.

Hlavním cílem této diplomové práce je analýza současné úrovně interdisciplinární spolupráce mezi policií a dalšími veřejnými institucemi a navržení vhodných opatření, metodik či legislativních změn, které by mohly přispět k efektivnějšímu potlačení domácího násilí v dané lokalitě.

Součástí práce, resp. jejím dílčím cílem, je také statistická analýza současné situace domácího násilí v uvedeném municipálním území za účelem posouzení jeho budoucího vývoje.

Výsledky této práce mají potenciál poskytnout odborné veřejnosti užitečné poznatky, které by mohly vést ke zlepšení preventivních opatření a posílení koordinace v boji proti domácímu násilí v dané lokalitě. Díky komplexnímu přístupu k problematice domácího násilí může tato diplomová práce sloužit jako cenný zdroj informací pro policisty, pracovníky sociálních služeb a další profesionály zabývající se touto problematikou.

2.1 Metodika

Metodika provedení diplomové práce se v prvotní fázi skládala z analýzy vhodných odborných literárních děl a právních předpisů týkajících se problematiky domácího násilí v České republice. Po jejich rešerši, rozsáhlému studiu a ucelení ve vztahu k obsahu této práce, jsou odborné poznatky z literárních děl postupně integrovány do jednotlivých částí práce, která se z hlediska struktury rozděluje na prvotní teoretickou a sekundární praktickou část.

Následně jsou na základě poznatků odborné literatury a příslušnému zdroji informací v teoretické části vymezeny základní charakteristiky teorie veřejné správy a její bližší členění v rámci oborů státní správy a samosprávy.

Stejným způsobem je posléze charakterizován bezpečnostní ozbrojený sbor Policie ČR, který byl v návaznosti na rešerši příslušných právních norem blíže specifikován s důrazem na plnění základních služebních úkolů a povinností, organizační strukturu a nejdůležitější oprávnění v rámci zkoumaného téma práce.

V návaznosti na předchozí právní rozbor bezpečnostního sboru, jsou z uvedených rešerši odborných textů domácího násilí kvalifikovány také další jednotlivé normy právního řádu České republiky, které se úzce dotýkají zkoumaného jevu a jejichž konkrétní části ustanovení jsou blíže specifikovány a charakterizovány.

Dále je v této práci s ohledem k jejímu zaměření detailně charakterizován pojem domácího násilí, stejně jako jsou detailně charakterizovány jednotlivé formy, znaky, příčiny i důsledky tohoto jevu. Tento proces charakteristiky vycházející ze zdrojů odborné literatury, je dále doplněn o poznatky vztahující se k osobám jeho původců a jejich rozlišení v návaznosti na jejich bližší specifika nebezpečnosti. V této práci je obdobně provedena i charakteristika a dopady z pohledu ohrožených osob jednotlivých genderových, věkových či sexuálně orientovaných skupin, ale také celé společnosti. Jako další je do práce začleněna i oblast predikce a prevence domácího násilí ve společnosti, v rámci které jsou z odborných zdrojů detailně popsány jednotlivé diagnostické metody, které jsou schopny tento jev identifikovat. Jelikož problematika domácího násilí je širokosáhlým oborem, jehož se v rámci koordinačně navazujících úkonů dotýká široká základna veřejných institucí i neziskových organizací, jsou v práci charakterizovány i tyto jednotlivé orgány včetně bližšího popisu jejich začlenění.

V navazující počáteční fázi praktické části diplomové práce je metodika provedena ve formě charakteristiky municipálního území města Meziboří, jeho historickou charakteristikou a podrobnou charakteristikou z pohledu geografické, demografické a kulturní struktury. Dále je toto municipální území detailně podrobena zkoumání z pohledu aktuální kriminogenní charakteristiky, k čemuž posloužili statisticky podložené údaje z vnitřních databází Policie ČR. Přístup k těmto statisticky věrohodným datům má autor této práce, který slouží v uvedeném bezpečnostním sboru a má oprávněný přístup k těmto důležitým zdrojům informací.

Z uvedených reálných dat je dále analyzována i statistika vykazání domácích násilí na území města Meziboří v posledním desetiletí, včetně analýzy předpokládaného budoucího vývoje této problematiky a zhodnocení desetiletého vývoje v návaznosti na její roční incidenci, genderové, věkové i recidivní strukturu. Pro úplnost a celistvou hodnotu

této analýzy města, je statistickým zkoumáním hodnocen i desetiletý vývoj incidence výskytu domácího násilí a vykazání na území okresu Most a území celého Ústeckého kraje, v němž se sledované municipální území geograficky nachází. Stejným způsobem je hodnoceno i celé území České republiky, které je oproti ostatním analýzám dále podrobeno stejně detailnímu populačnímu hodnocení vývoje, které je komparováno právě se zjištěným incidenčním vývojem. Předposlední část praktické struktury diplomové práce obsahuje metodické zkoumání domácího násilí ve formě tří kazuistických studií, popisujících reálně prověřované, avšak z důvodu ochrany osobních dat anonymizované případy domácího násilí na municipálním území města Meziboří, které jsou zprvu v jednotlivém a posléze i celkovém kontextu hodnoceny z pohledu výčtu pozitivních, případně negativních dílčích postupů s konkrétními návrhy na případné strategické či koordinační změny, které v konkrétních případech mohly vést ke zvýšení efektivity intervencí či ochrany lidských práv. Samotný závěr práce detailně formou popisu a logických úvah založených na zjištěních v předchozích kapitolách vyhodnocuje naplnění primárního i sekundárního cíle celé diplomové práce.

TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE

3 Teorie veřejné správy

Správa je historickým pojmem, který představuje cílevědomou aktivitu společnosti, směřující k dosažení konkrétních cílů, které mají veřejný nebo soukromý charakter.

Charakter činností správy je stanoven správním právním odvětvím a jednotlivými právními normami, jejichž rozsah činností určuje správní řád.

Subjekty působící v oblasti správy jsou označovány jako správní subjekty, což mohou být instituce, orgány, organizace nebo úřady. Tyto subjekty spravují určité objekty zájmu a mají pravomoc k provádění činnosti:

- Výkonné (například zajištění správy dopravy);
- Regulační (například správní činnosti kontrolní, řídicí, rozhodovací);
- Obstaravatelské (například sociální zabezpečení občanů);⁷

Důležitými charakteristikami správních subjektů jsou právní osobnost, schopnost vykonávat práva a povinnosti, pravomoc rozhodovat o záležitostech na určeném území, organizační struktura a hierarchie včetně výkonných orgánů vykonávajících správní činnost.⁸

SPRÁVA				
Veřejná správa				Soukromá správa
Státní správa		Samospráva		
Vnitřní státní správa	Územní státní správa	Zájmová samospráva	Územní samospráva	

Tabulka 1 Základní členění správy⁹

⁷ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 7.

⁸ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 7.

⁹ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 14.

Z výše uvedené tabulky je patrné, že správu lze v základní charakteristice členit na veřejnou správu a soukromou správu.

3.1 Soukromá správa

V oblasti soukromé správy se jedná o soubor aktivit subjektů, které jednají ve prospěch svých individuálních zájmů a usilují o dosažení svých soukromých cílů na základě vlastní vůle.

Takové soukromé subjekty mohou zahrnovat:

- Orgány, které řídí spravovaný objekt (např. soukromé společnosti jako s.r.o., a.s., atd.);
- Top management (např. jednatelé, prokuristé, správní rada, atd.);
- Subjekty, které hospodaří s privátními finančními a materiálními zdroji;

Soukromé organizace mohou vykonávat veřejnou správu pouze v případech, kdy veřejná správa nedokáže plnit dané úkoly sama, pokud je postavení veřejného subjektu nahraditelné, a pokud povaha situace nepředstavuje tomuto postupu překážku. V takových případech musí soukromé organizace splnit požadavky veřejného výběrového řízení.¹⁰

3.2 Veřejná správa

V kontextu veřejné správy, která má svůj historický základ v právu římském, lze tuto pojmenovat jako soubor aktivit spojených se správou lidské společnosti, která je organizována v rámci státu se státním aparátem. Veřejná správa zahrnuje:

- Správu území (státu, krajů, obcí);
- Správu majetku veřejného sektoru, kterým disponuje veřejnost (hmotný i nehmotný majetek);
- Správu veřejných záležitostí (poskytování veřejných služeb občanům);
- Správu veřejných financí (správa veřejných peněz);

¹⁰ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 13.

- Správu veřejných zařízení (ochrana přírodních zdrojů apod.);¹¹

Veřejná správa je charakterizována svými základními funkcemi:

- Funkce mocenská
Tato funkce umožňuje ovlivňování chování společnosti pomocí formální autority (donucení, příkázání či zakázání) a rozděluje se na centrální moc (výkonnou, zákonodárnou, soudní) a necentrální moc svěřenou samosprávě.
- Ochranná funkce
Jedná se o funkci zajišťující ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti uvnitř i vně státu.
- Organizační funkce
Uvedená funkce zahrnuje organizaci území, institucí a služeb pro občany.
- Regulační funkce
Funkce, která v demokratické společnosti vytváří systém řízení politického pluralismu a umožňuje společenskou interakci a sdružování občanů prostřednictvím stanov samosprávy.
- Funkce služeb veřejnosti
Je funkcí poskytující veřejné služby v zájmu občanů, jako jsou sociální a finanční služby.¹²

Ve veřejné správě se využívá široké spektrum nástrojů řízení, které zahrnují:

- Akta a dokumenty
Těmito prvky jsou právní normy, zákony, vyhlášky či jiné organizační nebo politické dokumenty.
- Verbální a neverbální formy informací
Tyto zahrnující například projevy, petice či stížnosti.

¹¹ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 9 - 10.

¹² KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 10 - 11.

- Finanční zdroje
Finanční zdroje představují peníze, akcie dluhopisů a mnohé další formy finančního kapitálu.
- Materiální a technické vybavení
Těmito vybaveními jsou myšleny dopravní prostředky, rozhlasové a televizní zařízení a další obdobné technologie.¹³

Z výše uvedené tabulky č. 1 je patrné, že základním rozlišením veřejné správy, je její členění mezi státní správu (která se dále podrobněji člení na vnitřní státní správu a územní státní správu) a samosprávu (která se taktéž dále člení na zájmovou a územní samosprávu).

3.2.1 Státní správa

Státní správa představuje veřejnou správu realizovanou státem a je neodmyslitelnou součástí každé společnosti fungující ve státním uspořádání, což je klíčový prvek charakterizující tuto instituci.¹⁴

Státní správa tedy představuje druh společenského řízení, který vykonává stát a zároveň představuje jednotlivé orgány státní správy, které zajišťují výkon správy.¹⁵

Výkon státní správy je svěřen:

- Ústředním orgánům státní správy;
- Institucím regionální nebo krajské úrovně;
- Institucím na místní úrovni, které jsou podřízeny výše zmíněným orgánům;

Česká republika disponuje vlastním právním systémem, který reguluje organizaci veřejné i soukromé správy. Základem státní správy jsou především právní normy ústavního a správního práva.

¹³ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 12.

¹⁴ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 15.

¹⁵ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 15.

Státní správa funguje jako záruka a stráž stanoveného zákonného stavu a vydává právně závazné akty. Regulační mechanismy v rámci státního řízení udržují požadované standardy v rámci přijatelných limitů.

Činnost státní správy směřuje k naplnění veřejných zájmů, poskytování služeb občanům, ochraně jejich práv a zájmů a k obraně státu. Státní správa v České republice má autoritativní charakter, je nezastupitelná a disponuje následujícími pravomocemi:

- Výkonné (provádějící úkoly zajišťující státní činnost);
- Zákonodárné (tvůrčí proces právních norem);
- Nařizovací (vydávání závazných nařízení);
- Kontrolní (zajišťují státní dozor a inspekce);¹⁶

Ústředními orgány státu jsou orgány správy státu s nejvyšší výkonnou mocí, která je jim udělena ústavními zákony. Těmito orgány jsou:

- Prezident České republiky;
- Vláda České republiky a ministři;
- Ústřední výkonné orgány státní správy a jejich instituce;¹⁷

ÚSTŘEDNÍ VÝKONNÉ ORGÁNY ČR		
Prezident České republiky	Vláda České republiky	
	Místopředsedové vlády	
	Ministři, ministerstev	Ministerstva, Orgány
	Jiné výkonné ústřední orgány státní správy	

Tabulka 2 Ústřední výkonné orgány ČR¹⁸

Státní správa představuje klíčový prvek veřejné správy, kde stát vykonává své funkce buď přímo (jako vnitřní státní správa) nebo prostřednictvím zprostředkované územní správy.¹⁹

¹⁶ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 20 - 21.

¹⁷ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 23.

¹⁸ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 23.

3.2.2 Samospráva

Samospráva je slučitelná pouze s demokratickým státním zřízením, jelikož představuje decentralizaci moci státu a má všeobecnou společenskou podporu. Jejími charakteristickými prvky jsou její volení představitelé, právní subjektivita a hospodaření se svým majetkem dle schváleného rozpočtu.

Samospráva spravuje své vlastní záležitosti a záležitosti veřejného zájmu, přičemž jí byla svěřena moc:

- Normotvorná (vydávání vlastních právních předpisů s nejnižší právní silou, jako jsou např. obecní vyhlášky, vnitřní předpisy, apod.);
- Výkonná (právo tvořit, organizovat a řídit činnost samosprávních institucí a jejich orgánů);

Její finanční zdroje zahrnují státní podporu a příspěvky od právnických a fyzických osob, s nimiž hospodaří v souladu s rozpočtem.²⁰

Samospráva se dále dělí na:

- Zájmovou samosprávu, která sdružuje občany se společnými zájmy, cíli nebo profesemi (např. profesní komory, sportovní kluby apod.);
- Územní samosprávu, která zahrnuje územní celky jako kraje a obce, disponující společenským a historickým vývojem, geografickou soudržností, ekonomickou a hospodářskou samostatností, a které byla svěřena moc k péči o potřeby jejich obyvatel a právo vydávat vlastní právní normy (např. vyhlášky a nařízení, platné pro dané území);²¹

¹⁹ NAHODIL, František. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4, str. 39.

²⁰ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 23.

²¹ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 46 - 48.

SAMOSPRÁVA		
Územní samospráva	Zájmová samospráva	
Územní samospráva krajů a Územní samospráva Hlavního města Prahy	Samospráva profesních sdružení	Samospráva zájmových sdružení

Tabulka 3 Samospráva²²

V návaznosti na téma diplomové práce je třeba mimo obecnou teorii o veřejné správě blíže specifikovat základní charakteristiku obce a územní samosprávy, na které zkoumaná problematika domácího násilí navazuje.

Obec tvoří základní jednotku územní samosprávy, která disponuje samostatnou právní osobností, je nositelem veřejné moci a představitel veřejných zájmů a zájmů jejích obyvatel.

Mezi základní znaky obce patří její název, katastrálně vymezené území, občané, kteří se mohou přímo či nepřímo podílet na jejím rozvoji a její funkce.²³

Právě výše uvedené funkce, které obec vykonává, lze členit:

- Samosprávní funkce

V rámci samosprávných funkcí obec sama provádí správu svých vlastních záležitostí a záležitostí občanů skrze zvolené orgány.

- Státní funkce

Jsou takové funkce, které jsou formou přenesené moci státu vykonávána státní správou v přesně stanoveném rozsahu.²⁴

Obec, která tvoří základní geografické útvary sídel občanů, lze dále členit dle zcela odlišných specifíků, kterými jsou členění dle počtu obyvatel nebo dle činnosti obecních úřadů.

²² KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 48.

²³ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 49.

²⁴ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 50.

V prvním případě, tedy v případě členění dle počtu obyvatel, můžeme obce blíže rozlišovat na vesnice, obec, městys, město, okresní město, krajské město, statutární město a hlavní město.²⁵

Ve druhém případě můžeme obce z pohledu svěřených činností obecních úřadů členit:

- Obec a obecní úřad s výkonem správy v základním rozsahu
Charakteristická nízkým počtem obyvatel a zpravidla jedním katastrálním územím, disponujícím obecním úřadem s jednoduchou organizační strukturou, zpravidla bez odborů, který plní základní samosprávné funkce.
- Obec a obecní úřad s výkonem správy přenesené působnosti
Stát na tuto obec přenesl pravomoci dotýkající se územní samosprávy.
- Obec a obecní úřad s výkonem správy rozšířené působnosti
Vykonává správu nejenom na vlastním území, ale i na území okolních obcí. Takovéto obecní úřady nejčastěji zahrnují výkon agendy na úseku evidence obyvatel, vydávání dokladů, evidence motorových vozidel, živnostenské evidence, odbory OSPOD a podobně.²⁶

OBECNÍ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA			
Statutární město s úřadem magistrátu	Obec s úřadem výkonu rozšířené působnosti	Obec s úřadem výkonu přenesené působnosti	Obec s úřadem výkonem správy v základním rozsahu

Tabulka 4 Členění obecní územní samosprávy²⁷

²⁵ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 50 - 51.

²⁶ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 51.

²⁷ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 52.

Orgány obce tvoří jeho zvolené zastupitelstvo obce, zvolená rada obce, zvolený starosta obce a úřad obce, přičemž:

- Zastupitelstvo představuje členy zvolených zástupců politických stran, kteří ze svých řad volí starostu. Počet členů zastupitelstva se odvíjí od velikosti obce, přičemž hlavní náplní zastupitelstev je schvalovací proces programu rozvoje obce, rozpočtu, zřizování organizačních služek obec, vydávání obecně závazných vyhlášek a mnoho dalšího;
- Rada obce, která je podřízena zastupitelstvu, zabezpečuje proces hospodaření dle schváleného rozpočtu obce, řídí a kontroluje činnosti orgánů a komisí obce, projednává petice a připomínky obyvatel a mnoho dalšího. Jednání rady obce není veřejné;
- Starosta představuje a zastupuje obec navenek. Tento zástupce obec řídí jednání obecního zastupitelstva a obecní rady. Starosta se zodpovídá obecnímu zastupitelstvu a podepisuje vyhlášky obce;
- Výbory, tedy orgány obce zřízené zastupitelstvem, které se mohou dotýkat činnosti finanční, kontrolní, zaměstnanosti, dopravy a podobně;
- Komise, které tvoří poradní orgány obce samostatné působnosti, které se mohou týkat libovolných odvětví jako např. kultury, ale také např. komise přestupků, které byl svěřen výkon přenesené působnosti v rámci jejího rozhodovacího procesu;

Úřad obce poté tvoří jednotlivé orgány, které jsou zastoupeny odbory zajišťujícími správu záležitostí obce. Počet odborů obce není pevně stanoven a závisí na organizaci místní samosprávy, která určuje strukturu odborů v rámci obecního úřadu.²⁸

²⁸ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 52 - 53.

4 Policie České republiky

Policie ČR je ozbrojený sbor, který působí území celé České republiky, přičemž je začleněn do veřejné správy a má univerzální působnost v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti. Její úkoly zahrnují ochranu bezpečnosti osob a majetku a veřejného pořádku, avšak také prevenci kriminality či úkoly dle trestního řádu. Konkrétní úkoly jsou stanoveny v různých zákonech, včetně zákona o Policii ČR, přestupkovém zákoně, zákoně o zbraních a mnoho dalších. Policie plní též i některé úkoly, které vycházejí z mezinárodních smluv, v rámci kterých poskytuje pomoc ostatním policejním sborům a institucím v zahraničí.

Bezpečnostní sbor se vyznačuje tím, že jeho členové jsou ve služebním poměru, což je specifický právní status, který jeho členy ovlivňuje v profesním, ale také osobním životě.²⁹

4.1 Organizační struktura

Policie ČR je organizačně podřízena ministerstvu vnitra a disponuje vlastní strukturou útvarů, jehož vrcholným orgánem je policejní presidium. V čele policejního presidia stojí policejní prezident, přímo podřízený pouze ministru vnitra. Policie se skládá z útvarů, působících na celostátní úrovni, ale také na územně vymezené úrovni, které představují krajské a územní či městská ředitelství, pod kterými jsou dále zařazeny nejnižší struktury jako obvodní, místní, poříční či dálniční oddělení.³⁰

4.2 Spolupráce s orgány veřejné správy

Policie v rámci svých úkolů nespolupracuje pouze s širokým spektrem dalších ozbrojených sil či bezpečnostních sborů, ale také s orgány veřejné správy či územní samosprávy jako obecní policie, krajské úřady apod., ale také s veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty.³¹

²⁹ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 1 - 4.

³⁰ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 6 - 9.

³¹ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 17 - 19.

4.3 Vybraná oprávnění policie

Policie v rámci svých zákonných pravomocí disponuje důležitými oprávněními, která jsou v rámci problematiky domácího násilí často využívána. Příklady takových oprávnění lze prezentovat primárně na následujících podkapitolách.

4.3.1 Zajištění osob

Policisté jsou na základě ust. § 26 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky oprávněni omezovat osoby na osobní svobodě formou zajištění, aby se zabránilo porušení veřejného pořádku a bezpečnosti, avšak pouze v nezbytných případech a přiměřeně ke konkrétním okolnostem. Zajištění je formou správního práva, které může být z tohoto pohledu povahou bezprostředního zásahu, ale také faktického pokynu, které musí každá osoba vyhovět. Tato forma omezení osobní svobody, která se řídí jednotlivými ustanoveními zákona o Policii ČR, musí být odlišována od formy zadržení, které je institucionálním prvkem trestního práva.³²

4.3.2 Vykázání ze společného obydlí

V rámci opatření potlačujících domácí násilí, bylo policistům dáno oprávnění preventivního charakteru, aktivně zakročit proti násilným osobám a tyto vykázat z obydlí na dobu 10 dnů. Tato doba nelze jakkoli zkrátit a to ani na podkladě žádosti ohrožené osoby. U těchto násilných osob, které jsou z domácího násilí podezřelé, musí existovat objektivní obava, že se dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti jiné osoby žijící ve společné domácnosti. Takovéto oprávnění je mnohdy realizováno v časové tísní, s omezenými informacemi a za emotivně vypjaté situace, která si s ohledem k míře hrozícího nebezpečí vyžaduje bezodkladný zákrok. Při rozhodnutí policisty o vykázání, je každá osoba povinna pokynu uposlechnout, i kdyby takovýto pokyn vykazoval rozpor se zákonem.³³

V rámci institutu vykázání se jedná pouze o oprávnění mající bezpečnostní charakter, který sám o sobě není skutkovou podstatou protiprávního činu. Takovéto protiprávní jednání, které předcházelo samotnému vykázání a jehož je vykázání důsledkem, je

³² ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 32 - 34.

³³ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 87 - 91.

v odlišné formě prověřování policií dále právně kvalifikováno jako přestupek či trestný čin. Toto prověřování protiprávního jednání je od vykázání odděleno a prošetřováno samostatně.³⁴

³⁴ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 87 - 91.

5 Legislativa problematiky domácího násilí

Dalším velmi důležitým faktorem problematiky domácího násilí, je oblast legislativní, tedy souhrn normativně právních aktů různých právních sil z různých právních odvětví. Právě tyto právní normy a jejich právní síly, mají za účel nastavit společensky přijatelný řád chování občanů a v případě zjištění jejich porušení, výkon tohoto práva vymáhat i formou donucení.

Legislativní rámec problematiky domácího násilí a prakticky legislativní rámec obecně, se neustále v čase vyvíjí a aktualizuje v souladu s mezinárodním právem, mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána i novými poznatky a potřebami společnosti.

Prakticky nejsilnější právní normou České republiky, která se ve své podstatě problematiky domácího násilí dotýká, je ústavní zákon č. 2/1993 Sb., tedy Listina základních lidských práv a svobod, která již v čl. 1 uvádí, že lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech.³⁵ Následující jednotlivé články Listiny základních lidských práv a svobod lze také případně promítnout do kontextu různých způsobů páchaní domácího násilí na jeho obětech.

Ve smyslu zkoumaného jevu prošla Česká republika v průběhu několika posledních let značnou transformací, přičemž do roku 2004 byl pojem domácího násilí v oblasti práva prakticky neznámou doménou. Období před uvedenou transformací z pohledu práva sice vnímalo páchaní násilí v rodinách, avšak tento jev byl vnímán pouze okrajově, bez hlubší právní odezvy a toto téma bylo bagatelizováno, či tabuizováno.³⁶

Právě tuto nečinnost z pohledu trestního práva změnila v uvedeném roce novela tehdejšího trestního zákona č. 140/1961 Sb., kdy byla zařazena nová skutková podstata trestného činu dle ust. § 215a, tedy trestného činu Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě a domácí násilí jako takové se prvně stalo trestným činem.³⁷

Nejzásadnější změna v legislativní úpravě domácího násilí však přišla v roce 2007, kdy vstoupil v účinnost zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti

³⁵ Usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky. *Zákony pro lidi: Sbirka zákonů* [online]. [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: [https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-Ústavní%20zákon%20č.%201/1993%20Sb.)

³⁶ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 65.

³⁷ NEDVĚDOVÁ, Alena, VANÍČKOVÁ, Lenka, CHOMOVÁ, Zuzana. *Sborník textů k problematice domácího násilí*. Praha: Centrum sociálních služeb, 2010, [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: https://www.mestodobris.cz/assets/File.ashx?id_org=2796&id_dokumenty=460597, str. 11.

ochrany před domácím násilím. Tento zákon, který byl inspirován rakouským modelem, byl v průběhu let do současné doby mnohokrát novelizován v rámci adekvátní reakce na vývoj a nová zjištění v problematice domácího násilí.³⁸

Mimo výše citovaný průřez vývoje norem českého právního řádu v kontextu vývoje problematiky domácího násilí je třeba zmínit aktuálně nejzásadnější účinné právní normy, se kterými se můžeme v této společensky závažné tématice setkat.

5.1 Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím

Právě tato primární norma představovala v oblasti ochrany před domácím násilím významnou legislativní inovaci, která implementovala nový přístup k řešení této závažné problematiky. Tento právní předpis nově zavedl institut vykázání, který umožňuje Policii ČR vykázat násilnou osobu ze společného bydliště na období trvající maximálně 10 dní a současně došlo k rozsáhlým změnám v zákoně o sociálních službách č. 108/2006 Sb. Na podkladě těchto změn vznikla intervenční centra, jež jsou určena k poskytování pomoci a podpory osobám, jež byly vystaveny riziku domácího násilí.³⁹

Výše citovaný zákon ve svých jednotlivých ustanoveních provedl dílčí, avšak velmi podstatné změny vztahující se konkrétně na zákon o Policii České republiky, občanský soudní řád, trestní zákon a zákon o sociálním zabezpečení v boji proti domácímu násilí, jakými byly mimo výše uvedené vykázání například vydání předběžného opatření soudu k dočasnému opuštění společného obydlí násilnou osobou či novelizaci skutkových podstat trestných činů.⁴⁰

5.2 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Tento zákon se zabývá prioritně institutem opravňujícím vykázání násilné osoby ze společného obydlí a nejbližšího okolí na dobu 10 dní, který je blíže upraven v ust. § 44 – § 47 citovaného zákona. Smyslem tohoto institutu je prioritní zajištění bezpečí ohrožené osoby, pokud byly policistou zjištěny skutečnosti, že lze očekávat další nebezpečný útok

³⁸ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 65.

³⁹ KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 15.

⁴⁰ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. Albatros Plus. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-80-00-01550-7, str. 78 – 81.

proti životu, zdraví, svobodě a lidské důstojnosti. Tento institut nesměřuje k potrestání násilné osoby za její protiprávní jednání, avšak tvoří formu prevence a ochrany oběti před dalším nebezpečným útokem.⁴¹

5.3 Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon o zvláštních řízeních soudních blíže upravuje procesní náležitosti otázky předběžného řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí a to konkrétně v ust. § 400 - § 409 citovaného zákona⁴² a dále ve zvláštních ustanoveních o výkonu rozhodnutí ve věci ochrany proti domácímu násilí dle ust. § 492 – 496 citovaného zákona, kde blíže stanovuje příslušnost soudu, formy provedení úkonu, převzetí osobních věcí či způsoby doručování písemností.⁴³

5.4 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Občanský soudní řád stejně jako v předchozím případě upravuje procesní řízení civilního řízení v otázkách týkajících se předběžných opatření ve vztahu k domácímu násilí.⁴⁴

5.5 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Občanským zákoníkem lze ve spojitosti s problematikou domácího násilí řešit navazující právní úpravy, jakými mohou být rozvodové řízení, úprava poměrů k dětem, majetkové úpravy, žaloby na zrušení společného nájmu a podobně.⁴⁵ Mimo tyto uvedené a značným způsobem obecně působící návrhy ve smyslu úprav běžných vztahů při rozvratu manželství, byly do nového občanského zákoníku, tedy do soukromoprávního kodexu, a to do části práva rodinného, také včleněny úpravy dotýkající se přímo problematiky domácího násilí. Tato odbornou veřejností pozitivně hodnocená právní úprava ve své

⁴¹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 65.

⁴² #ZaIstanbul. *Domácí násilí a vybraná témata z oblasti genderově podmíněného násilí*. Praha: Český svaz žen z.s., 2016, [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: <https://www.csz.cz/userfiles/istanbul/sbornik-zaistanbul-fin.pdf>, str. 18.

⁴³ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, § 492 - § 496. *Zákony pro lidi: Sbirka zákonů* [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292>.

⁴⁴ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 65 - 66.

⁴⁵ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 66.

podstatě reflektovala zvyšující se problematiku domácího násilí, které bylo třeba regulovat právními normami soukromého práva a speciálními instituty, které by poskytly ochranu před jeho dopady. S odkazem k této legislativní úpravě se jedná primárně o ust. § 751 - § 753 citovaného zákona, který se zabývá ochranou jednoho z manželů, resp. každé jiné osoby, pro něž se stane společné bydlení v domě nebo bytě, v němž se nachází domácnost manželů nesnesitelné z důvodu tělesného nebo duševního násilí.⁴⁶

5.6 Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

Do tohoto zákona o některých přestupcích, lze zařadit méně závažná protiprávní jednání násilných osob, v rámci kterých může dojít k přestupkům proti občanskému soužití či přestupkům proti veřejnému pořádku, přičemž násilné osobě mohou být uloženy omezující opatření v podobě povinnosti podrobit se vhodnému programu zaměřenému na zvládnání agrese či násilí.⁴⁷

5.7 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Trestním zákoníkem jsou z trestně-právního hlediska kvalifikovány závažné protiprávní jednání násilných osob, které přesahují závažnost výše jmenovaných přestupků. Ve spojitosti s domácím násilím lze vyjmenovat mnoho trestných činů proti zdraví, jakými mohou být například trestný čin ublížení na zdraví, vydírání, nebezpečné vyhrožování, omezování osobní svobody, týrání osoby žijící ve společném obydlí, znásilnění a podobně.⁴⁸ Zpravidla u veškerých výše citovaných trestných činů, které by svou nebezpečností byly schopny ohrozit zdraví či život, zpravidla přesahují rámec běžné a subjektivně pochopitelné zkušenosti jedince a mohou na takto ohrožené osobě zanechat emocionální nerovnováhu či dokonce posttraumatickou stresovou poruchu.⁴⁹

⁴⁶ ŠMÍD, Ondřej a ŠÍNOVÁ, Renáta. *Rozvod manželství*. Teoretik. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-66-3, str. 101 – 102.

⁴⁷ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 66.

⁴⁸ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 66.

⁴⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9, str. 113.

5.8 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Zákonem o sociálních službách je organizována činnost Intervenčních center. Tyto sociální zařízení, se aktivně zaměřují na krizovou pomoc a péči osobám, které se setkali s domácím násilím, a které se snaží zařadit zpět do běžného života bez násilí. Spolupráce ohrožených osob s intervenčními centry je zcela dobrovolná a nemůže být ze strany těchto zařízení žádným způsobem vynucována. Uvedená sociální zařízení spolupracují s Policií ČR, orgánem OSPOD a dalšími organizacemi či neziskovými institucemi ve snaze pomoci obětem domácího násilí a to jak po stránce psychologické, sociální i právní.⁵⁰

5.9 Istanbulská úmluva

S ohledem k výše citovaným aktuálním pramenům českého právního řádu a jeho vývoji v oblasti ochrany obětí a předcházení domácího násilí, je třeba v této kapitole zmínit také mezinárodní právní normu a to tzv. Istanbulskou úmluvu, oficiálně nazvanou jako Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí.

Hlavním cílem této úmluvy, jak je z jejího úplného názvu patrné, je zavedení silných opatření, která by zabránila výskytu násilí, poskytla pomoc obětem a adekvátně trestala pachatele. Úmluva stojí na myšlence rovnocenného postavení mužů a žen ve společnosti, což by mělo snížit výskyt násilí páchaného na ženách.⁵¹ Jedním z průlomových aspektů této úmluvy je definice pojmu "gender", která zahrnuje společensky přijaté role, chování, aktivity a atributy, které jsou považovány za příslušné mužům a ženám.⁵² Ze strany České republiky byla Istanbulská úmluva podepsána v roce 2016, avšak tato aktuálně neprošla ratifikačním procesem v senátu a byla tak vrácena zpět k projednání do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.⁵³ Pokrok směrem k ratifikaci úmluvy Českou

⁵⁰ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 66 - 67.

⁵¹ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina; HAVELKOVÁ, Barbara a ŠPONDROVÁ, Pavla (ed.). *Mužské právo: jsou právní pravidla neutrální?* Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-761-7, str. 255 – 261.

⁵² Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí, čl. 3. Council of Europe [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/1680462471>, str. 5.

⁵³ *Z boje o Istanbulskou úmluvu se stal střet progresivistů a konzervativců, kteří si vyřizují účty, shrnuje religionista Václavík*, [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/z-boje-o-istanbulskou-umluvu-se-stal-stret-progresivistu-a-konzervativcu-kteri-9166033>.

republikou byl spojen s řadou změn a úprav v různých oblastech. Jedním z důležitých kroků bylo řešení nucených sterilizací a sňatků.⁵⁴

⁵⁴ ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina; HAVELKOVÁ, Barbara a ŠPONDROVÁ, Pavla (ed.). *Mužské právo: jsou právní pravidla neutrální?* Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-761-7, str. 301.

6 Teoretický rámec problematiky domácího násilí

Domácí násilí představuje vážný sociálně-patologický jev, který zasahuje do životů mnoha jednotlivců a rodin a má negativní dopady na celou společnost, i přesto, že bylo dříve považováno za soukromou záležitost.⁵⁵ Důkazem této skutečnosti můžeme spatřovat právě v aktuální právní legislativě, která svými právními normami dává široké veřejnosti najevo, že toto jednání vnímá jako nezákonné, tedy že bude pachatele těchto skutků trestat a osoby postižené takovými protiprávními jednáními bude podporovat a chránit.⁵⁶ Studie a výzkumy naznačují, že domácí násilí není omezeno pouze na jednu konkrétní skupinu lidí, ale postihuje jedince všech věkových kategorií, bez ohledu na pohlaví, etnickou příslušnost nebo socioekonomický status.⁵⁷ Tento problém má kořeny v různých faktorech, jako je nedostatek komunikace, nízká úroveň sebeúcty, finanční obtíže, nezaměstnanost nebo alkoholismus, avšak nikdy nelze ospravedlnit jeho existenci či toleranci. Čím dál častěji se setkáváme s alarmujícími statistikami, které dokumentují rostoucí počet případů domácího násilí v České republice.⁵⁸ I přesto, že se dlouhodobě zvyšuje všeobecná informovanost široké veřejnosti o problematice domácího násilí a poskytování právní a jiné potřebné pomoci obětem takových jednání, stále mnoho případů zůstává nepodchyceno a neřešeno, což znamená, že údaje o skutečném rozsahu tohoto závažného problému mohou být ještě násobně vyšší.

Rozpoznání a identifikace domácího násilí je klíčová pro jeho prevenci a ochranu obětí, přičemž právě jeho včasné odhalení je v mnoha případech velmi důležitým aspektem předcházejícím jeho závažným následkům. S ohledem k možné identifikaci domácího násilí je důležité si uvědomit rozsah těchto zásahů, tedy tzv. typologii domácího násilí, která je značně komplexní a zahrnuje různé aspekty donucení, například ve formě násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního či ekonomického⁵⁹, které budou blíže specifikovány v následujících podkapitolách této práce.

⁵⁵ KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 15.

⁵⁶ BUSKOTTE, Andrea, VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie (ed.). *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6, str. 10.

⁵⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8, str. 9-10.

⁵⁸ Domácí násilí (statistiky) [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-statistiky.aspx>

⁵⁹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 30 – 33.

Stejně tak jako je klíčové rozpoznání domácího násilí, je stejně důležitým prvkem i represe před takovým jednáním a všeobecná osvěta široké veřejnosti ve smyslu problematiky domácího násilí.

6.1 Znaky domácího násilí

Domácí násilí představuje specifický a závažný společenský problém, který z pohledu jeho řádné kvalifikace vyžaduje pečlivou analýzu prostředí a jeho charakteristik. Jedná se o formu násilí, které se vyznačuje opakovaným a dlouhodobým zneužíváním moci v důvěrném vztahu mezi partnery či osobami sobě blízkými. Pro porozumění tomuto fenoménu je nezbytné zkoumat a analyzovat jeho klíčové znaky, které jsou detailněji specifikovány v jednotlivých bodech níže:⁶⁰

▪ Opakovanost a dlouhodobost

Domácí násilí není zpravidla jednorázový incident, který probíhá dlouhodobě a opakovaně. Tyto incidenty nejsou izolované, ale tvoří kontinuální vzorec chování agresivního jednotlivce, který může trvat po dlouhou dobu. Opakování násilí přispívá k jeho normalizaci a postupné eskalaci v čase.

I přes výše uvedené však současným vývojem problematiky domácího násilí je třeba uvést, že opakovanost či dlouhodobost jakožto jeden z primárních aspektů domácího násilí není vždy zcela nutná a v ojedinělých případech se může jednat o prvotní incidenty s o to závažnějšími následky.⁶¹

▪ Eskalace násilí

Jedním z klíčových rysů domácího násilí je postupné zvyšování intenzity a závažnosti útoků. Tato eskalace často začíná psychickým násilím, jako jsou verbální urážky a ponižování oběti, jejichž účelem je sociální izolace či snížení sebeúcty, a postupuje až k fyzickým útokům, které se postupně zvyšují a které mohou mít i zcela likvidační důsledky pro oběť. Tento proces eskalace může být postupný a nenápadný, což činí objektivní identifikaci násilí mnohem obtížnější.⁶²

⁶⁰ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 28 – 29.

⁶¹ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 89.

⁶² ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2, str. 38 – 39.

▪ **Neměnnost rolí**

Dalším klíčovým znakem domácího násilí je jasné a nezpochybnitelné rozdělení rolí mezi násilnou osobou a osobou oběti. V tomto kontextu jsou role pachatele a oběti domácího násilí vždy striktně definovány, jsou neměnné a pachatel často drží dominantní postavení, zatímco oběť je podřízená a zranitelná (tzv. „vztahová asymetrie“).

Násilná osoba může uplatňovat svou dominantní moc a kontrolu nad obětí, čímž omezuje její svobodu a autonomii. Ze strany násilné osoby mohou být individuálně zavedeny pravidla a normy, které upravují chování obou stran v rámci jejich vztahu, s důrazem na podřízenost a poslušnost ze strany oběti.

Důsledkem tohoto rozdělení rolí bývá, že oběť často cítí zkreslenost reality v důsledku sociální izolace či dlouholetého nátlaku, že není schopna se jakkoli bránit, opustit vztah či vyhledat pomoc. Velmi častým jevem v tomto aspektu domácího násilí také bývá tendence k obhajování původce násilí, zlehčování událostí či sebeobviňování.⁶³

Tento aspekt domácího násilí zdůrazňuje, že se nejedná pouze o fyzické útoky, ale i o závažné nerovnosti mezi zúčastněnými osobami a porušení lidských práv. Identifikace rozdělení rolí je klíčová pro samotné určení prostředí s výskytem domácího násilí a dalšího navazujícího procesu vhodných intervencí a podpory oběti domácího násilí.

V současném vývoji problematiky domácího násilí však i tento dříve pevně definovaný aspekt ztrácí všeobecné platnosti, jelikož uvedeným vývojem byl ustálen i pojem tzv. „partnerského násilí“, v rámci kterého se role zúčastněných osob proměňují dle konkrétní situace.⁶⁴

▪ **Izolace a neveřejnost**

Násilí často probíhá izolovaně v soukromí domova či jiném privátním místě, mimo kontrolu veřejnosti. Často se tento charakteristický prvek označuje jako tzv. „násilí za zavřenými dveřmi“. Z tohoto vyplývá, že oběť domácího násilí je značně

⁶³ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 42.

⁶⁴ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 43.

izolována od vnější pomoci a ochrany, což násilnou osobu učiní ještě mocnější. Tato izolace vytváří pro oběť pocit bezmoci a ztěžuje jí hledání pomoci.

- **Blízkost osob**

Dalším charakteristickým znakem domácího násilí je jeho zaměření na osobu blízkou násilníku. Zpravidla se tak může jednat osoby v manželském či jinak partnerském svazku, či jiné obdobné vztahy vyplývající ze společného bydlení, citového pouta, ekonomické vazby či společném materiálním zázemí.

Tato blízkost osob se tedy vyznačuje delší či kratší společnou minulostí, která ve své podstatě vytváří vhodné podmínky pro opakované projevy násilí a zabraňuje oběti snadnému úniku z násilného vztahu.

- **Cyklický charakter**

S ohledem k dlouhodobosti probíhajícího domácího násilí, se jako důležitý aspekt jednotlivých znaků jeví také tzv. cyklický charakter.

Tento významný prvek v dané problematice tvoří právě dynamiku násilného chování v jednotlivých dílčích fázích, které v charakteristických časových periodách, často označovaných jako tzv. „kruh o třech etapách“ či přesněji tzv. „spirála“ postupují od mírných útoků v delších časových odstupech až po pomyslný vrchol spirály, který představují závažné agresivní útoky ve velmi krátkém časovém intervalu. Tento cyklický charakter tak disponuje třemi fázemi a to:⁶⁵

1. Fáze – Zvyšování napětí

Tato fáze je charakterizována postupným hromaděním napětí a konfliktů v rámci každodenních činností. Původce násilí v této fázi vyjadřuje svou nespokojenost, frustraci či negativní postoj v konkrétní situaci, přičemž ohrožená osoba se snaží vzrůstající napětí mírnit, neprovokovat, uklidnit násilnou osobu a vyhovět jejím přáním z důvodu svého vzrůstajícího strachu a obavám z dalších útoků.⁶⁶

⁶⁵ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 36-37.

⁶⁶ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 36-37.

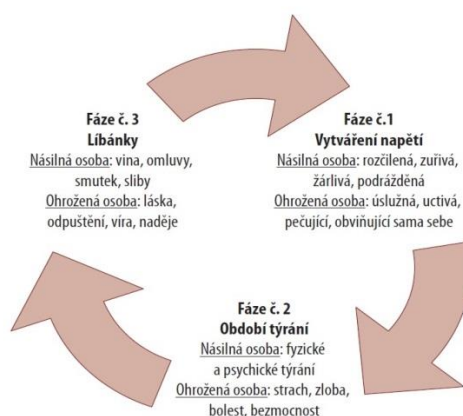
2. Fáze – Incident

Při následující druhé fázi dochází k samotnému útoku násilné osoby a jeho tzv. výbuchu agrese a ztráty kontroly nad svými emocemi. Tato fáze následně končí ve chvíli, kdy dojde k fyziologickému snížení napětí u násilné osoby.

V této fázi se ohrožená osoba může na základě předchozích zkušeností naučit také eliminovat možné následky a to především ve smyslu tělesných či psychických zranění nebo materiálních škod, kdy může „*zaujmout výhodnější polohu umožňující ochránit citlivá místa, duševně se odpojit od nastalé situace, schovat cenné či subjektivně důležité předměty.*“⁶⁷

3. Fáze – Usmíření

Tato poslední fáze cyklického charakteru, je fází, ve které násilná osoba projevuje lítost, omluvy a snahy o nápravu. Tato fáze, často také označována jako stádium „lábánek“ a klidu bez násilí a tenze, obnáší také snahy násilné osoby bagatelizovat předchozí incident a obviňovat ohroženou osobu, že incident zapříčinila. V důsledku tohoto jednání mnohdy ohrožená osoba uvedenému ospravedlnění násilné osoby uvěří, z incidentu se sebeobviňuje, omlouvá násilné chování a ve vztahu zůstává nadále.

Obrázek 1 Cyklus násilí⁶⁸

Z pohledu všech výše uvedených formálních znaků domácího násilí, které jej svou specifikací určují, je třeba s ohledem k neustálému vývoji dané problematiky uvést, že každý případ je zcela individuálním a neměl by se posuzovat dle plošných a pevně daných

⁶⁷ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 37.

⁶⁸ KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 18.

kritérií. Neúplnost veškerých znaků neznamená zamítnutí podezření z domácího násilí. Uvedená problematika vyžaduje opatrný a vysoce individuální přístup při posuzování konkrétního stavu.⁶⁹

6.2 Formy domácího násilí

Následující podkapitola se bude věnovat dalšímu rozdělení problematiky domácího násilí ve smyslu jejich konkrétnějších podob páchání, přičemž všechny podoby jsou škodlivé a ohrožují zdravý vývoj osobnosti člověka, relativizují základní lidské hodnoty a znevažují základní lidská práva. Tento fenomén není ve své podobě mimořádný pouze pro fyzickou agresi, jak se mnozí domnívají, ale pro okolnosti za kterých je páchán, kým, kde a z jakých pohnutek. Při analýze domácího násilí je zásadní rozpoznat a porozumět jednotlivým druhům násilí, které se mohou vyskytovat v rámci takovéto domácnosti, avšak důležité kritérium nelze spatřovat pouze v určení jeho formy, ale především jak je ohroženou osobou vnímáno a k němu přistupováno. Zpravidla se rozlišují tři základní formy domácího násilí a to fyzické, psychické a sexuální. Tyto formy násilí nejsou izolované, často se mohou vzájemně prolínat a mohou se objevovat ve vzájemné kombinaci.⁷⁰

▪ Fyzické domácí násilí

Tento druh násilí představuje opakované násilné projevy mezi blízkými osobami, které jsou působeny fyzickou silou a převahou za účelem způsobení bolesti. Zpravidla tyto incidenty zanechávají zjevná tělesná zranění. Nejčastěji se může jednat o incidenty ve formě strkání, fackování, kousání, plivání do obličeje, bití pěstmi, tahání za vlasy, bránění v pohybu či spánku, omezování zdrojů tepla či jídla a podobně, přičemž dle závažnosti může být fatální z pohledu zdraví či psychické újmy oběti.⁷¹

⁶⁹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 28.

⁷⁰ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 29 - 30.

⁷¹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 30.

- **Psychické domácí násilí**

Toto násilí je někdy také označováno jako emoční, přičemž tento druh násilí u jeho obětí vyvolává duševní utrpení ve formě duševních bolestí, strastí či úzkostí. I přesto, že tento druh násilí je jednou ze základních a tedy častých forem páchaní domácího násilí, je třeba si uvědomit, že jeho podoby mohou být propracovány do sociálně přijatelných a o to hůře rozpoznatelných forem. Tento druh domácího emocionálního násilí navíc nezanechává oproti fyzickému násilí žádné evidentně hmatatelné stopy a proto je obtížně prokazatelný. Psychické domácí násilí může být ve své podstatě produkováno dvěma způsoby a to verbální komunikací, obsahující různé slovní napadání, urážení, znevažování, patologické žárlivosti, manipulace apod., či neverbálním jednáním spočívajícím v např. úmyslném ignorování osoby.⁷²

Tomuto druhu násilí je oproti fyzickým a sexuálním druhům domácího násilí obecně věnována nižší pozornost a často je tak spatřováno jako jejich doprovodný či předcházející jev.⁷³

- **Sexuální domácí násilí**

Sexuální násilí se projevuje donucením a zneužitím partnerských vztahů v oblasti sexuální, které jsou u oběti vynucovány, a které oběť podstupuje s nechutí či nedobrovolně. *“Sexuální násilí můžeme vymezit jako nedobrovolný sexuální kontakt jakéhokoli druhu, resp. jako jakoukoli situaci, kdy je jedinec nucen podílet se na nežádoucích, nebezpečných nebo ponižujících sexuálních aktivitách.”*⁷⁴ V tomto směru je třeba také poukázat na skutečnost, že ne vždy musí být záměrem uspokojení sexuálního pudu, ale snaha násilné osoby ke způsobení ponížení či podrobení jeho oběti.⁷⁵ Ve spojení s tímto druhem násilí je také důležité si uvědomit, že vynucený sexuální styk v manželství je také aktem uvedeného druhu

⁷²STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 31.

⁷³PIKÁLKOVÁ, Simona; PODANÁ, Zuzana a BURIÁNEK, Jiří. *Ženy jako oběti partnerského násilí: sociologická perspektiva*. Studie (Sociologické nakladatelství). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2015. ISBN 978-80-7419-189-3, str. 77.

⁷⁴ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2, str. 51.

⁷⁵STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 32.

agrese a násilí, přičemž nelze tento druh styku považovat za plnění tzv. manželských povinností.⁷⁶

Aktuální vývoj odborné literatury dále blíže specifikuje další dílčí formy domácího násilí, přičemž mezi odborníky nepanuje shoda, zda se jedná o samostatné kategorie forem domácího násilí či jsou dílčími procesy výše uvedených základních forem.⁷⁷

- **Sociální domácí násilí**

Sociální domácí násilí je forma násilí, kterou násilná osoba sociálně izoluje a redukuje životní prostor její oběti. Takovýmto jednáním může být např. omezování osobní svobody pohybu, odpíráním společenského či rodinného kontaktu, kontrola elektronické komunikace či v extrémních případech omezení docházky do zaměstnání, které může vyústit v navazující ekonomické závislosti na původci násilí.⁷⁸

- **Ekonomické domácí násilí**

Ekonomické násilí má za cíl neposkytování finančních prostředků na společnou domácnost a vytvoření ekonomické závislosti oběti na osobě násilné. V tomto ohledu je také nutno upřesnit, že v ekonomických statcích nemusejí být v tomto smyslu spatřovány pouze zmíněné finanční prostředky, avšak také jiné druhy majetku, který může být násilnou osobou bez souhlasu zneužíván či dokonce prodán. Jako příklady tohoto druhu násilí lze uvést nadměrnou kontrolu financí, účtenek, odebrání veškerých finančních prostředků či nucené vyživování násilnou osobou.⁷⁹

- **Materiální domácí násilí**

Uvedené násilí, jehož princip vychází v poškozování materiálních věcí, jež jsou ve vlastnictví ohrožené osoby. Např. se může jednat o poškozování oblečení, vozidel, nemovitostí či věcí citového pouta jako například fotografií či domácího zvířectva.⁸⁰

⁷⁶ ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2, str. 51.

⁷⁷ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 32.

⁷⁸ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 32 – 33.

⁷⁹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 33.

⁸⁰ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 34.

- **Latentní domácí násilí**

Tento zvláštní druh násilí není spatřován v cílených útocích násilné osoby, ale spíše charakterizuje psychické vnímání oběti, která na sobě vnímá strach či obavu z aktuálního rozpoložení agresora aniž by k jakémukoli konfliktu aktuálně docházelo. V těchto případech ohrožená osoba kontroluje atmosféru a snaží se svým vstřícným chováním co nejvíce minimalizovat nebezpečí případného budoucího konfliktu. Někdy je tento prvek charakterizován jako „hustá atmosféra“ a ohrožená osoba jej pocitově vnímá jako by již k násilí docházelo.⁸¹

- **Stalking**

Stalking je spatřován v nežádoucím a opakovaném pronásledování nebo obtěžování ohrožené osoby, které může mít také podobu tajného pronásledování, obtěžování, nežádoucím kontaktováním prostřednictvím elektronické komunikace či klasickými dopisy, v nichž se násilná osoba dopouští vyhrožování za účelem navození strachu. Tento prvek, který je často označován jako nebezpečné pronásledování, se může odehrávat i mimo prostor společného obydlí a může také započít až po ukončení blízkého vztahu.⁸²

6.3 Příčiny vzniku domácího násilí

Ve smyslu příčin vzniku domácího násilí existuje mnoho teorií, které se pokoušejí tento fenomén současnosti řádně objasnit na podkladě různých faktorů či úhlů pohledu. Sociokulturní tradice a životní styl dané společnosti významně formují kontext, ve kterém se domácí násilí vyskytuje. Etiologie tohoto násilí je zkoumána z pohledu mnoha teoretických přístupů, které se vyvíjely a měnily se v průběhu času.⁸³

Obecně lze říci, že původní teorie příčin vzniku domácího násilí se soustředily především na tzv. jedno faktorové teorie, zkoumající především osobnostní charakteristiku

⁸¹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 34 - 35.

⁸² STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 35 - 36.

⁸³ ÚLEHLOVÁ, Dagmar a kolektiv autorů. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009. ISBN 978-80-7013-502-0, str. 16-18.

člověka. Tyto jedno faktorové teorie prakticky obsahovaly další blíže specifikované rozdělení teorií vzniku tohoto fenoménu, kterými byly:⁸⁴

- **Biologicko-generické teorie**

Biologicko-generické teorie původ daného fenoménu vysvětlovali pouze jako obecné predispozice násilné osoby k agresivnímu jednání (instinkt či dědičnost) či biologického nastavení daného jedince (např. hladiny serotoninu či testosteronu). Tato teorie však byla brzy překonána.

- **Psychologické teorie**

V těchto teoriích převažuje názor, že veškeré příčiny násilného chování jedince pochází z jeho povahových rysů, sklon k násilí z nedostatku láskyplné péče a nemožnosti vytvořit si vazby v dětství či teorie sociálního učení reflektujícího trans-generační přenos vzorců násilného chování.

- **Sociologické teorie**

Jsou teorie, z jejichž pohledu je domácí násilí produkt typicky mužského původu, vycházející ze vzniku a uplatňování moci a kontroly ve společnosti. Uvedený teoretický směr se v tomto ohledu velmi podobá feministickému přístupům k tomuto fenoménu. Dalším výrazným faktorem v této teorii je také přítomnost a akceptace násilí ve společnosti, v níž se rodiny nacházejí a díky čemuž právě tento prvek jednání přechází i do běžného života uvnitř rodin.

- **Feministické teorie**

Teorie feministické zdůrazňují, že násilí vůči ženám slouží k upevnění moci a kontroly nad nimi na podkladě sociálně biologických patriarchálních hodnot a norem. Tyto teorie násilí jsou vnímány jako součást širšího kontextu diskriminace žen.

Každý jednotlivý výše uvedený jedno faktorový teoretický přístup se snaží fenomén domácího násilí pojmout pouze z jednotlivého sledovaného úhlu pohledu, bez širšího kontextu k dané problematice či komplexnějšího vnímání dalších možných aspektů.⁸⁵

⁸⁴ ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2, str. 32-35.

⁸⁵ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 25-26.

Postupným vývojem a zkoumáním příčin vzniku domácího násilí vznikly novodobé přístupy k tomuto fenoménu, které jsou v současné době preferovány, kdy se jedná o tzv. multi-faktorové přístupy, zahrnující sociální a kulturní faktory. Tyto přístupy lze v konečném důsledku zařadit do tří úrovní a to:⁸⁶

1. Úroveň jednotlivce

Tato úroveň dříve označovaná jako „mikrosystémová“ či „ontogenetická rovina“, která tento fenomén domácího násilí a jeho příčin ve vztahu k jeho původci odůvodňuje veškerými individuálními rizikovými faktory a okolnostmi v jeho životě. Těmito zkušenostmi může být násilí v primární rodině, osobní zkušenost s násilím, drogová závislost pečující osoby a podobně.⁸⁷ Právě domácí násilí je jevem, který se odehrává v rodinném mikrosystému, v němž společnost nemá možnosti sociální kontroly a kde může docházet k mezigeneračnímu přenosu normy chování z rodiče na dítě.⁸⁸

2. Úroveň skupiny

Skupinová úroveň, dříve označována jako „exo-systémová rovina“, do které lze zařadit specifická či nepsaná pravidla chování skupiny, do které původce násilí náležel či ve které se pohyboval.⁸⁹

3. Úroveň společnosti

Byla dříve označovaná také jako „makro-systémová rovina“, již můžeme charakterizovat jako obecný postoj veřejnosti k násilí, moci či agresivitě.⁹⁰

Jak je z výše uvedeného patrné, velmi významnou roli v analýze příčin vzniku domácího násilí sehrávají teorie, že agresivní chování je naučené či jinak získané více navzájem propojenými socio-ekonomickými faktory, přičemž tyto teorie kladou dále důraz na specifika na typické rysy původců násilí, jako například nedostatek empatie, nízká

⁸⁶ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 25-26.

⁸⁷ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 53.

⁸⁸ KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 20.

⁸⁹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 53.

⁹⁰ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 53.

sebeúcta, vliv primární rodiny, majetnické tendence, snížená odolnost vůči stresu, nezaměstnanost, zneužívání alkoholu či jiných omamných látek a podobně.⁹¹

Celkově lze říci, že domácí násilí je komplexní problém, u něhož z podstaty věci a rozmanitosti charakteristických rysů jeho původců, nelze jednoznačně identifikovat konkrétní zdroj či tzv. spouštěče násilného jednání, jelikož tento fenomén zpravidla vzniká kombinací různých zcela individuálních faktorů za účelem překonání frustrující překážky, kterou neumí jiným způsobem překonat.⁹²

Jakékoli porozumění faktorům ovlivňujícím nebezpečí vzniku či výskytu tohoto fenoménu je však pro efektivní a včasnou prevenci a intervenci zcela zásadní.

6.4 Aktéři domácího násilí

Jak již bylo blíže charakterizováno v úvodní kapitole této práce, aktéry domácího násilí lze spatřovat mezi partnery nebo členy rodiny, kteří spolu mají blízký vztah.⁹³ Z tohoto kontextu charakteristiky domácího násilí lze také dovodit, že násilí může být vedeno proti dětem, či ony samy mohou být původci tohoto násilí.⁹⁴

Aktuální odborná literatura a obor zkoumající tento fenomén však dále přibližuje, že domácí násilí není záležitostí pouze jedné osoby různého pohlaví, jak je i z výše uvedeného patrné, ale je záležitostí i širšího okruhu osob či organizací, jako například svědků incidentů v podobě dětí násilné či ohrožené osoby, sousedů a podobně. Stejně tak do tohoto fenoménu vstupují i výše zmíněné organizace či instituty, ve kterých můžeme spatřovat prioritně Policii ČR, orgány sociálně-právní ochrany dětí, soudy, mediační služby či neziskové organizace působící v dané problematice. Jelikož tyto organizace a instituty nejsou bezprostředními aktéry domácího násilí ve smyslu přímého dopadu jeho páchaní, bude těmto stranám věnována samostatná kapitola v následující části práce.

⁹¹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 55-57.

⁹² STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 53.

⁹³ VONKOVÁ, Jiřina a HUŇKOVÁ, Markéta. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1, str. 20-21.

⁹⁴ KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 21.

Následující řádky se tedy budou zabírat přímými účastníky domácího násilí, které je třeba řádně charakterizovat a mezi sebou rozlišovat.⁹⁵

6.4.1 Původci násilí

Tito bývají v odborných literaturách rozdílných autorů také označováni jako „násilné osoby“ či „pachatelé“. Tento pojem v kontextu dané problematiky označuje osobu páchající násilí proti jinému člověku.⁹⁶

Většina společnosti si spojuje termín násilné osoby především s muži, nicméně násilnými se mohou projevat také ženy. Oficiální statistiky z devadesátých let indikují, že přibližně 5% násilných aktů bylo spácháno ženami přičemž, v současné době dochází k dynamickým změnám v těchto statistikách, a poměr mezi muži a ženami jako aktéry domácího násilí se podle různých výzkumů a dat významně mění.⁹⁷

Pachatelé domácího násilí se mohou nacházet v širokém spektru sociálních vrstev a mají různé úrovně vzdělání a náboženského přesvědčení. Jejich hlavním společným znakem je, že splňují charakteristiky domácího násilí, které se často vážou k blízkosti a sdílenému bydlení s obětí. Navzdory tomu, že mohou ve veřejnosti působit příjemně a sympaticky, ve svém soukromí projevují nedostatek empatie a tolerance vůči druhým. Mnohdy mohou mít tzv. "dvojí tvář", kdy veřejně se prezentují v jiném obraze než ve svém soukromém životě. I přesto, že většinou není u těchto jedinců přítomna diagnóza duševní poruchy, využívají svou agresi a manipulaci s pocitem nadřazené moci a často odmítají přijmout odpovědnost za své jednání a obviňují oběť za situaci, ve které se nacházejí.⁹⁸

Přesná příčina agresivního chování agresorů není jednoznačně definována, a proto odborná literatura zdůrazňuje možné predispozice těchto jedinců, které se především identifikují se sociálním prostředím, ve kterém vyrůstají. Typickým příkladem může být jedinec, který vyrůstal v neharmonické rodině s násilnickým

⁹⁵ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 37.

⁹⁶ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 38 - 39.

⁹⁷ KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 23.

⁹⁸ ČECH, Ondřej. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2, str. 25 - 26.

otcem, od kterého převzal model násilného chování a vnímá ho jako normální. Většina agresorů má také zkreslené představy o partnerském vztahu a nekorespondují s realitou. Další možné příčiny násilí mohou zahrnovat zkušenosti s týráním nebo emocionální deprivaci během dětství, poruchy osobnosti, jiné duševní poruchy či užívání alkoholu a drog.⁹⁹

V odborné literatuře jsou jednotliví pachatelé domácího násilí identifikováni a kvalifikováni do několika specifických skupin, které se mohou vzájemně prolínat a charakteristiky jednotlivých skupin se mohou navzájem měnit. Mezi tyto skupiny mohou patřit následující:

- **Majetníční žárlivci**

Označují skupinu osob, které vykazují známky patologického projevu žárlivosti. Tito jedinci nedokáží tolerovat oddělení či odloučení od svého partnera a snaží se udržovat nad ním neustálou kontrolu. Často se dopouštějí bezdůvodných vyhrožování a obviňování partnera. Toto chování bývá typické i po ukončení intimního vztahu.¹⁰⁰

- **Sadističtí pachatelé**

Sadističtí pachatelé projevují fascinaci nad ovládnutím svých obětí. Často tyto osoby vykazují neurotické charakterové rysy a nacházejí potěšení v hrubých formách násilí, jako je mučení a jiné druhy brutálních útoků, které často vedou k vážným zraněním. Tito agresori obvykle útočí impulzivně, bez předchozího varování, a často jednájí ve snaze se pomstít.¹⁰¹

- **Extrémně nebezpeční**

Tato skupina jedinců zahrnuje osoby projevující extrémně agresivní chování vůči jejich obětem a autoritám. Jsou nesmírně citliví na jakékoliv náznaky ohrožení jejich mužnosti, dávají velmi často najevo své vlastní názory či preference a

⁹⁹ ČECH, Ondřej. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2, str. 27.

¹⁰⁰ ČECH, Ondřej. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2, str. 26.

¹⁰¹ ČECH, Ondřej. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2, str. 26

nesnášejí odpor nebo kritiku ze strany ostatních. Jejich agresivita se zintenzivňuje souběžně s obranou oběti.¹⁰²

6.4.2 Osoby ohrožené násilím

Osoby ohrožené násilím, v jiných odborných textech také označovány pouze jako „oběti“ nebo „ohrožené osoby“, jsou osobami, které jsou v daném kontextu páchanému násilí vystaveny. Běžně jsou na vrub takovýmto osobám ohroženým násilím přičítány dílčí rizikové faktory, které mohou zvýšit nebezpečí vzniku zkoumaného fenoménu, kterým mohou být nezralost, nesamostatnost, nízká sebeúcta, situační závislost (těhotenství, handicap), nezaměstnanost, náboženství, sociální izolovanost (absence přátel, rodiny) a podobně.¹⁰³ Jelikož domácí násilí je jev, který se objevuje průřezem celé společnosti, může potkat kohokoli bez ohledu na pohlaví, společenské či ekonomické postavení či vzdělání.¹⁰⁴

6.4.3 Svědci násilí

Jsou spatřováni v tzv. pasivních účastnících domácího násilí. Tyto osoby, oproti dvěma předchozím typům, aktivně nepáchají žádné násilí, ani se vůči němu nevystavují a jsou pouze jeho pozorovateli, slýchají jej (např. přes zavřené dveře) nebo vnímají následky (např. viditelné zranění obětí, poškozené věci apod.). V tomto ohledu se tak může jednat zpravidla o děti, prarodiče a jiné členy domácnosti, avšak zde je třeba nutno podotknout, že v případě dětských svědků násilí se také jedná o osoby přímo ohrožené násilím. Tento fakt vychází ze skutečnosti, že ač páchané násilí není směřováno přímo proti těmto dětem, i tento nepřímý vliv násilí zcela jistě přímo působí k narušení jejich zdravého psychosociálního vývoje. Tento nepřímý vliv může mít za následek vznik celoživotních traumat dětí, který se následně může projevat zvýšenou

¹⁰² ČECH, Ondřej. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2, str. 26.

¹⁰³ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 38.

¹⁰⁴ KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 21 - 22.

nemocností, poruchami spánku, pomočováním, depresemi, nízkým sebevědomím, sebeobviňováním agresivitou, problémy se vztahy a podobně.¹⁰⁵

6.5 Dopady domácího násilí

Vzhledem k rozmanitosti dopadů domácího násilí je vhodné strukturovat následující kapitoly tak, aby reflektovaly různé aspekty postižených osob. Tato segmentace může zahrnovat hlediska jako je genderová identita, věk, sexuální orientace či socioekonomické dopady na oběť i celou společnost.

6.5.1 Dopady domácího násilí na ženách

Analýza dopadů domácího násilí na ženy ukazuje na komplexní soubor symptomatických jevů, často označovaný jako syndrom bité ženy. Při původních interpretacích byly tyto důsledky vysvětlovány jako typické reakce na závažné formy fyzického a psychického týrání ve formě posttraumatických stresových poruch. Mezi příznaky patří významné duševní poruchy, jako je deprese, nízké sebevědomí či úzkosti. Zkoumáním této problematiky se poté zjistilo, že veškeré případy nelze v jejich důsledcích spojovat s posttraumatickou stresovou poruchou z důvodu nenavázání na rozlišitelné formy traumatizace. Kritici těchto původních interpretací také tvrdili, že syndrom bité ženy vytváří zkreslený obraz obětí domácího násilí, což se projevuje především v právních sporech ve Spojených státech, kde byl kladen větší důraz na diagnostiku oběti než na jednání agresora.

V dnešní době je syndrom bité ženy vnímán jako jedna z podkategorií posttraumatické stresové poruchy, což naznačuje, že ženy, které prošly domácím násilím, mohou vykazovat symptomy ve formě opakovaných vzpomínek na traumatické události, snaha vyhnout se situacím připomínajícím násilí, časté pocity úzkosti či problémy s uplatňováním vlastní identity a intimitou.

Závěr odborníků naznačuje, že syndrom bité ženy není pouze diagnostickým termínem, ale spíše označuje závažné psychické a emocionální následky, které mohou trvale ovlivnit postižené ženy. V tomto smyslu je nezbytné brát v úvahu individuální

¹⁰⁵ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 38 – 39.

kontext a reakce každé oběti domácího násilí zvlášť, přičemž je také třeba si uvědomit problematiku domácího násilí obecně, jelikož se v čase i místě neustále vyvíjí.¹⁰⁶

6.5.2 Dopady domácího násilí na mužích

Problematika partnerského násilí na mužích, dříve označovaná jako syndrom bitého manžela, vyvolala v osmdesátých letech minulého století intenzivní debaty mezi odborníky a genderovými skupinami. V té době genderová hnutí aktivně zdůrazňovala důležitost veřejné osvěty o domácím násilí, které postihuje především ženy. Argumentovaly tím, že ženy jsou víc otevřené a ochotné přiznat své násilí na mužích, zatímco muži často zatajují nebo popírají své zkušenosti s násilím na ženách. Tato skutečnost mohla deformovat statistická data, jež byla v této oblasti shromažďována a vyhodnocována.

Kontroverze ohledně výsledků těchto statistických analýz a rozdílná stanoviska v odborné literatuře přetrvávají i dnes. Nicméně převažuje názor, že i přes existenci domácím násilím postižených mužů je většina obětí stále ženského pohlaví. Data dále ukazují, že v rámci intimního týrání existuje genderová asymetrie, ale v případě konfliktního násilí se tato dynamika neukazuje tak jednoznačně.

Výzkumy a teoretická stanoviska naznačují, že hlavní problém spočívá ne v samotném násilí páchaném na mužích, nýbrž v nedostatečné odpovědi společnosti na tuto problematiku. Muži čelí riziku sekundární viktimizace, kdy přijetí role oběti může destabilizovat jejich životní situaci jak v osobním, tak pracovním životě. Zvýšení povědomí o domácím násilí postižených mužů by mohlo snížit riziko posměchu ze strany jiných mužů či nechápavých reakcí žen. Tím by se pravděpodobně zvýšila ochota mužů využívat dostupné služby a podporu poskytovanou institucemi, které se zabývají pomocí obětí domácího násilí.¹⁰⁷

6.5.3 Dopady domácího násilí na seniorech

V oblasti domácího násilí na seniorech lze pozorovat vývoj, který je v mnohém srovnatelný s dřívějšími diskurzí týkajícími se domácího násilí páchaného na ženách. Hovoří se o alarmujícím rozšíření tohoto typu násilí u starší populace, avšak veřejnost na tuto problematiku často reaguje nedostatečně. Typy násilí vůči seniorům kopírují klasické

¹⁰⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8, str. 98 - 101.

¹⁰⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8, str. 122 - 125.

formy, včetně fyzického, psychického, emocionálního, sexuálního i ekonomického násilí. Zvláštní pozornost je věnována formě zanedbávání, která často postihuje seniory vyžadující péči. Někteří autoři rozlišují aktivní formy násilí, zahrnující fyzické, psychické a sexuální týrání, od pasivního násilí, které se projevuje zanedbáváním potřeb seniorů, kterými může být nedostatečné poskytování potravy, odmítání lékařského ošetření a podobně.

Starší ženy často představují specifickou a neviditelnou skupinu obětí domácího násilí. Odlišuje je od mladší generace nejen socializace, jež klade větší důraz na tradiční rodinné hodnoty, ale také stigma spojené s přiznáním své situace. Finanční a zdravotní omezení ještě více komplikují situaci starších obětí, které často opouštějí naději na lepší život a čelí osamělosti. Tato osamělost tkví zpravidla v tom, že soukromé problémy považují za privátní záležitost, mnozí přátelé a rodiče již ze života odešli a dospělé děti nechtějí zatěžovat svými problémy. Odborníci proto navrhuje poskytování specifických služeb zaměřených na seniory v rámci feministických i seniorských organizací, které by reflektovaly genderové a věkové aspekty domácího násilí. Aktuálně je většina služeb pro oběti domácího násilí zaměřena na ženy v produktivním věku, zatímco stávající služby pro seniory neřeší specifické domácí násilí, ale spíše jejich potřeby spojené s jejich stářím a zdravotními omezeními.¹⁰⁸

6.5.4 Dopady domácího násilí na dětech

Problematika domácího násilí zahrnuje nejen dospělé, ale i děti, kteří jsou často nepřímo svědky konfliktů a agresivního chování v rodině. Tyto nepříjemné situace mohou vést k tomu, že samotné děti se stávají oběťmi domácího násilí.

Během svého vývoje děti absorbují chování a vzory ze svého okolí, včetně toho agresivního. Tento "dědičný" vzor chování může později ovlivnit jejich interakce ve vztazích a rodinném prostředí. Děti, které jsou svědky domácího násilí, mohou prožívat různé druhy stresu a emočních traumat, což může zahrnovat pocity viny, strachu a úzkosti. Tyto negativní vlivy se mohou projevit i ve fyzických projevech, jako je například pomočování nebo psychosomatické potíže v podobě bolestí břicha, teplot, depresí ale i poruchy příjmu potravy. Každé dítě reaguje na traumatické události individuálně a závisí

¹⁰⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8, str. 144 - 146.

mimo jiné i na jejich věku, pohlaví a osobních charakteristikách. Důležitou roli v této reakci hraje i podpora a chování okolí.

Dlouhodobý vliv domácího násilí na děti může mít vážné následky pro jejich psychické zdraví a sociální vývoj. Vzorce chování, které se naučí v dětství, mohou ovlivnit jejich budoucí mezilidské vztahy a životní rozhodnutí.¹⁰⁹

Děti, které byly svědky domácího násilí, byly dříve považovány za tzv. sekundární oběti, avšak s ohledem k vývoji problematiky a vědeckému poznání, jim dnešní pohled již přisuzuje status přímo postižené oběti přítomností násilí a těžké atmosféry v rodině. V tomto kontextu je také pozitivní skutečností, že na tuto závažnou problematiku zareagoval i právní systém České republiky, který přítomnost dítěte u domácího násilí může z pohledu trestního zákoníku kvalifikovat jako na trestný čin ohrožení citového a mravního vývoje dítěte.¹¹⁰

6.5.5 Dopady domácího násilí na LGBT+ komunitě

Domácí násilí postihuje lidi z různých komunit, včetně těch, kteří jsou součástí LGBT+. Tento termín označuje různé sexuální a genderové identity, jako jsou lesbické, gay, bisexuální a transgenderové osoby. Lidé z LGBT+ komunity prožívají stejně jako ostatní lidé různé aspekty života, včetně radostí i těžkostí, včetně potenciálního domácího násilí, které může postihnout kohokoli. V tomto kontextu je však důležité si uvědomit, že způsob, jakým se násilí projevuje v této komunitě, může být zcela odlišný a standardní modely domácího násilí nemusejí být vždy relevantní.¹¹¹

Mezi LGBT komunitou se domácí násilí může projevovat v různých specifických kontextech, včetně etnického původu, kulturního, azylového statusu nebo náboženské příslušnosti, což je problém, který je výrazně rozšířen zejména ve Velké Británii, která přitahuje mnoho imigrantů. V České republice může být podobně problémové zjištění takových incidentů, zejména mezi migranty. Nalézt řešení pro LGBT jedince ohrožené domácím násilím není jednoduché, neboť současný systém pomoci není adekvátně přizpůsoben jejich specifickým potřebám. V zemi neexistují speciální útočiště či domovy

¹⁰⁹ ČECH, Ondřej. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2, str. 19 - 21.

¹¹⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8, str. 170.

¹¹¹ ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2, str. 111.

zaměřené přímo na tuto komunitu. LGBT organizace v České republice se aktivně angažují v boji proti násilí páchaném na LGBT osobách, ačkoliv nedávno uznaly, že i uvnitř této komunity se vyskytuje problematika domácí násilí. Mnozí jednotlivci z LGBT komunity mají obavy ohledně kontaktu s policií či psychosociálních služeb, protože se obávají neporozumění, nerespektování či odepření pozornosti jejich nestandardnímu problému. Vzhledem k nedostatečné formální sociální podpoře se LGBT jedinci mohou obracet na neformální zdroje pomoci, jako jsou rodina, příbuzní nebo přátelé, avšak mnohdy tato možnost není reálná, jelikož někteří z nich čelili domácímu násilí a byli vyloučeni ze svých rodin právě kvůli své sexuální orientaci, čímž se ocitli na ulici.¹¹²

6.5.6 Socioekonomické dopady domácího násilí

Z výše uvedeného textu práce vyplývá, že problematika domácího násilí může generovat socioekonomické důsledky na jednotlivce, rodiny a širší společnost. Tyto důsledky zahrnují různé faktory, které mohou přivodit jmenovaným skupinám či jednotlivcům jakoukoli újmu či negativní zásah do jejich života. Z podstaty věci lze tak za takové druhy označit například zdravotní dopady, ekonomické dopady, vzdělávací dopady, dopady sociálního začlenění do společnosti a podobně.

Jak již bylo zmíněno v kapitole výše, která rozdělovala dopady na ohrožených osobách z pohledu jejich pohlaví, věku či sexuální orientace, lze ve zdravotních dopadech spatřovat primárně zjevná fyzická zranění, ale také latentní duševní zranění jako například deprese, úzkosti, problémy s identitou, intimitou, či rozvíjející se posttraumatické stresové poruchy.

Tyto dopady mohou vyvolat následné sociální důsledky na oběť v podobě modifikací osobnosti a emocionálních stavů. Takovéto transformace jsou pak schopny negativně ovlivnit například způsoby komunikace či sociální interakce s ostatními lidmi.¹¹³

Společně s uvedenými primárně psychickými dopady lze spojit také dopady v oblasti vzdělání, které dopadají zejména na děti ve školním věku. Právě na této skupině osob se

¹¹² ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2, str. 113 - 117.

¹¹³ BUSKOTTE, Andrea, VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie (ed.). *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6, str. 77.

tyto dopady velmi často projevují sníženým studijním prospěchem či sníženou motivací ke vzdělávání.¹¹⁴

Z hlediska ekonomických důsledků domácího násilí je zřejmé, že následky těchto činů, které mohou mít za následek například pracovní neschopnost či jiné závažné formy sociálního vyloučení, jsou převážně nesené oběťmi a jejich nejbližšími. Tito jedinci mohou být zcela závislí na finanční podpoře pro zajištění životního standardu a uspokojení základních potřeb. Nicméně v oblasti ekonomických dopadů na oběti domácího násilí zůstává v současné době nedostatek relevantních studií, které by systematicky zkoumaly tento jev, převážně kvůli absenci adekvátních datových zdrojů.

Opačně je tomuto jevu s ohledem na společnost jako celku, v rámci kterého lze zvážit dopady domácího násilí na sekundární subjekty, tedy ty, které nejsou přímo oběťmi, ale jsou dotčeny jeho přítomností a ekonomickými následky, které nemusí být okamžitě zřejmé. V současné době existují relevantní studie zkoumající finanční náklady, které státy vynaložily za činnosti související s domácím násilím. Jedna z nejvýznamnějších a nejkompaktnějších studií, publikovaná organizací proFEM s analytickými zdroji k roku 2012, odhalila, že odhadované ekonomické dopady domácího násilí v tomto roce v České republice dosáhly částky téměř 14,5 miliardy korun. V rámci podrobnějších analýz bylo zjištěno, že nejvýznamnější část ekonomických ztrát představují pracovní neschopnosti obětí domácího násilí, které dosáhly částky přesahující 8 miliard korun, což odpovídá ztrátě této částky na hrubém domácím produktu. K tomuto doplnkově přispívají náklady státu spojené s vyplácením nemocenských a nezaměstnanostních dávek, odhadované na 269 milionů korun. K těmto údajům lze dále připočítat náklady v oblasti zdravotnictví, zahrnující léčbu fyzických i psychických následků domácího násilí, s celkovými náklady 5 miliard korun na fyzická zranění a 250 milionů korun na psychické následky. Značné náklady jsou také spojeny s prací policie a soudnictví v oblasti domácího násilí, dosahující 86 milionů korun, a s poskytováním sociálních služeb, včetně krizové pomoci, odborného sociálního poradenství, chráněného bydlení a intervenčních center, celkově vyčíslených na 487 milionů korun.¹¹⁵

¹¹⁴ ČAPEK, Robert; NAVAROVÁ, Sylvie a ŽENATOVÁ, Zdenka. *Žák v krizové situaci*. Dobrá škola. Praha: Raabe, [2017]. ISBN 978-80-7496-294-3, str. 126 - 127.

¹¹⁵ Analýza ekonomických dopadů domácího násilí [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Analýza-ekonomickych-dopadu-DN.pdf>, str. 75 - 76.

	Velikost nákladů (v mil. Kč)
Policie	14
Státní zastupitelství	12
Znalecké posudky	7
Soudy – Trestní řízení	10
Soudy – Občanskoprávní řízení	41
Přestupkové řízení	2
Zdravotnictví – Fyzické důsledky	4 814
Zdravotnictví – Psychické důsledky	250
Sociální služby	487
Ztráta v souvislosti s ekonomickou (ne)aktivitou	8 561
Náklady na výplatu nemocenských dávek	216
Náklady na výplatu dávek v nezaměstnanosti	52
Celkové náklady	14 467

Tabulka 5 Ekonomické dopady domácího násilí v roce 2012¹¹⁶

6.6 Předstírání domácího násilí

V rámci analýzy domácího násilí je důležité reflektovat i případy, kdy dochází k fingovanému násilí v domácnosti. Ačkoliv jsou tyto situace považovány za ojedinělé, nelze je zcela opomenout. Zkušenosti odborníků z krizových poraden a intervenčních center potvrzují, že i přes jejich vzácnost je jejich existence nesporná. Je však třeba si uvědomit, že tato problematika souvisí s charakteristikou domácího násilí, která je často provázána dlouhodobými vztahovými konflikty. Napříč dosavadních zkušeností odborníků v oblasti domácího násilí lze identifikovat dva základní typy falešných obětí domácího násilí:

- **Nepravé oběti**

Jsou oběti, které subjektivně vnímají sebe sama jako oběti domácího násilí, i když skutečné násilí vůči nim není potvrzeno. Jejich vztahové obtíže mohou mít jiný základ, jako například partnerské nesrovnalosti či krize vztahu.

¹¹⁶ Analýza ekonomických dopadů domácího násilí [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Analyza-ekonomickych-dopadu-DN.pdf>, str. 5.

- **Falešné oběti**

Tvoří oběti, které vědomě předstírají, že jsou oběťmi domácího násilí. Identifikace těchto falešných obětí je náročná i pro zkušené intervenční pracovníky, kteří se specializují v této problematice. Tato situace může být způsobena přesvědčením falešných obětí o vlastním utrpení a emočním vypětí, které může být reálné, ale není spojeno s domácím násilím, ale spíše s jinými vztahovými problémy. Příčiny fingovaného násilí mohou tkvít v nedostatku emoční zralosti, idealizaci partnerského vztahu či emoční nestabilitě oběti.

Právě kvůli zanedbatelné frekvenci výskytu těchto fingovaných situací domácího násilí není odborná obec v tomto odvětví přesvědčena o jejich důležitosti, a právě proto je tento aspekt zcela opomíjen v rámci případných odborných výzkumů.¹¹⁷

¹¹⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8, str. 118 - 119.

7 Predikce domácího násilí

Vyhodnocení konkrétních případů domácího násilí má klíčový význam, neboť chybné posouzení může mít vážné a nezvratné důsledky. V České republice byly do současné doby evidovány dva fatální případy vykázaní, které skončily úmrtím ohrožené osoby. Tyto události se datují do roku 2007, kdy byl tento institut zaveden. Odborné analýzy těchto případů identifikovaly protichůdné situace. Zatímco první případ byl závažný, avšak podceňen, druhý případ byl lehký, ale přeceňován.

Z těchto analýz plyne zjištění, že nedostatečné zhodnocení rizika v prvním případě vytvořilo očekávané nebezpečí. Naopak značně neočekávaně, nadhodnocení rizika ve druhém případě naznačuje, že i při zdánlivě nezávažných situacích může být riziko přehlédnuto. Obecně platná teoretická doporučení zdůrazňují opatrnost a vnímání každého případu jako potenciálního týrání, avšak i rychlá a nepřiměřená kriminalizace možného pachatele a navazující prověřování policií mohou vyvolat další vzrůstající konflikty mezi zúčastněnými osobami, které mohou skončit tragicky.¹¹⁸

7.1 Diagnostika běžných pochybení v odhalování domácího násilí

Navzdory dlouholeté praxi institutu vykázaní stále existují signály naznačující nedostatečnou integraci problematiky domácího násilí do postupů policie a dalších intervenčních struktur. Předpovídání lidského chování má své limity a nesnáze, přičemž je důležité si uvědomit možná úskalí takovýchto predikcí, kterými mohou být:¹¹⁹

- **Orientace v domácím násilí v dnešní době je velmi obtížná**

V dnešní době je obtížné se orientovat v problematice domácího násilí. Změny v legislativě a zvýšená pozornost médií k této problematice způsobily, že policie se nyní setkává s širším spektrem intimních vztahů. Při prvním kontaktu není jednoduché jednoznačně rozlišit mezi skutečným domácím násilím a konflikty v partnerských vztazích.

¹¹⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8, str. 195.

¹¹⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8, str. 196 - 198.

- **Absence pomůcek pro rozlišování konfliktního soužití od týrání**

Typologie domácího násilí jsou pro právní a pomocné profese málo strukturované, a často navzájem nesouvisejí. V praxi chybí jednoduché a dostupné diagnostické nástroje pro identifikaci domácího násilí.

- **Přetrvávají mýty o domácím násilí**

Stále existují mýty spojené s domácím násilím, zejména v případech s nedostatkem přesvědčivých důkazů, což může vést k chybným rozhodnutím.

- **Setrvačnost etiketování**

Etiketování při prvním kontaktu s ohroženou osobou či případem může mít dlouhodobé důsledky, protože nastavení případu prvním dojmem může vést k setrvačnosti v dalším postupu, což může ztížit rozpoznání vážných případů domácího násilí.

- **Specifika komunikace s oběťmi domácího násilí**

Komunikace s oběťmi domácího násilí vyžaduje specifický přístup, protože oběť často líčí dlouhodobý průběh soužití, ne pouze jednotlivé či jinak časově nenáročné incidenty.

- **Malá dostupnost nástrojů pro posuzování nebezpečnosti násilníků**

Nástroje pro posouzení nebezpečnosti násilníků jsou málo dostupné, a je důležité se spoléhat spíše na komplexní fakta než na prvotní dojem či povrchní sympatie k jakékoli straně.¹²⁰

7.2 Diagnostická metoda SARA DN

Z hlediska světové historie diagnostických metod pro prevenci a odhalení domácího násilí se lze setkat s různými metodami, jako například metody „First Responders Assessment Dangerousness“, neboli FRAD, „Danger Assessment“, neboli DA či „Ontario Domestic Assault Risk Assessment“, neboli ODARA. Tyto metody byly kritizovány odborníky kvůli komplikacím při jejich praktickém použití, omezení na konkrétní skupiny jedinců, nebo přílišnou schématicností či matematizací.¹²¹ V České republice je aktuálně používána metodika SARA DN, vyvinutá autory P. Randall Kropp, Stephen D. Hart a

¹²⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8, str. 196 - 198.

¹²¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8, str. 198 - 203.

Henrik Belfag. Tato metodika, jejíž název je zkratkou z anglického označení „Spoustal Assault Risk Assessment“, vznikla na přelomu tisíciletí a jejím účelem byla struktura a zkvalitnění úsudku profesionálů. Původní verze obsahovala 20 empiricky zkoumaných faktorů týkajících se kriminální minulosti agresora, jeho sociální adaptace a duševní stability, které pomáhaly identifikovat riziko opakovaného násilí. Pro české prostředí byla tato metodika adaptována organizací Bílý kruh bezpečí, což vedlo k vytvoření aktuální metodické verze SARA DN, která již od roku 2007 slouží policistům k diagnostice domácího násilí a jeho recidivního páchání.

Metodika SARA představuje ucelený přístup ke správě případů, který umožňuje systematické shromažďování informací, identifikaci rizikových faktorů, analýzu motivací k násilí, posouzení budoucích hrozeb, vypracování bezpečnostního plánu a stanovení úrovně rizika spojeného s jednáním pachatele.

Na rozdíl od předchozích metod, metoda SARA účinně rozlišuje mezi opakovanými útoky agresorů a jednorázovými násilníky.¹²²

7.3 Diagnostická metoda pomocí mobilní aplikace Bright Sky

V době, kdy mobilní telefony jsou běžným prvkem technologické výbavy pro většinu populace, se stávají významným nástrojem při prevenci a identifikaci domácího násilí. Díky svému širokému rozšíření a zabezpečení se stávají užitečným prostředkem pomoci pro oběti domácího násilí. Aplikace BrightSky, dostupná zdarma pro mobilní zařízení, poskytuje uživatelům jednoduchý dotazník identifikující rizika spojená s domácím násilím, stejně jako užitečné rady a informace. Tato aplikace umožňuje také zálohování audiovizuálních záznamů a korespondence s agresorem, které mohou být důležitými důkazy v případě budoucího policejního vyšetřování. Tyto záznamy nejsou uloženy přímo v mobilním zařízení, ale na zabezpečeném serveru, ke kterému má přístup pouze uživatel s odpovídajícími oprávněními. BrightSky rovněž poskytuje možnost vyhledávání nejbližší pomoci s databází poraden a center pro oběti domácího násilí v České republice, které lze prostřednictvím této aplikace jednoduše kontaktovat.¹²³

¹²² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8, str. 198 - 203.

¹²³ Aplikace Bright Sky - pomůže odhalit domácí násilí a nabídne bezplatnou pomoc [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/aplikace-bright-sky-pomuze-odhalit-domaci-nasili-nabidne-bezplatnou-pomoc>

8 Interdisciplinární spolupráce

Poskytování pomoci obětem domácího násilí v České republice zahrnuje intervenci institucí veřejné správy, jako jsou Policie ČR, soudy, orgány OSPOD, intervenční centra a jiné. Tuto specializovanou činnost dále rozšiřují neziskové organizace, které jsou alternativou k veřejným institucím či v rámci společné koordinace propojují tuto kvalifikovanou pomoc. Právě jmenovaná koordinace mezi oběma druhy organizací je velmi významným prvkem pro efektivní poskytování pomoci obětem domácího násilí.¹²⁴

Právě z výše uvedeného důvodu jsou v rámci této kapitoly blíže specifikovány činnosti institucí veřejné správy a neziskových organizací, které jsou schopny jednotlivcům i širšímu okruhu osob postižených domácím násilím poskytnout profesionální právní pomoc, včetně obecných a specializovaných poraden psychologické a terapeutické podpory, azylových domovů, telefonních linek krizové intervence a podobně.

Cílená činnost této podpory některých níže vyjmenovaných veřejných institucí a neziskových organizací se skládá v jednotlivých fázích problematiky z právních, kriminologických, sociologických i psychologických oborů, jejichž provázanost spolupráce je zásadní.

Celkově kapitola poskytuje důležité zdroje informací o dostupných možnostech podpory a strategiích pro pomoc obětem domácího násilí, což je důležitý prvek pro pochopení a efektivní řešení této závažné sociální problematiky.¹²⁵

8.1 Instituce veřejné správy

V usilování o eliminaci či maximální redukci fenoménu domácího násilí se stává nezbytností spolupráce mezi různými subjekty veřejné správy, jimž je udělena pravomoc a zodpovědnost přijímat konkrétní opatření směřující k tomuto záměru. V tomto ohledu je primárně nutné definovat pojem veřejné správy a identifikovat konkrétní instituce oprávněné k takovýmto krokům v kontextu dané problematiky.

Veřejná správa představuje cílenou společenskou aktivitu směřující k dosažení cíle, jenž může mít charakter jak soukromý, tak veřejný. Charakter a obsah správy je vymezen správním právem. Subjekty, jež operují v rámci správního práva, představují konkrétní

¹²⁴ ČECH, Ondřej. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2, str. 31.

¹²⁵ KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 48 - 49.

instituce jako úřady, organizace či orgány, jež na základě svěřených pravomocí vykonávají a realizují činnosti v rámci výkonu moci, regulace a zajišťování, disponují právní subjektivitou a jsou oprávněny k vykonávání specifických práv a povinností. Tyto správní subjekty se aktivně angažují za účelem zajištění funkčnosti, udržitelnosti a rozvoje spravovaného objektu, v němž lze identifikovat lidskou společnost, sociální systém, území či záležitosti občanů, regionů či místních samospráv.

Základním pilířem veřejné správy je veřejné právo, jehož významnou součástí jsou právní normy správního práva, jež dále dělíme na hmotná, procesní, organizační a trestní.¹²⁶

Jak již bylo uvedeno výše, veřejná správa tedy představuje řízení lidského kolektivu, který je uspořádán pod státní strukturou a disponuje mocenskými pravomocemi, což zahrnuje moc vydat příkazy, zakázat určité aktivity nebo je donutit k provedení určitých činností s cílem ovlivnit chování společnosti v požadovaném směru. Klíčovým prvkem této veřejné moci je formální autorita, která se dále dělí na centrální moc, zahrnující výkonnou, zákonodárnou a soudní moc, a decentralizovanou moc, která je delegována na úrovni územní samosprávy státem.

Kromě své mocenské role plní veřejná správa také ochrannou funkci, která zahrnuje udržování vnitřního pořádku, bezpečnosti a ochranu veřejného zájmu. Dále má organizační úlohu, která zahrnuje rozdělení spravovaných subjektů mezi státní instituce, orgány a občany. Navíc poskytuje služby veřejnosti, které se zaměřují na uspokojování potřeb a zájmů veřejnosti, jako jsou například služby sociální, finanční, pečovatelské a podobně.¹²⁷

Z výše jmenovaných funkcí veřejné správy je tedy zřejmé, že příslušné orgány budou systematicky potírat nepřijatelné projevy domácího násilí, jež jsou považovány za sociálně nepřijatelné a jež je třeba co nejučinněji eliminovat v rámci vývoje společnosti.

Institucemi zodpovědnými za prosazování této požadované dynamiky jsou především následující subjekty veřejné správy:

¹²⁶ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 7 – 8.

¹²⁷ KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1, str. 9 - 10.

8.1.1 Policie České republiky

Prakticky nejzásadnější institucí veřejné správy, která patrně také nejčastěji jako prvotní veřejná instituce vstupuje a činí kroky v konkrétních případech problematiky domácího násilí, je právě Policie ČR. Tento fakt je dán již z podstaty legislativního postavení tohoto ozbrojeného bezpečnostní sboru, jehož postavení je upraveno zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR a jehož primárním úkolem je ochrana bezpečnosti osob, majetku, veřejného pořádku, předcházení trestné činnosti a plnění úkolů dle trestního řádu a dalších úkolů na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti.¹²⁸

Právě výše citovaný pramen práva, jehož historická provázanost se zákonem č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti před domácím násilím, a která je popsána v kapitole výše¹²⁹, zavedl proaktivní strategii jednotlivých postupů Policie ČR v boji s domácím násilím, se kterým se právě policisté nejčastěji dostávají při řešení různorodých prověření oznámení, ke kterým jsou při výkonu své služby přivoláni.

Prakticky nejzásadnějším právním podnětem v tomto boji s problematikou domácího násilí z pohledu policie tvoří institut vykázání, který je blíže specifikován v ustanoveních § 44 - § 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.

Tento citovaný zákon v ust. § 44 odst. 1 hovoří, že „*Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.*“¹³⁰, přičemž právě tato zákonná opora zavedla policistům oprávnění proaktivního přístupu při zjištění podezření z domácího násilí, přičemž hlavním smyslem tohoto institutu, resp. oprávněním policistů, je prioritní zajištění bezpečí ohrožené osoby, aby nedošlo k případnému dalšímu nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě a lidské důstojnosti. Vykázání je formou adekvátní reakce na závažné chování násilné osoby, která není považována za sankci, nýbrž za bezpečnostní opatření, jež má preventivní

¹²⁸ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 1 - 2.

¹²⁹ KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 15.

¹³⁰ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 87.

charakter a má omezit riziko vzniku dalšího násilného útoku. Tento krok je vykonáván policisty na základě jejich zákonné pravomoci bez nutnosti předchozího soudního nebo správního řízení. Vykázání se provádí v akutním kontextu rizikovosti domácího násilí a za situace zvýšeného emocionálního napětí. Osoba, na niž je vykázání aplikováno, je povinna se tomuto opatření podřídit se, bez ohledu na soulad či nesoulad s právními předpisy.¹³¹

Jak již bylo obecně zmíněno výše, je třeba tento prvek chápat jako prvek okamžité pomoci, prevence a zajištění bezpečnosti ohrožené osoby, který dává její osobě časově omezený prostor ke zmobilizování sil a zdrojů k řešení situace.¹³² S výše uvedenou citací ust. § 44 odst. 1 zák. 273/2008 Sb., o Policii ČR je třeba také blíže specifikovat pojem „byt nebo dům společně obývaný“, kdy kontextu všeobecné povahy, kde k domácímu násilí může docházet, je tímto označením charakterizován faktický stav, tedy místo které ohrožená osoba obývá s osobou násilnou, přičemž majetkové hledisko tohoto prostoru není podstatné.¹³³ Důležitým faktorem je také časový rozsah vykázání a to omezením vykázání násilné osoby v trvání 10 ti dnů, přičemž v prvotních úkonech po spatření důvodného podezření z domácího násilí policisté osobu násilníka vykážou a to i bez její přítomnosti. Velmi významným prvkem tohoto institutu je také skutečnost, že o vykázání rozhoduje pouze policista na základě jím zjištěných skutečností, s ohledem na předchozí útoky a důvodnému podezření, že bude proveden útok proti jiné osobě, přičemž na samotné osobě ohrožené osoby ve smyslu jejího vyslovení souhlasu či nesouhlasu s vykázáním nezáleží.¹³⁴ Tento prvek se v daném institutu nachází zcela úmyslně a to z důvodu rizikových faktorů bariér odchodu ohrožené osoby od násilné, kterými mohou být zpravidla strach, citová vazba, nedostatek informací o domácím násilí, legitimizace násilí, obavy ze stigmace, dlouhodobá zkreslenost reality, obava z nejistoty či ztráty partnera, materiálního, sociálního či rodinného zázemí a podobně.¹³⁵ Patrně i toto je důvod, proč po rozhodnutí policisty o provedení vykázání nelze 10 ti denní lhůtu vykázání násilné osoby

¹³¹ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 87 - 88.

¹³² STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 66.

¹³³ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 89.

¹³⁴ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 87.

¹³⁵ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 40 - 42.

zkrátit i přes žádost osoby ohrožené.¹³⁶ V tomto ohledu je také třeba zmínit, že v popisovaném institutu vykazání není třeba spatřovat pouze pozitivní hledisko ve smyslu ochrany zdraví a bezpečnosti oběti domácího násilí, avšak také hledisko velmi zásadního zásahu do základních lidských práv osoby násilné, a proto je třeba k takovému zásadnímu rozhodnutí přistupovat obezřetně a uvážene.¹³⁷

V rámci řešení vykazání policisté zpravidla na místě prověřovaného domácího násilí zjišťují veškeré okolnosti páchaní takového činu, který sám o sobě není skutkovou podstatou protiprávního jednání, jak bylo již uvedeno v předchozích kapitolách, avšak prakticky vždy je s tímto fenoménem spojeno jiné, méně, či více závažné spáchání protiprávního jednání, které lze kvalifikovat jako přestupek, resp. trestný čin.¹³⁸

Takovéto prověřování a případnou kvalifikaci uvedených protiprávních jednání provádějí policisté, kteří již na místě prvotního zákroku zajišťují adekvátní důkazní prostředky, provádějí výtěžení a výslechy osob, šetření mezi sousedními obyvateli, šetření k násilné osobě v dostupných evidencích ke zjištění míry její hrozby a podobně, přičemž dle výsledků šetření přiměřeně procesně postupují dle mezí zákona.

V případě, kdy je výše uvedeným šetřením Policie ČR zjištěno podezření, že byl spáchán přestupek, tedy zpravidla přestupek proti občanskému soužití či přestupek proti majetku¹³⁹, může policista osobu zajistit za podmínek daných mu zákonem o Policii ČR a tím omezit na osobní svobodě na dobu nezbytně nutnou, avšak nejdéle na dobu maximálně 24 hodin, po které musí osobu propustit na svobodu¹⁴⁰, přičemž proti osobě se vede mimo samostatný výkon vykazání také odděleně přestupkové řízení pro daný konkrétní přestupek, o jehož vině a trestu následně rozhoduje věcně a místně příslušný správní orgán.

V případě, kdy je výše uvedeným šetřením Policie ČR zjištěno podezření, že byl spáchán trestný čin, tedy ve spojitosti s domácím násilím například trestný čin ublížení na zdraví dle § 146, vydírání dle § 175, nebezpečné vyhrožování dle § 353, omezování osobní svobody dle § 171, týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 či znásilnění

¹³⁶ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 90.

¹³⁷ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 89.

¹³⁸ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 66.

¹³⁹ Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, § 7 - § 8, *Zákony pro lidi: Sbírka zákonů* [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251?text=251%2F2016>.

¹⁴⁰ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 32 - 33.

dle § 185 trestního zákoníku a podobně,¹⁴¹ může policista osobu za podmínek daných mu trestním řádem zadržet a tím omezit na osobní svobodě po dobu maximálně 48 hodin, po kterých musí osobu propustit na svobodu nebo ji předat s návrhem na vazbu příslušnému soudu.¹⁴² V rámci problematiky domácího násilí a institutu vykázání násilné osoby Policií ČR, je k výše uvedenému demonstrativnímu výčtu trestných činů třeba také zmínit trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 trestního zákoníku,¹⁴³ jehož podstatou je právě porušení citovaného institutu vykázání.¹⁴⁴ I v tomto případě průběhu zjištění protiprávního jednání násilné osoby ve spojitosti s jejím vykázáním z obydlí, se stejně jako v předchozím případě vede mimo samostatný výkon vykázání také odděleně trestní řízení pro daný konkrétní trestný čin, o jehož vině a trestu následně rozhoduje věcně a místně příslušný trestní soud.

Mimo výše uvedené úkony v rámci případného přestupkového, či trestního řízení je třeba poukázat na další procesní úkony Policie ČR při realizaci institutu vykázání. Těmito úkony mohou být zpravidla řádná spisová dokumentace institutu vykázání, v rámci které je třeba násilnou osobu seznámit se skutečností, že byla vykázána, od koho byla vykázána (tedy uvedení totožnosti ohrožené osoby), z jakého místa a blízkosti okolí byla vykázána, včetně zakázání navozování jiných druhů kontaktu. Součástí tohoto vykázání je také poučení násilné osoby o důvodech jejího vykázání a poučení o možnosti podání námítky proti tomuto rozhodnutí. Uvedené písemné vyhotovení jmenovaných poučení jsou ze strany Policie ČR zpracovávány ve formě Úředních záznamů o vykázání, potvrzení o vykázání či poučení násilné osoby a jsou fyzicky předávány vykázané osobě k řádnému seznámení. Následně je osobě na základě předchozího ujednání umožněno převzít si v místě společného obydlí věci osobní povahy, které by mohla po dobu trvání vykázání oprávněně požadovat.¹⁴⁵ Vykázaná osoba má právo si podat námítku proti tomuto

¹⁴¹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 66.

¹⁴² ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 766.

¹⁴³ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 513.

¹⁴⁴ NEDVĚDOVÁ, Alena, VANÍČKOVÁ, Lenka, CHOMOVÁ, Zuzana. *Sborník textů k problematice domácího násilí*. Praha: Centrum sociálních služeb, 2010, [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: https://www.mestodobris.cz/assets/File.ashx?id_org=2796&id_dokumenty=460597, str. 11.

¹⁴⁵ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 90.

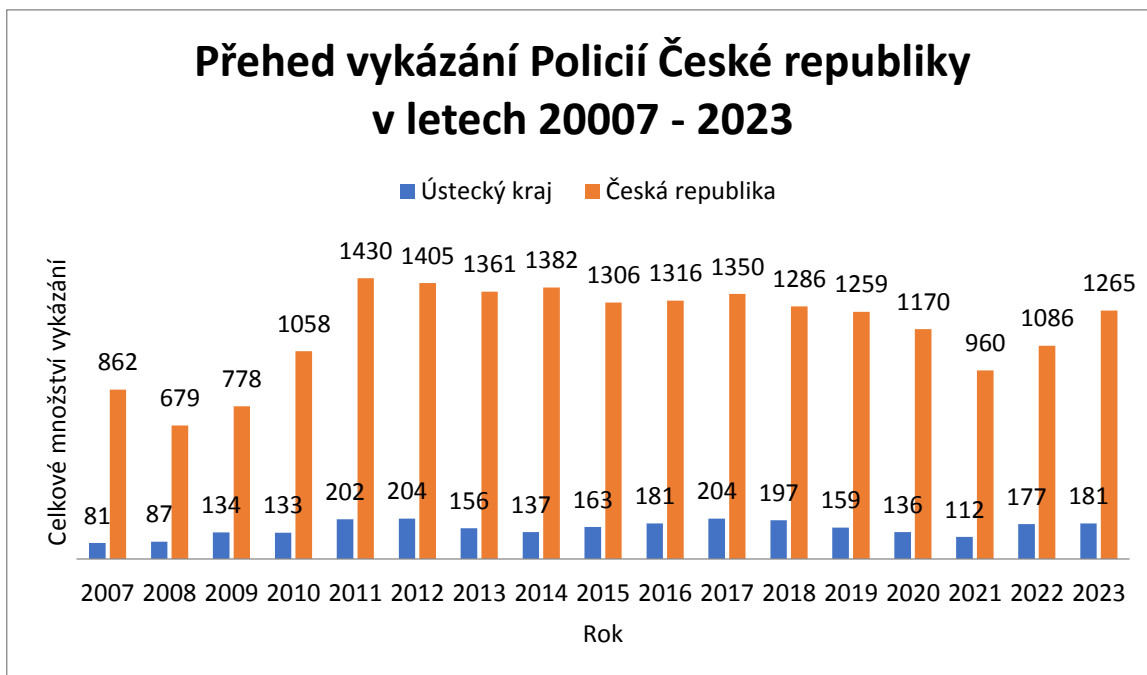
rozhodnutí a to buď přímo u policisty, který jej s institutem seznámil, či do tří dnů od převzetí tohoto rozhodnutí u příslušného krajského ředitelství policie.¹⁴⁶

O vykázání osoby je ze strany Policie ČR nejpozději do 24 hodin vyzooměno příslušné intervenční centrum a věcně a místně příslušný soud, který by v případě budoucího podání oprávněné osoby rozhodoval o navazujícím předběžném opatření ve smyslu prodloužení vykázání. Pakliže je ohroženou osobou dítě mladší 18 ti let, o vykázání se obdobně jako v předchozím případě vyzoomívá také místně příslušný orgán OSPOD.¹⁴⁷

I v této problematice může docházet k výjimečným a nestandardním situacím, které vyžadují okamžitou reakci jak ze strany Policie ČR, tak ze strany dalších navazujících organizací. Takovými případy mohou být například případy realizací vykázání osob bez domova, agresivních dětí, či dokonce seniorů ve vysokém věku života. Tyto jednotlivé a prakticky výjimečné případy je však třeba řešit operativně ve smyslu výše uvedených zákonných postupů, přičemž každý jednotlivý případ je třeba specifickým způsobem hlouběji zkoumat a konzultovat s dotčenými veřejnými institucemi a neziskovými organizacemi. Takovými nestandardními postupy se tak mohou jevit spolupráce azylových domů s lůžkovými centry, dočasné umístění dětí do adekvátních domovů na podkladě rozhodnutí příslušného orgánu OSPOD a podobně.

¹⁴⁶ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 91.

¹⁴⁷ ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6, str. 96.

Graf 1 Přehled vykázání v letech 2007 - 2023¹⁴⁸

Z výše uvedeného grafu je patrné, že Policie ČR institut vykázání značným způsobem využívá, přičemž od 1.1.2007, tedy od jeho integrace účinnosti v právním řádu České republiky do 31.12.2023, bylo realizováno celkem 21 218 vykázání. Navzdory nikterak vysokým statistickým hodnotám je nezbytné zvážit individuální dopad vykázání násilných jedinců na každou jednotlivou ohroženou osobu, který mohl každému postiženému jednotlivci zásadním významem pozitivně ovlivnit jeho životní situaci.

8.1.2 Orgán sociálně-právní ochrany dětí

Orgán OSPOD tvoří velmi důležitý mechanismus veřejné správy, který se aktivně zabývá prevencí a řešením složitých situací ohrožených dětí a to nejenom v kontextu domácího násilí. Tento proces zahrnuje proaktivní reakci, koordinaci a spolupráci mezi různými institucemi veřejné správy a neziskovými organizacemi, které mají za cíl chránit nejlepší zájem a blaho dětí a jejich adekvátní vývoj.¹⁴⁹

Ústředním orgánem, který tuto problematiku koordinuje, je Ministerstvo práce a sociálních věcí, jehož role spočívá v definování legislativního rámce, poskytování

¹⁴⁸ Přehled o vykázání za rok 2023 [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2023/>

¹⁴⁹ NOVOTNÁ, Věra. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí s komentářem: podrobný komentář k novele provedené zákonem č. 363/2021 Sb. od 1.1.2022 : včetně změn účinných od 1.1.2025 a 1.1.2028*. 3. aktualizované vydání. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, [2022]. ISBN 978-80-7554-366-0, str. 8 – 9.

metodické podpory a dohledu nad činností jemu podřízených orgánů krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností v této oblasti. Ministerstvo práce a sociálních věcí vychází z pravidelných celorepublikových výzkumů a statistik, které mu poskytují ucelená data potřebná k tvorbě metodických materiálů a směrnic pro orgány OSPOD.¹⁵⁰

Samotný proces ochrany dětí před domácím násilím je složitý a zahrnuje několik důležitých kroků. Jedním z nich je samotná identifikace domácího násilí a evidování dětí, které jsou tomuto riziku vystaveny. Tento proces je často prováděn pomocí spolupráce s dalšími odborníky či institucemi, jako jsou například sociální pracovníci, lékaři, učitelé nebo policisté, kteří jsou v rámci jejich pracovních náplní v kontaktu s dětmi a jejich rodinami.

Pokud dojde k situaci, která by mohla značit ohrožení dítěte, orgán OSPOD má zákonnou povinnost podniknout potřebně nezbytné kroky k jeho ochraně. Takovéto kroky může zahrnovat běžná kontrola dítěte a jeho životní podmínky v bydlišti, ale také velmi zásadní úkony, jako například podání návrhu na vydání předběžného opatření soudu, které má za cíl zajistit bezpečí dítěte. Dalším důležitým aspektem je spolupráce s intervenčními centry, které poskytují různorodou profesionální pomoc obětem domácího násilí a jejich rodinám.

V rámci právního rámce je klíčová role zákona o sociálně právní ochraně dětí, který stanovuje také práva a povinnosti v této oblasti. Jednou z takovýchto významných povinností je zcela jistě oznamovací povinnost vůči orgánu činnému v trestním řízení v případě zjištění skutečností, že byla spáchána trestná činnost na dítěti nebo na násilí mezi rodiči, jinými osobami odpovědnými za výchovu nebo dalšími osobami, které obývají společnou domácnost s dítětem.

Dalším důležitým prvkem je konání případových konferencí, kde se různí odborníci setkávají a společně řeší konkrétní případy domácího násilí. Tato forma spolupráce umožňuje efektivní a komplexní řešení problémů a poskytuje prostor pro sdílení znalostí a zkušeností mezi různými profesionály.¹⁵¹

Celkově je důležité, aby sociálně-právní ochrana dětí byla komplexní a účinná, a aby byla založena na spolupráci mezi různými institucemi a profesionály. Bezpečí a blaho dětí

¹⁵⁰ Činnost MPSV v oblasti sociálně-právní ochrany dětí [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cinnost-mpsv-v-oblasti-socialne-pravni-ochrany-deti>

¹⁵¹ Činnost MPSV v oblasti sociálně-právní ochrany dětí [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cinnost-mpsv-v-oblasti-socialne-pravni-ochrany-deti>

je prioritou a je nezbytné zajistit jim adekvátní ochranu a podporu v obtížných životních situacích.¹⁵²

8.1.3 Justiční orgán

Do komplexní problematiky domácího násilí se z hlediska interdisciplinární spolupráce angažují výrazným způsobem také orgány justice. Tyto orgány přistupují k této problematice z různých perspektiv, ať už z hlediska civilního nebo trestního práva, což vyžaduje jasnou separaci těchto přístupů kvůli výrazným rozdílům v právní praxi. Nicméně primárním záměrem soudních rozhodnutí v obou těchto sférách zůstává nalezení objektivní pravdy, zajištění ochrany poškozených stran a případně rehabilitace pachatelů, zejména pokud jde o trestní právo.¹⁵³

Pokud jde o pohled z hlediska civilního práva, je důležité si uvědomit, že soudy zkoumají případy domácího násilí pouze na základě podmětu navrhovatele žaloby. Tato civilní řízení, jehož skutkové podstaty násilných jednání v obydlí a jeho následcích jsou vymezeny v ustanoveních § 751 – 753 zákona č. 89/2012 Sb., mohou zakládat opatření vtahující se na omezení nebo vyloučení práva násilníka bydlet ve společném obydlí. Tato opatření o vyloučení násilníka setrvat v obydlí mají s přihlédnutím ke konkrétní situaci trvání až po dobu 6 měsíců. Tento proces ve formě civilního soudnictví zaručuje zajištění bezpečí a pohody jakýmkoliv osobám žijícím ve společném obydlí.¹⁵⁴

Jak bylo uvedeno výše, mimo civilní žaloby orgány justice zkoumají také problematiku domácího násilí v trestněprávní rovině. Tento proces trestního řízení představuje komplexní právní proceduru, která je řízena podle předpisů obsažených v trestním řádu, tj. zákoně č. 141/1961 Sb. Toto řízení je prováděno orgány činnými v trestním řízení, kterými jsou policie, státní zastupitelství a soudy, s cílem vyšetřit podezření z trestného činu a soudním rozhodnutím potrestat osobu pachatele. Principy a postupy, které musí být dodržovány během vyšetřování a soudního procesu, jsou pevně stanoveny v právních normách.¹⁵⁵ Skutkové podstaty jednotlivých trestných činů jsou

¹⁵² Činnost MPSV v oblasti sociálně-právní ochrany dětí [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cinnost-mpsv-v-oblasti-socialne-pravni-ochrany-deti>

¹⁵³ KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 50 – 51.

¹⁵⁴ *Občanský zákoník: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. ISBN 978-80-7478-457-6 str. 217 - 221.

¹⁵⁵ Co je to trestní řízení? [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/vse-podstatne-o-trestnim-rizeni/co-je-to-trestni-rizeni/>

definovány v rámci zákona č. 40/2009 Sb.,¹⁵⁶ přičemž právě ve spojení s problematikou domácího násilí se může jednat o trestné činy ublížení na zdraví, vydírání, nebezpečné vyhrožování, omezování osobní svobody, týrání osoby žijící ve společném obydlí, znásilnění, maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání a podobně.¹⁵⁷

8.1.4 Zdravotnická a školská zařízení

Lékařští pracovníci jsou mnohdy prvními subjekty, které přicházejí do kontaktu s oběťmi domácího násilí, ač tyto oběti často z obavy z následků či studu popírají skutečný původ svých zranění. I přesto, jsou lékaři v unikátní pozici a schopni rozpoznat rozdílné mechanismy zranění nekorespondující s udávaným vysvětlením. V případě takovýchto rozporů mohou být prvními, kteří nabídnou oběti domácího násilí možnost konzultace nebo kontaktů na organizace poskytující pomoc. V tomto duchu je třeba zdravotnickému zařízení a zdravotnickému personálu poskytnout dostatečnou přípravu k rozpoznání obětí domácího násilí a poskytnutí odpovídající pomoci. Zvláště důležitou roli hraje zdravotní personál v případech týraných seniorů, kde může být lékař jedinou osobou, která se dostane do jejich domácností. Izolování seniora ze strany rodiny je často snadné.¹⁵⁸

V rámci ochrany dětí před domácím násilím vstupují do klíčové role nejen zdravotnická zařízení, ale také pedagogové a personál školních institucí, kteří tvoří důležitou síť sociálních kontaktů s mladými lidmi. Pracovníci ve vzdělávacím prostředí často disponují důkladným povědomím o chování svých žáků, což jim umožňuje identifikovat nejen změny ve studijním výkonu, ale i fyzická či psychická zranění či jiné nepříznivé projevy, jako jsou časté nemoci, bolesti hlavy či břicha a podobně. Tato pozorování mohou naznačovat, že dané dítě nebo student prochází obtížnou životní situací, včetně možného vystavení domácímu násilí. S ohledem na tuto skutečnost jsou pedagogičtí pracovníci systematicky školeni a edukováni k rozpoznávání potenciálních indikátorů domácího násilí. Pokud vznikne podezření, aktivně se snaží navázat dialog s dítětem či jeho rodiči za účelem podrobnější analýzy situace.¹⁵⁹ V případě potvrzení podezření je dále

¹⁵⁶ Co je to trestní řízení? [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/vsepodstatne-o-trestnim-rizeni/co-je-to-trestni-rizeni/>

¹⁵⁷ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1, str. 66.

¹⁵⁸ KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4, str. 49 – 50.

¹⁵⁹ ČAPEK, Robert; NAVAROVÁ, Sylvie a ŽENATOVÁ, Zdenka. *Žák v krizové situaci*. Dobrá škola. Praha: Raabe, [2017]. ISBN 978-80-7496-294-3, str. 126 - 129.

upřednostňováno konzultování s metodikem prevence nebo přímo s orgánem OSPOD, podle stanovených metodických postupů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Takový postup umožňuje efektivní reakci na případné riziko a zajištění ochrany postižených jedinců.¹⁶⁰

8.2 Neziskové organizace

8.2.1 Intervenční centra

Intervenční zařízení, vyplývající ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, slouží jako jedna z institucí sociální prevence. Zaměřují se na problematiku domácího násilí a poskytují pomoc jednotlivcům ohroženým násilným chováním. Tato pomoc je zajišťována nejpozději do 24 hodin od obdržení kopie úředního záznamu o vykazání od Policie ČR.

Individuální pomoc je poskytována na základě žádosti ohrožené osoby či jiného subjektu, který podnět intervenčnímu zařízení předá či se toto o jakémkoli podnětu dozví.

IC poskytují široké spektrum služeb, včetně ambulantní péče, terénní podpory a pobytových služeb, a to zásadně bezúplatně.

Jedním z hlavních aspektů pomoci je koordinace a sdílení informací mezi intervenčními zařízeními, poskytovateli sociálních služeb, orgány OSPOD, obcemi, policejními orgány a dalšími veřejnými správními orgány i neziskovými organizacemi. Intervenční zařízení též zajišťují odbornou pomoc v oblasti lékařství, sociální péče a práva a jejich pracovníci jsou vázáni k zachování mlčenlivosti ohledně všech informací, které získali v souvislosti s poskytovanou pomocí ohrožené osobě.¹⁶¹

Prioritním úkolem pracovníků IC po navázání kontaktu s ohroženou osobou, je vyhodnocení aktuální míry ohrožení a vytvoření bezpečnostního plánu, který je odvozen od specifické situace oběti. Bezpečnostní plán obsahuje detailní posloupnost opatření a strategií, které mají snížit riziko opakovaného domácího násilí a minimalizovat jeho dopady na oběť. Klíčovým atributem tohoto plánu, který by měl být pravidelně aktualizován, aby reflektoval aktuální hrozby a potřeby oběti, je důraz na to, aby násilník nezískal informace o jeho obsahu, což by mohlo vést k eskalaci agresivity nebo snížení

¹⁶⁰ ČAPEK, Robert; NAVAROVÁ, Sylvie a ŽENATOVÁ, Zdenka. *Žák v krizové situaci*. Dobrá škola. Praha: Raabe, [2017]. ISBN 978-80-7496-294-3, str. 126 - 129.

¹⁶¹ ČECH, Ondřej. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2, str. 29 - 30.

účinnosti opatření. Tímto způsobem je zajištěno, že plán bude sloužit svému účelu ochrany oběti efektivně a bezpečně.¹⁶²

8.2.2 Spirála, Ústecký kraj, z.s.

Nezisková organizace, založená v roce 2000, se zaměřuje na poskytování podpory rodinám a jednotlivcům čelícím krizovým a obtížným životním situacím spojeným s domácím násilím. Její působnost se soustředí na území Ústeckého kraje v České republice. Kromě koordinované pomoci a konzultací v oblasti problematiky domácího násilí poskytuje tato organizace také službu non-stop telefonní linky pomoci. Pro kontakt s touto neziskovou organizací, která v okrese Most funguje jako pověřené intervenční centrum, lze využít telefonní kontakt 475 511 811 či ji lze přímo navštívit na adrese Lomená 47/2 v Mostě.¹⁶³

8.2.3 Charita Most

Charita Most, založená v roce 2000, se zavázala k poskytování pomoci jednotlivcům v nouzi, bez ohledu na jejich rasovou, národnostní, náboženskou, státní nebo politickou příslušnost. Jejím posláním je poskytovat sociální služby a humanitární pomoc a aktivně se podílet na zlepšování sociálního prostředí v regionu. V rámci poskytovaných služeb Charita Most poskytuje pomoc obětem domácího násilí formou poradenství a naléhavé životní podpory, která je dostupná ve dvou bytech. Jeden z nich slouží jako krizové ubytování s krátkodobým účinkem, zatímco druhý funguje jako startovací byt se střednědobým účinkem. Charita Most provozuje několik středisek v Ústeckém a Libereckém kraji, kde poskytuje sociální služby různým cílovým skupinám. Celkem nabízí kolem čtyřiceti registrovaných i neregistrovaných služeb. Pro kontakt s touto neziskovou organizací v okrese Most je k dispozici telefonní číslo 476 119 999 či přímo sídlo organizace na adrese Františka Malíka 956/16a, 434 01 Most.¹⁶⁴

8.2.4 Most k naději z.s.

Další neziskovou organizací působící v okrese Most je organizace Most k naději, z.s., která anonymně a bezplatně poskytuje krizové poradenství lidem v těžkých životních

¹⁶² ČECH, Ondřej. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2, str. 28.

¹⁶³ Spirála Ústecký kraj, z.s. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://spirala-ul.cz/>

¹⁶⁴ Charita Most [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.charita-most.cz/>

situacích. Tato organizace se zaměřuje na sociálně-terapeutické činnosti, jako je orientace v sociálních sítích, základní právní poradenství, psychosociální podpora a zprostředkování dalších služeb včetně spolupráce s policií, právním zastoupením, psychologickou, lékařskou a terapeutickou pomocí. Most k naději poskytuje střednědobou podporu s cílem vytvořit a upevnit pocit bezpečí a stability v životě klientů, ať už prostřednictvím ochrany práv, obnovení sociálních vazeb nebo řešení dlouhodobých dopadů. Uvedené služby a pomoc klientům je poskytována na adrese Jilemnického 1929, 434 01 Most či na telefonním čísle 728 697 202.¹⁶⁵

¹⁶⁵ Most k naději, z.s. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z <https://www.mostknadeji.eu/ustecky-kraj/krizova/>

PRAKTICKÁ ČÁST

9 Vlastní práce

Praktická část diplomové práce se v počáteční fázi zaměřuje na charakteristiku a socioekonomickou analýzu území města Meziboří v souladu se zvoleným tématem práce. Následující kapitoly se zabývají statistickými daty týkajícími se případů domácího násilí nejenom na tomto municipálním území v posledním desetiletí. Z těchto statistických zjištění je provedeno vyhodnocení charakteru vývoje dané problematiky a to jak celorepublikové, ale i krajské, okresní a územní úrovni.

Další navazující kapitoly přinášejí metodiku výzkumu formou kazuistiky konkrétních případů domácího násilí, které byly oficiálně zaznamenány a prověřovány Policií ČR. Tyto případy jsou v jejich závěru detailně analyzovány a zhodnoceny z pohledu současné interdisciplinární spolupráce s dalšími orgány veřejné správy. Na základě těchto analýz jsou navrženy potenciální procesní a strategické změny, které by mohly přispět k redukci výskytu domácího násilí na zkoumaném území. Je třeba zdůraznit, že veškeré informace, které by mohly ohrozit citlivá data, jako jsou osobní údaje obětí, pachatelů, svědků nebo místa činu, byly úmyslně anonymizovány, aby nedošlo k jejich neoprávněnému zveřejnění či zmaření případného budoucího projednávání příslušnými orgány. Zbylé informace o případech domácího násilí, tedy jejich vznik, průběh a následek, jsou založeny na reálných událostech a odrážejí skutečný stav aktuální problematiky domácího násilí.

9.1 Město Meziboří

Obrázek 2 Mapa města Meziboří¹⁶⁶

9.1.1 Historie

Meziboří má bohatou historii, která sahá až do období konce 12. století. Toto území bylo původně kolonizováno jedním z nejstarších českých panských rodů, známým jako Hrabšicové, a jejich následníci, pány z Oseka čili z Rýzmburka. Tato kolonizace nebyla omezena pouze na českou stranu Krušných hor, ale rozprostírala se i do sousedního Saska.

První písemná zmínka o osadě, která se nacházela na místě dnešního Meziboří, pochází z roku 1398, přičemž přesné datum založení této osady není známo. V 17. století měla oblast 17 chalupníků a 3 sedláky, kteří se věnovali především zemědělské činnosti.

Postupem času se osada rozrostla a v roce 1913 se administrativně oddělila od Horního Litvínova a stala se samostatnou obcí.¹⁶⁷

Druhá světová válka radikálně změnila celou Podkrušnohorskou oblast včetně Meziboří. Povrchová těžba uhlí se rozšířila a v Záluží u Mostu vznikl chemicko-průmyslový závod, specializovaný na výrobu benzínu. Toto období také přineslo

¹⁶⁶ Mapa města [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z <https://www.mezibori.cz/mapa-mesta/d-1024>

¹⁶⁷ Historie města [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.mezibori.cz/historie-mesta/ds-1006>

vybudování zajateckých a pracovních táborů, využívaných pro těžbu i průmyslové projekty. Ve Schönbachu, předchůdci Meziboří, se nevedly válečné boje, ale obec byla svědkem některých tragických událostí, včetně sebevraždy starosty a náletů vojenských letadel. Po osvobození sloužilo Meziboří jako zásobárna potravin pro ruské vojáky.

Po druhé světové válce v Krušnohoří nastal chaos kvůli odsunu německého obyvatelstva, který byl v počátku spojen s neorganizovaným útekem Němců, řádním organizovaných skupin a činům osobní msty. Následná organizovanost odsunu situaci uklidnila, přičemž jen na Mostecku vzniklo 25 internačních táborů pro Němce, kterým byla nařízena různá omezení. Odsun probíhal ve třech etapách, největší byl roku 1946, kdy bylo z Schönbachu odsunuto 68 německých rodin. Po válce se začal budovat komunismus, a na místě staré německé vesnice vyrůstalo nové české sídliště.

V období komunismu probíhala plánovaná výstavba v souvislosti s lánskou akcí, vyhlášenou prezidentem Gottwaldem v roce 1949, která měla v Schönbachu vést k vzniku střediska pracovních záloh pro učňovské obory. Bylo otevřeno několik internátů a odborných škol pro těžký průmysl. V roce 1957 bylo rozhodnuto o přejmenování Schönbachu na Meziboří, na který navazovala intenzivní výstavba infrastruktury, včetně škol, sportovišť a veřejných budov. Rostoucí počet obyvatel vedl k dalšímu rozvoji města, který pokračoval až do konce 80. let.

V roce 1990 se město zaměřilo na zlepšení hospodaření s teplem a podmínkami pro bydlení. Město převedlo obytné domy do svého vlastnictví a privatizovalo tak státní podnik bytového hospodářství, což přineslo i převzetí správy tepelného hospodářství. Přestože byla zvažována stavba malé jaderné výtopny, nakonec se město rozhodlo pro projekt plynofikace. To vedlo k úsporám energie a k postupnému odstupování od centrálních uhelných kotelen. S narůstající potřebou bydlení byly upraveny internáty na bytové domy a provedeny další úpravy stávajících budov. Kolem roku 2000 zájem průmyslových podniků o odborná učiliště upadal, přičemž v opuštěných objektech vznikaly nové služby a ubytovací kapacity, primárně jako domovy s pečovatelskou službou, ubytovny pro zaměstnance zdejších podniků či sociální ubytovny.

V průběhu dalších let se město soustředilo i na další rozvoj infrastruktury a služeb, včetně vybudování nových sportovních areálů, rekonstrukcí veřejných budov a rozvoje dopravní infrastruktury.¹⁶⁸

¹⁶⁸ Historie města [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.mezibori.cz/historie-mesta/ds-1006>

Meziboří prošlo v průběhu let mnoha změnami a přeměnami, a z historických pramenů je patrné, jak se postupně vyvíjelo od malé osady až po moderní město, které známe dnes.¹⁶⁹

9.1.2 Geografická charakteristika

Meziboří, město ležící na úpatí Krušných hor v okrese Most, Ústeckém kraji, je geografickým uzlem s významnou rekreační a sportovní turistikou. Nachází se zhruba dva kilometry severně od města Litvínov, který zároveň představuje jeho správní obvod.

Geografické parametry města jsou podstatné pro jeho příhraniční horskou turistickou charakteristiku. Meziboří se nachází ve výšce 512 metrů nad mořem, s rozlohou 14,4 km² a populací 4 632 obyvatel. Celková katastrální rozloha města, zahrnuje přilehlé lesy o rozloze 1.291,8013 hektarů. Dále území zaujímají zahrady o rozloze 22,6962 hektarů, vodní plochy zabírají 4,5266 hektarů, zastavěné oblasti zahrnují 16,2991 hektarů, trvalé porosty travin pokrývají 27,9722 hektarů a ostatní plochy dosahují 73,0170 hektarů.

Jeho poloha je geograficky významná, neboť je obklopeno významnými topografickými prvky. Ze severu dominují dva výškové body a to nejvyšší hora východní části Krušných hor Loučná (956 m.n.m.) a Střelná (868 m.n.m.). Na východě klesá krajina do údolí Louček, podél kterého proudí Poustevnický potok. Na západě se strmý svah snižuje do Šumného dolu, kde protéká Bílý potok. Z jihu se otevírá jediná přístupová dopravní infrastruktura do Litvínova a dále do podkrušnohorské oblasti.

V území města, které se s ohledem k jeho velikosti nerozděluje na další dílčí části města, se nachází 22 ulic, ve kterých se nachází celkově 290 rezidenčních objektů a 970 nemovitostí sloužících k nebytovým účelům. V rámci nebytových prostor převažují garážová stání, která představují 610 jednotek, a dále další stavební útvary, zejména zahradní chaty, jejichž počet činí 220 objektů.¹⁷⁰

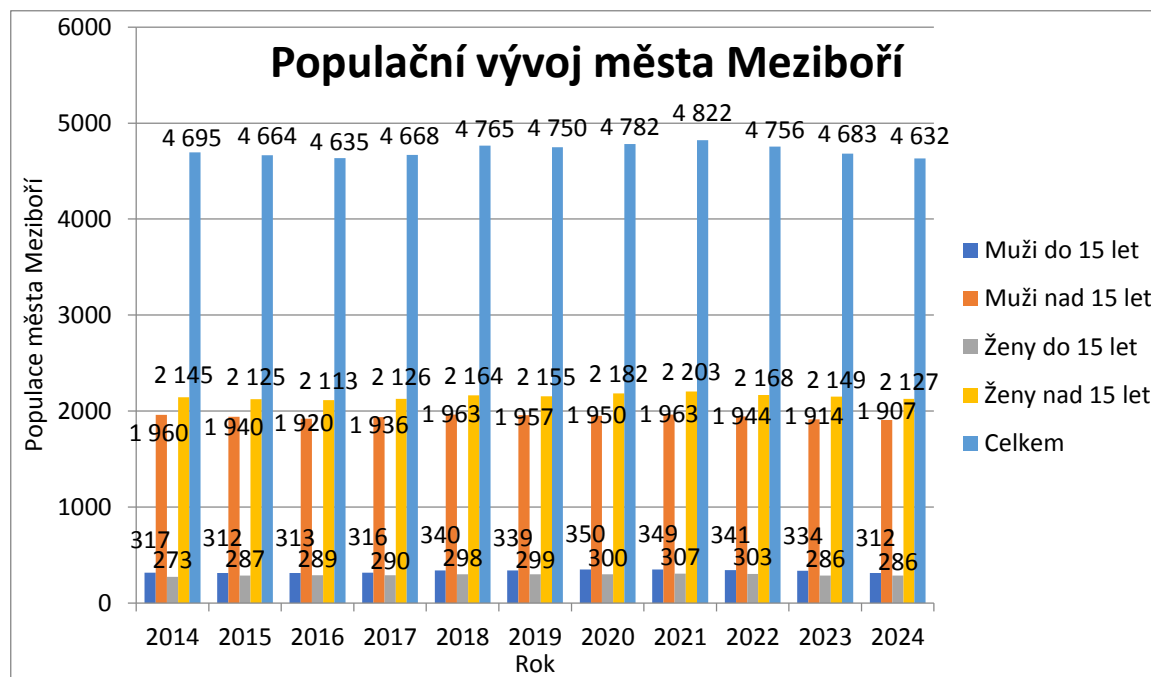
9.1.3 Demografická charakteristika

Z hlediska statisticko-demografického vývoje města Meziboří lze konstatovat, že počet obyvatel zůstává dlouhodobě stabilní a má tendenci k minimálním změnám. Analýza demografického vývoje za posledních deset let ukazuje, že ani věková struktura populace

¹⁶⁹ Historie města [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.mezibori.cz/historie-mesta/ds-1006>

¹⁷⁰ Základní informace [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.mezibori.cz/zakladni-informace/d-1023>

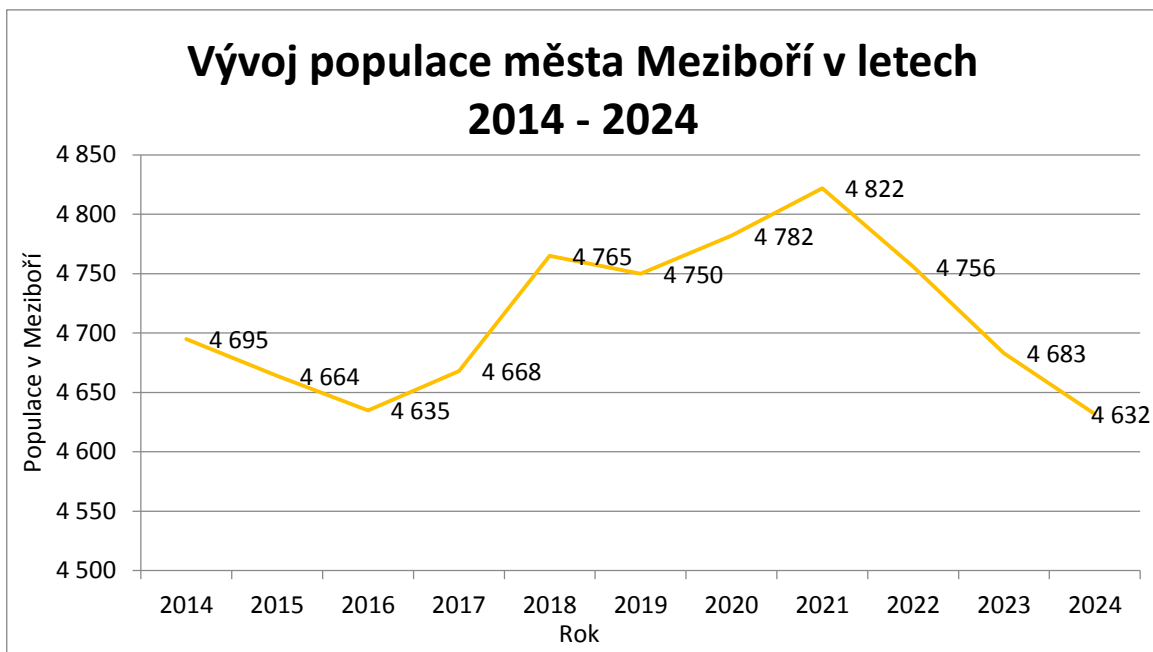
nezaznamenala větší fluktuace. V současnosti čítá populace Meziboří celkem 4 632 obyvatel. Z hlediska podílu pohlaví na území města tvoří ženy 52 % a muži 48 %. Věková struktura obyvatelstva Meziboří je rozložena tak, že 15 % populace je ve věku do 15 let a zbývajících 85 % je ve věku nad 15 let.¹⁷¹

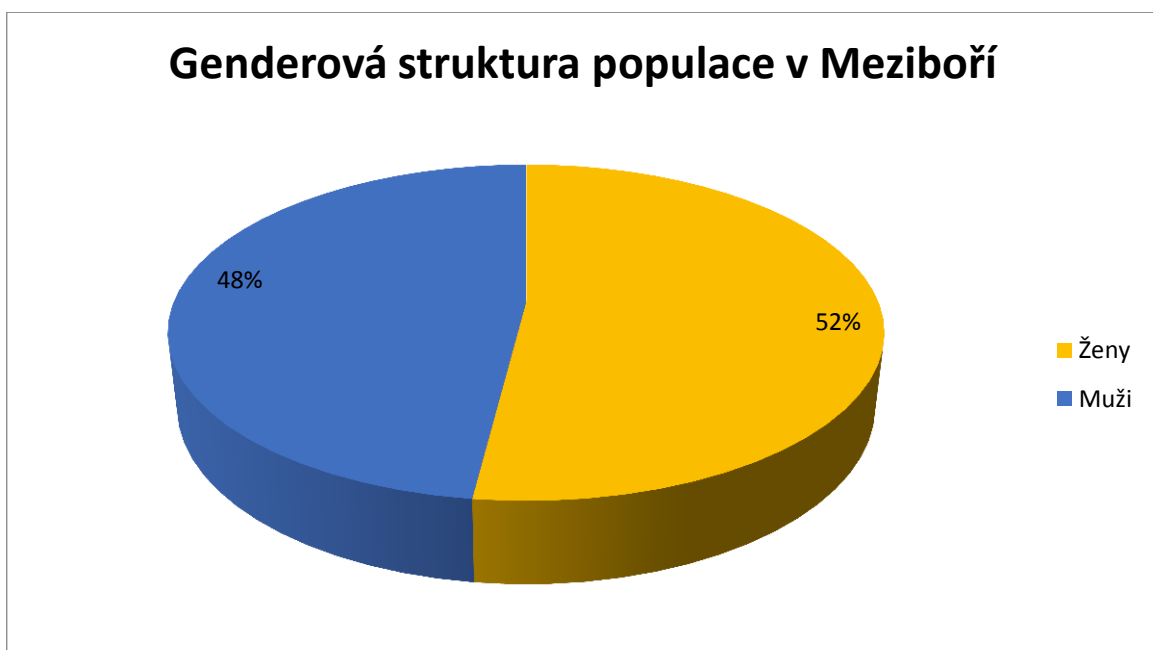
Graf 2 Populační vývoj města Meziboří v období 2014 - 2024¹⁷²

¹⁷¹ Meziboří, Základní informace [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/8432/mezibori/pocet-obyvatel/>

¹⁷² Meziboří, Základní informace [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/8432/mezibori/pocet-obyvatel/>

Graf 3 Vývoj populace města Meziboří v letech 2014 – 2024¹⁷³

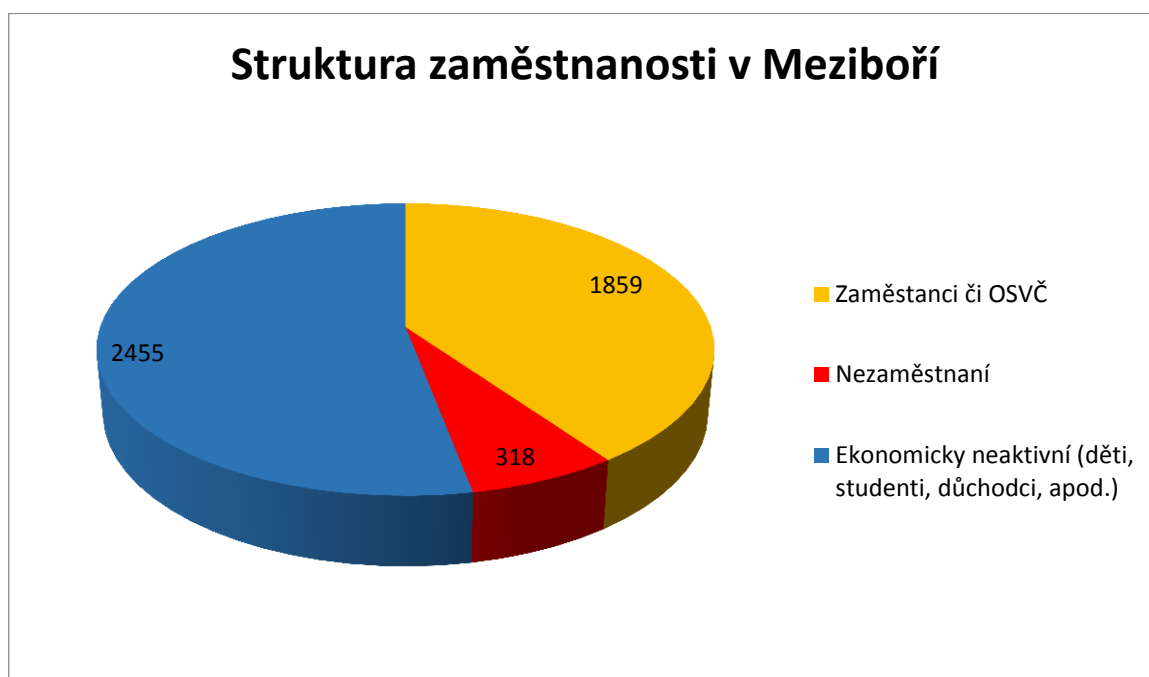
Graf 4 Genderová struktura populace v Meziboří¹⁷⁴

Průměrný věk obyvatel obce Meziboří činí 45 let. Z celkového počtu ekonomicky aktivních obyvatel, kterých je 2 177, je 1 859 zaměstnáno nebo jinak samostatně výdělečně činných, zatímco 318 osob je nezaměstnaných. Co se týče nejvyššího dosaženého vzdělání,

¹⁷³ Meziboří, Základní informace [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/8432/mezibori/pocet-obyvatele/>

¹⁷⁴ Meziboří, Stav obyvatel – statistika [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/obec/mezibori/stats>

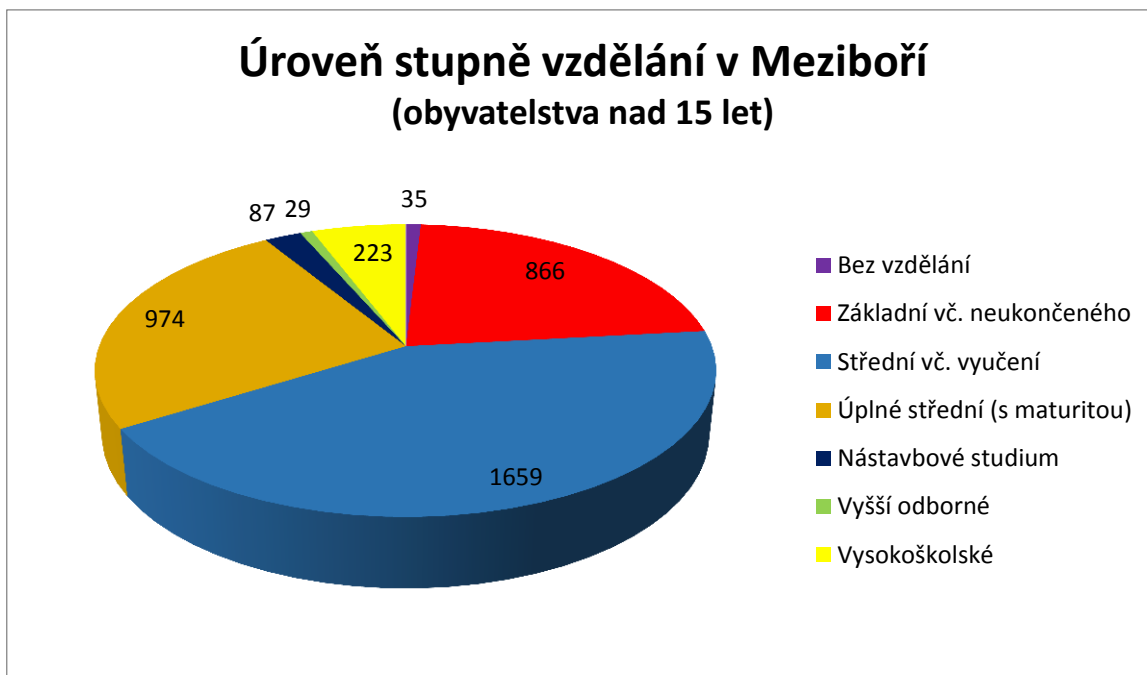
v obci převažuje skupina obyvatel se středoškolským vzděláním bez maturity, a to v počtu 1 659. Následuje skupina obyvatel s úplným středním vzděláním s maturitou, kterých je 974. Pokud jde o národnostní složení obce, nejpočetnější je česká populace, následovaná německou a slovenskou, zatímco polská, ukrajinská a vietnamská menšina představuje pouze nižší jednotky obyvatel. Poslední údaje o rodinném stavu obyvatel ukazují, že mezi sezdanými a svobodnými občany je téměř rovnoměrné rozdělení, přičemž malé procento populace spadá do kategorie rozvedených nebo vdov a vdovců.¹⁷⁵

Graf 5 Struktura zaměstnanosti v Meziboří¹⁷⁶

¹⁷⁵ Meziboří, Stav obyvatel - statistika [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://regiony.kurzy.cz/mezibori/stats/>

¹⁷⁶ Meziboří, Stav obyvatel - statistika [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/obec/mezibori/stats>

Graf 6 Úroveň stupně vzdělání v Meziboří¹⁷⁷

9.1.4 Turistická a kulturní charakteristika

Meziboří je obklopeno charakteristickým prostředím s bohatými možnostmi pro sportovní a turistické aktivity. Město poskytuje síť cykloturistických tras, které vedou po Krušných horách a přes okolní horské obce až k hranicím s Německem. Tato lokalita je oblíbená mezi turisty a milovníky přírody díky svému malebnému prostředí a bohatým možnostem aktivit v přírodě.

V samotném městě je k dispozici široké spektrum sportovních zařízení, včetně sportovní haly se saunou, tenisových kurtů, hřiště pro hokejbal, multifunkčního hřiště, lyžařského areálu, atletického stadionu či fotbalového hřiště. Pro rehabilitaci je k dispozici dvojice rehabilitačních center.

Město Meziboří pravidelně pořádá kulturně-společenské akce, které přispívají k sociální soudržnosti obyvatel. Takovými akcemi jsou různá koncertní vystoupení, pravidelná venkovní promítání filmů v letních obdobích, pořádání trhů s potravinami, slavnostní průvody, stavění májek, zimní adventní slavnosti a mnoho jiných.

Město aktivně participuje v projektech Euroregionu Krušnohoří, Sdružení obcí v regionu Krušných hor a Hospodářské a sociální radě Mostecká, které podporují vývoj infrastruktury, služeb, turismu, ekonomického růstu a sociální soudržnosti v regionu.¹⁷⁸

¹⁷⁷ Meziboří, Stav obyvatel – statistika [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/obec/mezibori/stats>

9.1.5 Charakteristika občanské vybavenosti

Z hlediska občanské vybavenosti lze charakterizovat město Meziboří jako kompletně zásobené a samostatné město. Jeho infrastruktura zahrnuje širokou škálu zařízení a služeb, které uspokojují různorodé potřeby a ochranu obyvatelstva. Mezi klíčové prvky této vybavenosti patří zejména základní, střední a mateřské školy, ordinace praktických lékařů, zdravotní sanatorium, domov seniorů, lékárna, policejní stanice, hasičský sbor dobrovolných hasičů, technické služby, městské divadlo, městská knihovna, restaurační zařízení, prodejny potravin, čerpací stanice, multifunkční sportovní hala se saunou, letní atletický stadion s workout hřištěm, fotbalové hřiště tenisové kurty, in-line hřiště, zimní areál se sjezdovkou s vlekem, dětské hřiště s oddechovou zónou či agility hřiště.¹⁷⁹

Z výše uvedeného výčtu občanské vybavenosti mimo jiné vyplývá, že město Meziboří klade důraz na rozvoj sportovních a turistických aktivit. Tento záměr je podporován širokým spektrem sportovních oddílů, které jsou zřizovány buď přímo městem, nebo sportovními kluby, které s ním úzce spolupracují. Kromě toho město nabízí rozmanité možnosti pro volnočasové aktivity a poskytuje relaxační služby v podobě různorodých odborných rehabilitačních procedur.

9.1.6 Kriminogenní charakteristika

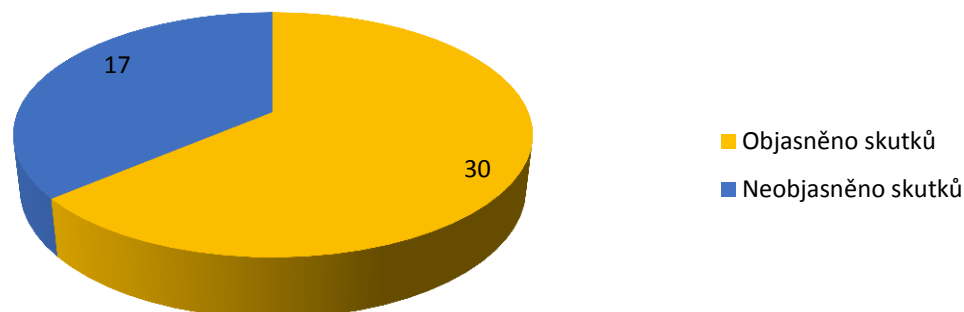
Město Meziboří je dlouhodobě charakterizováno jako město s jedním z nejnižších nápadů trestné činnosti na území Ústeckého kraje. Bilance nápadu trestných činů na území města Meziboří za rok 2023 čítá celkem 47 prověřovaných skutků. Z těchto všech prověřovaných skutků bylo objasněno 30 trestných činů a 17 trestných činů zůstalo neobjasněno. Z pohledu statistické objasněnosti prověřovaných trestných činů spáchaných na území města Meziboří byla dosažena velmi příznivá hodnota 63,8 %.¹⁸⁰

¹⁷⁸ Meziboří, Základní informace [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.mezibori.cz/zakladni-informace/d-1023/p1=1877>

¹⁷⁹ Meziboří, Služby [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.mezibori.cz/sluzby/ms-56/p1=56>

¹⁸⁰ Statistiky, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

Objasněnost nápadu trestných činů v Meziboří v roce 2023

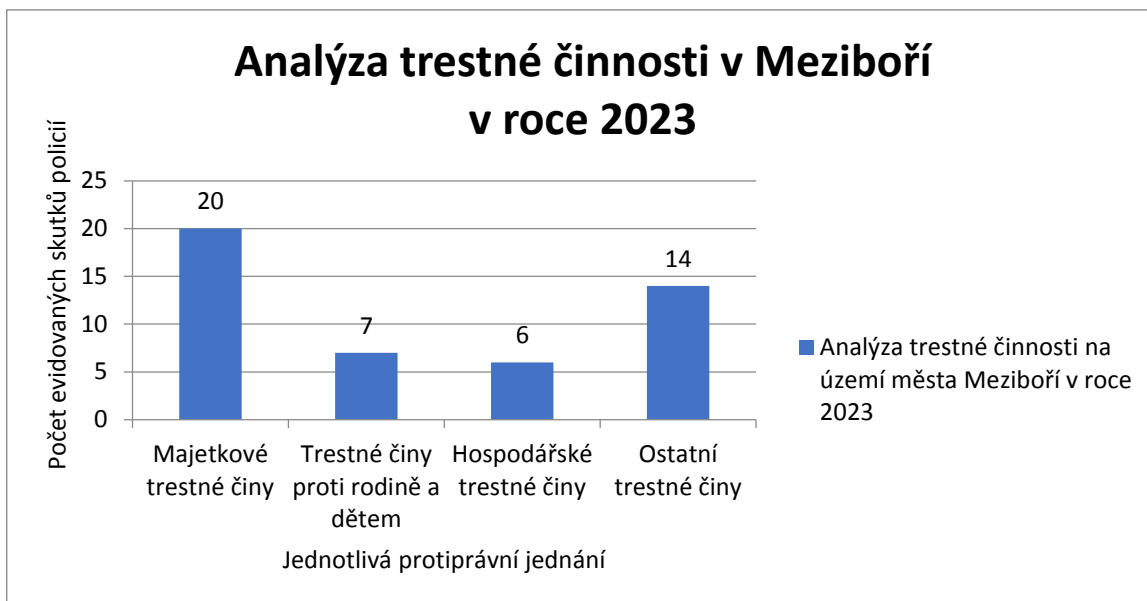
Graf 7 Objasněnost nápadu trestných činů v Meziboří v roce 2023¹⁸¹

Analýza trestné činnosti na území města Meziboří za rok 2023 ukazuje, že dominantním typem trestných činů jsou ty proti majetku (17 případů krádeží a 3 případy poškození cizí věci), následované trestnými činy proti rodině a dětem (7 případů zanedbání povinné výživy). V případě majetkových trestných činů se opakují nejčastější formy páčání, jako jsou prosté krádeže volně odložených věcí, krádeže vloupáním do uzavřených prostor překonáním uzamčení, výjimečně vloupání do vozidel ve formě překonání skleněné výplně, či poškození laku nebo pneumatik zaparkovaných vozidel.

V oblasti hospodářských trestných činů za období roku 2023 bylo na území města prověřováno celkem 6 případů. Tyto případy zahrnovaly trestné činy jako podvody, neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, zpronevěry či poškození věřitele, přičemž mnohé z uvedených trestných činů byly spáchány prostřednictvím IT technologií.

Ostatní formy trestné činnosti byly zaznamenány pouze v jednotlivých případech, což nepředstavuje vážnější, či znatelně ohrožující bezpečnostní situaci v katastrálním území města Meziboří. Stejně jako v minulých letech je možné pozitivně hodnotit bezpečnostní situaci ve městě Meziboří i z hlediska výsledků prověřovaných násilných a mravnostních trestných činů, které byly policií prověřovány v pouhých několika málo případech a vždy byly úspěšně objasněny.

¹⁸¹ Statistiky, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

Graf 8 Analýza trestné činnosti v Meziboří v roce 2023¹⁸²

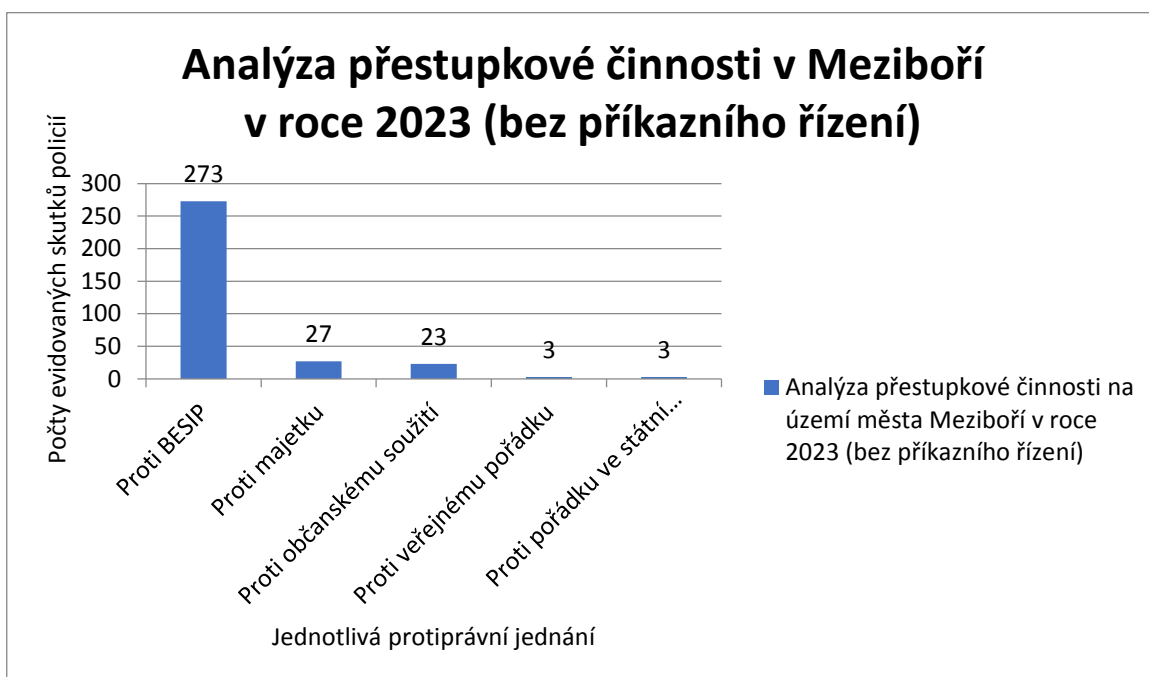
Z analýzy vývoje bezpečnostní situace v katastrálním území města Meziboří lze vyvodit, že Meziboří je bezpečným městem s velmi nízkou kriminalitou.

V rámci přestupkové agendy, tedy méně závažných protiprávních činů, které byly na území města Meziboří v roce 2023 prověřovány, dosáhla tato bilance celkem 425 jednotlivých skutků. Detailnější analýzou těchto přestupkových jednání bylo zjištěno, že se jednalo o 96 přestupků na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu (dále jen „BESIP), které byly vyřešeny zkrácenou formou v příkazním řízení na místě, tedy udělením tzv. blokové pokuty a 329 přestupků zahrnujících detailnější prověřování bez vyřešení formou příkazního řízení. Z této skupiny přestupků se pak podařilo objasnit 309 případů, což představuje celkovou objasněnost ve výši 93 %. Naprostá většina registrovaných přestupků patřila do oblasti přestupků na úseku BESIP. Celkem bylo zaznamenáno 284 takovýchto případů, kterým sekundovaly přestupky proti majetku s celkovým počtem 27 případů a přestupky proti občanskému soužití, kterých bylo zaznamenáno celkem 23. Přestupky na úseku veřejného pořádku byly zaznamenány pouze ve 3 případech a stejné množství přestupků bylo zaznamenáno i na úseku přestupků proti pořádku ve státní správě (porušení obecně závazných vyhlášek města Meziboří).

¹⁸² Statistiky, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

Graf 9 Analýza přestupkové činnosti v Meziboří v roce 2023 (příkazní řízení)¹⁸³

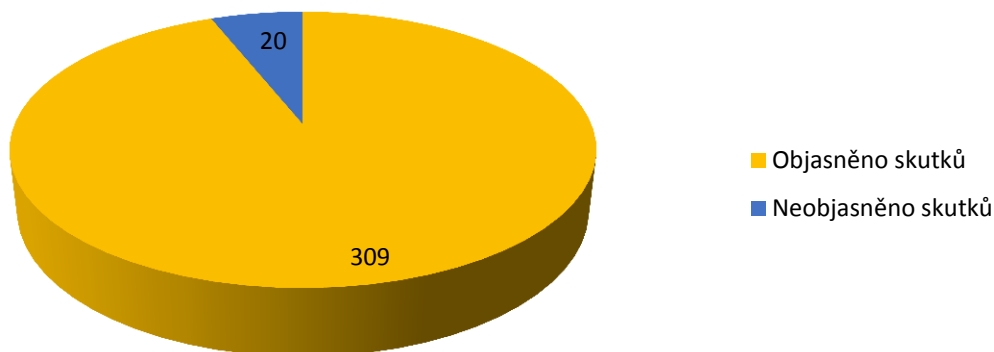

Graf 10 Analýza přestupkové činnosti v Meziboří v roce 2023 (bez příkazního řízení)¹⁸⁴

¹⁸³ Statistika, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

¹⁸⁴ Statistika, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

Objasněnost nápadu přestupkových činů v Meziboří v roce 2023 (bez příkazního řízení)

Graf 11 Objasněnost nápadu přestupkových činů v Meziboří v roce 2023 (bez příkazního řízení)¹⁸⁵

Na území města přetrvává dlouholetá problematika parkování, přičemž největší část zjištěných přestupků se týká právě oblasti dopravy, konkrétně porušení zákazu zastavení, stání, nebo parkování na silniční vegetaci.

V roce 2023 se v katastru města Meziboří na pozemních komunikacích událo celkem 17 dopravních nehod. V těchto prověřovaných dopravních nehodách došlo k dvěma lehkým a jednomu těžkému zranění. Ve zbývajících případech byly zaznamenány pouze hmotné škody na majetku, přičemž většina dopravních nehod byla způsobena nepozorností řidičů či nepřizpůsobením jízdy povětrnostním podmínkám a jiným okolnostem.

Během roku 2023 byly na území města Meziboří úspěšně vypátrány 3 osoby v celostátním pátrání, které byly omezeny na osobní svobodě a úspěšně vypátrány 4 pohřešované osoby.

Kromě výše zmíněných aktivit docházelo ze strany Policie ČR na území města v roce 2023 k bezpečnostně preventivním akcím, které zahrnovaly fyzické kontroly v oblastech zahrádkářských kolonií se zaměřením na prevenci trestné činnosti, zejména vloupání do zahrádek a přílehlých stavení a dalších lokalit s podobným výskytem kriminogenních jevů či zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti během kulturních, společenských a sportovních akcí, které se konaly na území města Meziboří.¹⁸⁶

¹⁸⁵ Statistika, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

¹⁸⁶ Statistika, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

9.2 Statistika domácího násilí a vykazání

V rámci zaměření této diplomové práce byla provedena analýza reálných statistických údajů poskytnutých databází Policie ČR s cílem vyhodnotit incidenci domácího násilí a s tím souvisejících vykazání na území města Meziboří v období od roku 2014 do roku 2023. S ohledem na zvolenou časovou osu lze předpokládat, že tyto statistické údaje poskytují dostatečně významný a relevantní obraz situace ve zkoumaném oboru.

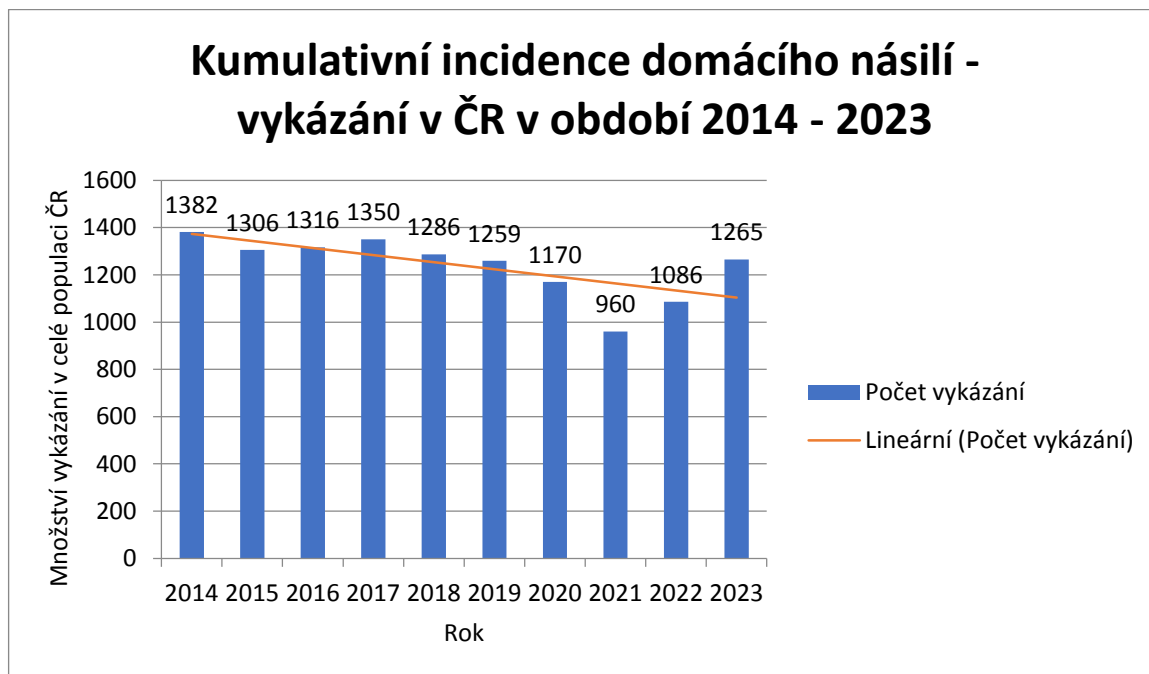
Ve smyslu analýzy statistických dat domácího násilí je nutné zdůraznit, že v případě potvrzení existence domácího násilí, tedy pokud jsou splněny všechny jeho charakteristické znaky, včetně specifik společného obydlí, je ze strany policie prakticky vždy přistoupeno k realizaci vykazání, s cílem ochránit základní lidská práva a zabránit dalším útokům proti životu, zdraví, svobodě a lidské důstojnosti. Tento institut vykazání tak potvrzuje důvodné podezření z existence domácího násilí, které však není explicitně obsaženo v trestněprávních normách. To vysvětluje rozdílné právní kvalifikace jednotlivých případů domácího násilí, která jsou odlišná v závislostech na konkrétních okolnostech a společenské nebezpečnosti, které posléze mohou vyústit k postihu za přestupek či trestněprávním sankcím.

S odkazem ke zkoumanému jevu je nutné opětovně připomenout, že realizace institutu vykazání agresora z obydlí po dobu 10 ti dnů, v souladu s ust. § 44 odst. 1 zák. 273/2008 Sb., o Policii ČR, představuje pouze preventivní opatření bezpečnostního charakteru. Jeho primárním cílem je zajištění bezpečnosti oběti domácího násilí a poskytnutí dostatečného časového prostoru pro adekvátní reakci a následná opatření. Těmito opatřeními nejsou myšlena navazující trestní nebo přestupková opatření ze strany policie, ale iniciální a naléhavá řešení situace samotné ohrožené osoby s cílem dosažení změny, jako je opuštění agresora, zajištění alternativního bydlení, fyzického odstěhování se z obydlí, podání návrhu na rozvod manželství, žádost o předběžné opatření zakazující kontakt a podobně.

9.2.1 Statistický průzkum domácího násilí v ČR

Pro adekvátní analýzu vývoje domácího násilí na úrovni městského obvodu Meziboří je vhodné tento fenomén zkoumat v kontextu celé České republiky. K tomu účelu byla provedena analýza statistických dat za období od roku 2014 do roku 2023, což poskytuje desetiletý pohled na problematiku. Tato komparace umožní lépe porozumět

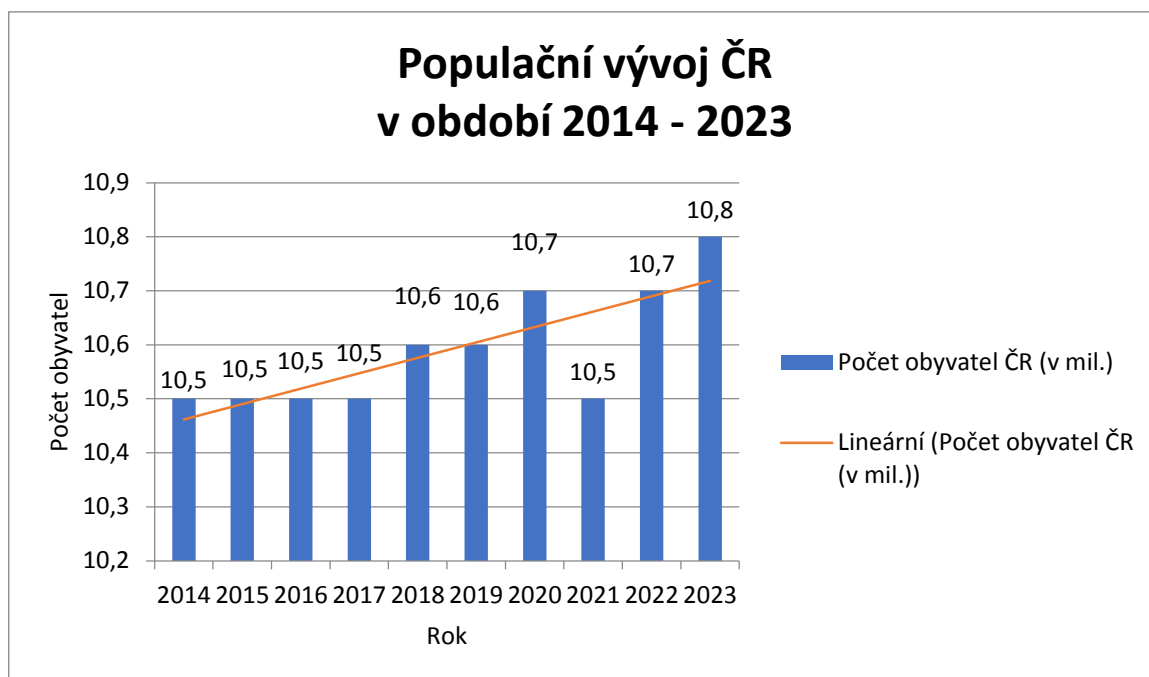
celospolečenskému vývoji domácího násilí a jeho trendům bez ohledu na konkrétní lokality. Rok 2024 nebyl zahrnut do výše uvedené analýzy z důvodu jeho aktuálního probíhajícího charakteru, který by mohl ovlivnit statistickou relevanci získaných dat.

Graf 12 Kumulativní incidence domácího násilí - vykázaní v ČR v období 2014 - 2023¹⁸⁷

Z výše uvedeného grafu, prezentujícího celkový počet evidovaných případů vykázaní na území České republiky v období od roku 2014 do roku 2023 lze vyčíst trend lineárně klesajícího vývoje této problematiky domácího násilí. Průměrný roční počet vykázaných osob v souvislosti s podezřením z domácího násilí činí 1 238. Výrazný pokles případů byl zaznamenán v letech 2021 a 2022, kde bylo evidováno minimální množství – 960 resp. 1 086 případů. Nicméně v následujícím roce 2023 se počet případů opět přiblížil průměrné hodnotě, kdy bylo celkem vykázáno 1 265 případů. Při analýze výsledků tohoto grafu není možné jednoznačně identifikovat důvody výrazné fluktuace mezi lety 2021 a 2022. Lze pouze spekulovat, zda tento trend mohl být ovlivněn uvolňováním opatření souvisejících s pandemií koronaviru, vojenským konfliktem na Ukrajině a s tím spojeným zvýšením životních nákladů, nebo jinými neznámými faktory.

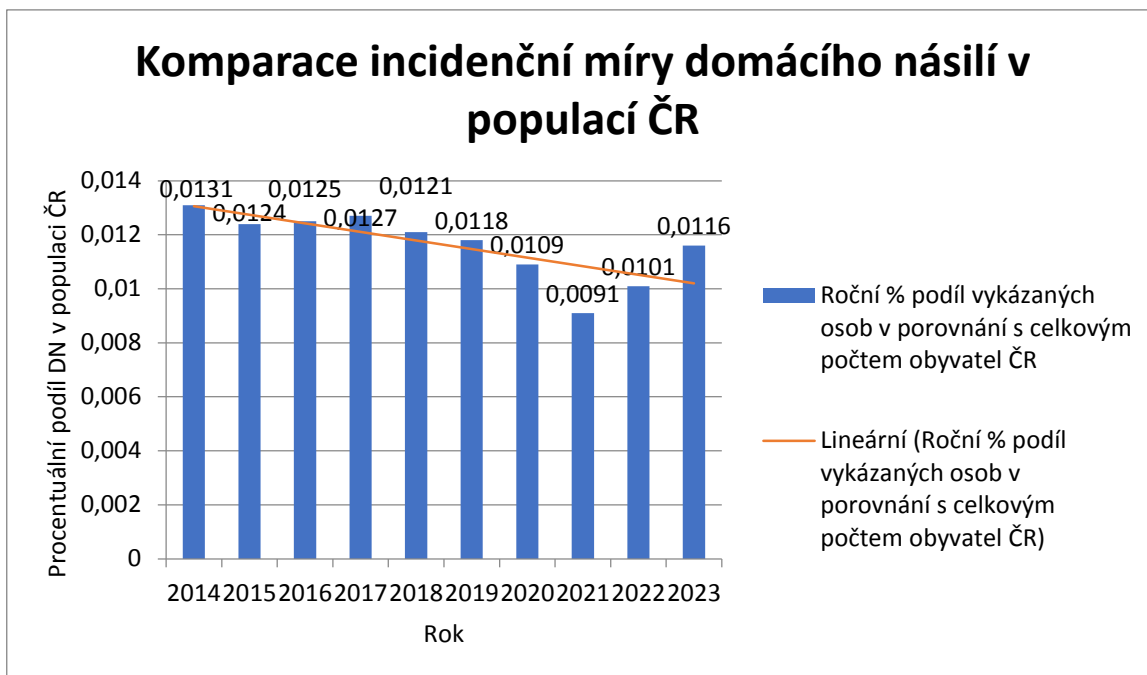
¹⁸⁷ Přehled o vykázaní za rok 2023 [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: <https://www.domacinasil.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2023/>

Graf 13 Populační vývoj ČR v období 2014 - 2023¹⁸⁸

Pro účely komplexní analýzy byl zkoumán také vývoj počtu obyvatel v období od roku 2014 do roku 2023. Z této analýzy vyplývá kontinuální lineární nárůst počtu obyvatel, což představuje významný aspekt. V roce 2019 však došlo k výrazné odchylce od obvyklého trendu, když došlo k poklesu počtu obyvatel. Následující roky se však opětovně vrátily k původnímu stoupajícímu trendu.

¹⁸⁸ Český statistický úřad – obyvatelstvo – roční časové řady [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu

Graf 14 Komparace incidenční míry domácího násilí v populaci ČR

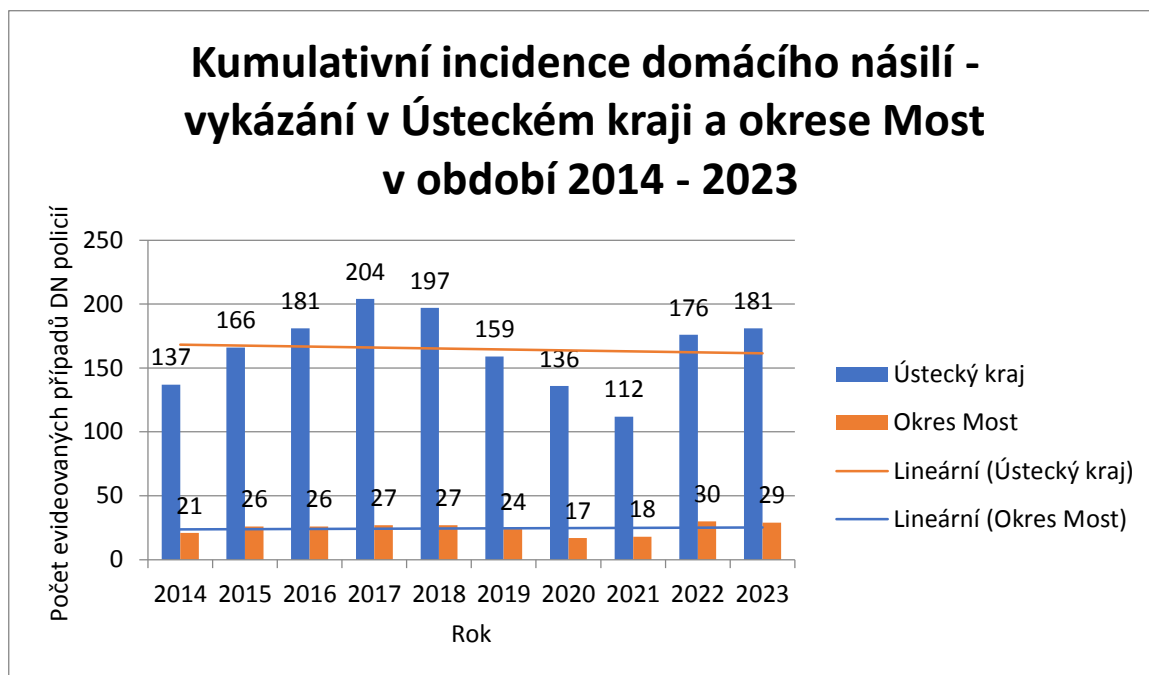
Pro úplné ověření zjištění ohledně snižujícího se trendu domácího násilí a souvisejících vykázaní na území České republiky byl zohledněn také trend zvyšujícího se obyvatelstva. Obě tyto skutečnosti byly procentuálně komparovány v jednotlivých letech v rozmezí let 2014 až 2023. Na základě analýzy grafu je zřejmý lineární pokles tohoto jevu, který představuje pouze minimální podíl na celkovém obyvatelstvu České republiky, a to průměrně 0,01163 % v období posledního desetiletí.

I přes zohlednění trendu obyvatelstva bylo potvrzeno původní zjištění, jak ukazuje graf číslo dvanáct, tedy že trend domácího násilí stále klesá. Nicméně je důležité si uvědomit, že tato analýza vychází pouze z oficiálně nahlášených a policií prověřovaných podezření z domácího násilí. Existuje možnost, že značné množství případů zůstává policií nezaznamenáno. Navzdory této proměnné je však potvrzený trend statisticky významný. Je pravděpodobné, že i v případě neznámého počtu nezjištěných případů domácího násilí by se tento trend vyvíjel podobně klesajícím směrem.

9.2.2 Statistický průzkum domácího násilí v Ústeckém kraji a okrese Most

Podobně jako v předchozí části byly pro odborný přínos diplomové práce zkoumány statistiky týkající se prověřovaných případů domácího násilí a jejich vykázaní v Ústeckém kraji a okresu Most. Tento okres zahrnuje i municipální území města Meziboří, které představuje primární zaměření této práce.

Kumulativní incidence domácího násilí - vykázání v Ústeckém kraji a okrese Most v období 2014 - 2023

Graf 15 Kumulativní incidence domácího násilí - vykázání v Ústeckém kraji a okrese Most v období 2014 - 2023¹⁸⁹

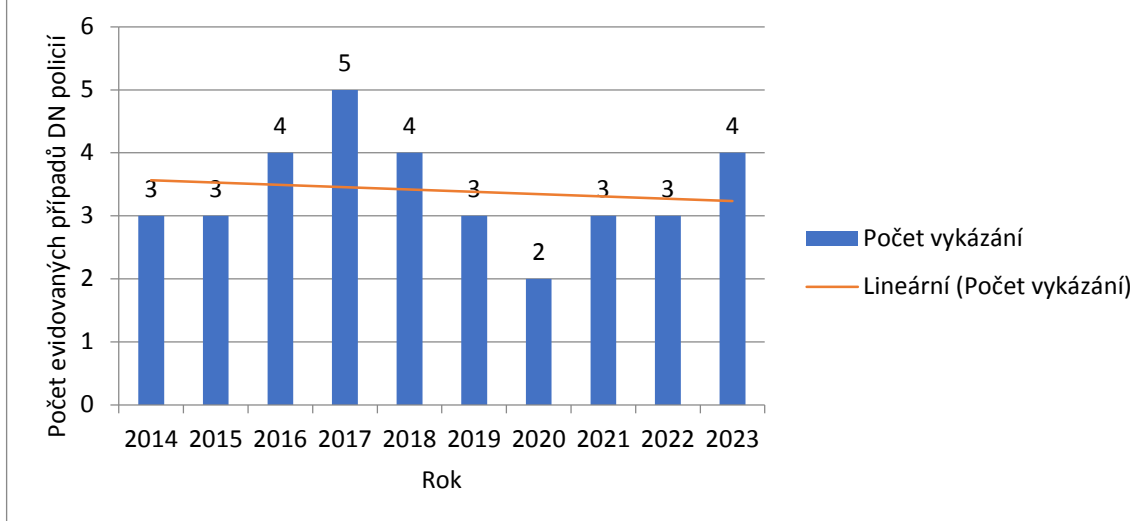
Na uvedeném grafu, který zkoumá incidenci domácího násilí v kraji Ústeckém a okrese Most, lze pozorovat velmi podobný trend. Nicméně je patrné, že i přesto, že incidence domácího násilí v rámci kraje Ústeckého za sledované období mezi lety 2014 až 2023 pozvolně klesá, tento pokles není tak výrazný jako na celostátní úrovni. Tento rozdíl může být způsoben nepříznivou socioekonomickou strukturou obyvatelstva v Ústeckém kraji a vysokým výskytem sociálně vyloučených lokalit. Graf zobrazující okresní město Most ukazuje ještě horší vývoj, kde dochází k téměř stagnaci trendu incidence domácího násilí. Stejně jako u celostátní analýzy v grafu číslo dvanáct, i zde je patrný významný pokles trendu mezi lety 2019 až 2021, který pravděpodobně sdílí podobné příčiny.

9.2.3 Statistický průzkum domácího násilí v Meziboří

V závěrečné části statistického průzkumu je zahrnuta analýza incidence domácího násilí a vykázání na municipálním území města Meziboří, což je oblast, na kterou je tato diplomová práce zaměřena.

¹⁸⁹ Statistiky, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

Kumulativní incidence domácího násilí - vykázání v Meziboří v období 2014 - 2023

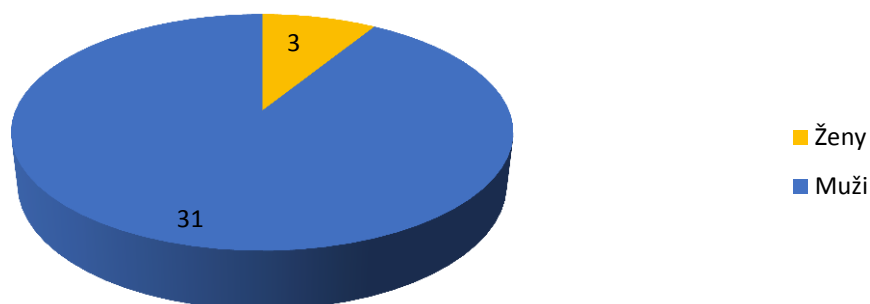
Graf 16 Kumulativní incidence domácího násilí - vykázání v Meziboří v období 2014 - 2023¹⁹⁰

V závěrečném grafu, který se zabývá statistickými hodnotami incidence domácího násilí na municipálním území města Meziboří, je pozorovatelná podobnost s výsledky statistických hodnot téže problematiky na krajské a okresní úrovni. Nicméně výsledek se spíše přibližuje mírně klesajícímu trendu na krajské úrovni, což je v kontextu lokality okresu Most, kde se zkoumané municipální území nachází, pozitivním zjištěním. I přesto, že se město Meziboří jeví jako oblast s příznivou socioekonomickou strukturou bez zásadních problémových lokalit, je patrné, že současný společenský problém domácího násilí není omezen na určitou lokalitu či společenskou úroveň a je všudypřítomný.

V rámci komplexního přístupu této diplomové práce byla studována nejen incidence domácího násilí v Meziboří, ale tak povaha genderové identity násilných osob. Analýza těchto dat ukázala, že v období mezi lety 2014 a 2023 bylo mužské pohlaví zastoupeno jako násilníci v 91 % případů. Vzhledem k současné problematice nebinárních pohlaví je třeba zdůraznit, že zbývajících 9 % případů tvořili násilníci ženského pohlaví, i když tento podíl byl zjištěn pouze pro úplnost informací a není primárním zaměřením této diplomové práce.

¹⁹⁰ Statistiky, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

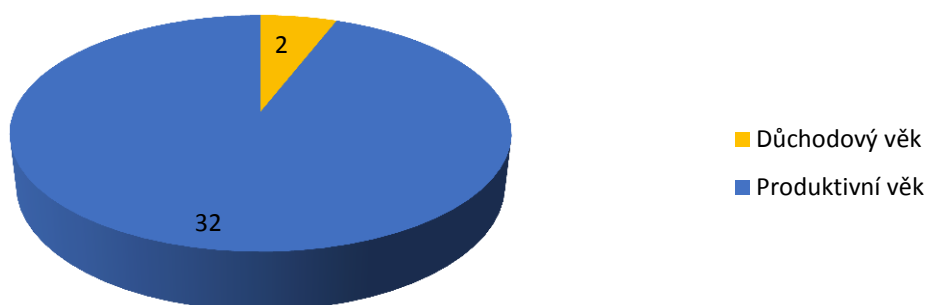
Genderová struktura pachatelů domáčího násilí v Meziboří v období 2014 - 2023

Graf 17 Genderová struktura pachatelů domáčího násilí v Meziboří v období 2014 - 2023¹⁹¹

Z hlediska demografické struktury násilných jedinců zaznamenaných na území města Meziboří, kteří byli zapojeni do případů domáčího násilí a vykázáni policií, z celkového počtu 34 násilníků převažují osoby v produktivním věku, a to ve výši 94 %. Pouze marginálních 6 % tvoří násilníci důchodového věku. Nelze přehlédnout, že v případech, kdy by se jednalo o násilníka mladšího 18 let, nebyl v tomto municipálním území zaznamenán žádný případ.

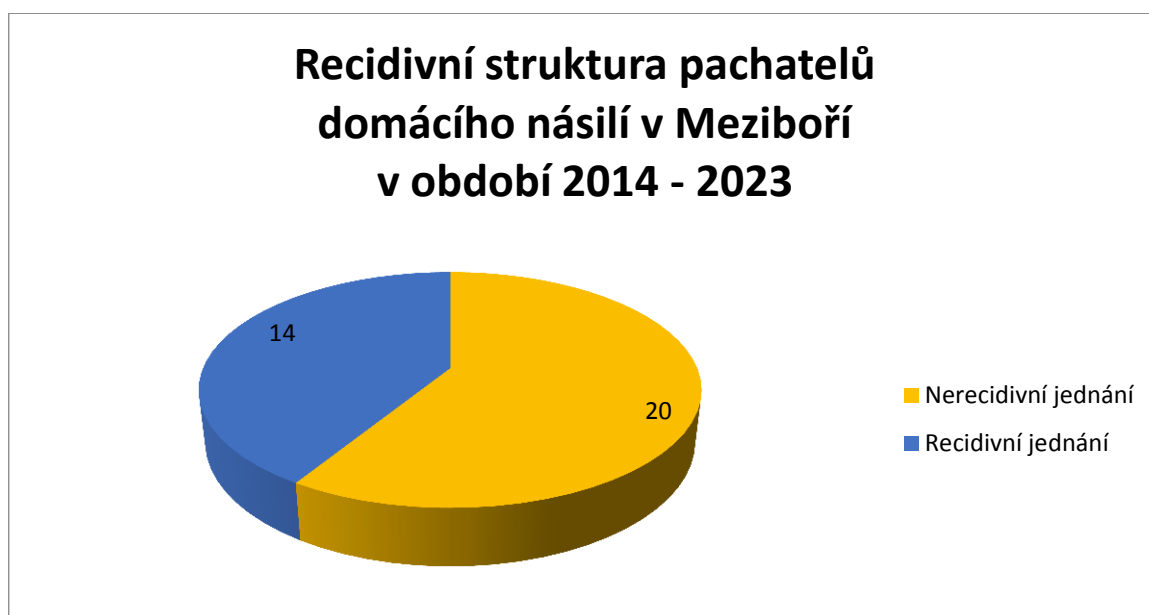
Věková struktura pachatelů domáčího násilí v Meziboří v období 2014 - 2023

Graf 18 Věková struktura pachatelů domáčího násilí v Meziboří v období 2014 -2023¹⁹²

¹⁹¹ Statistiky, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

Z pohledu recidivního chování jedinců zapojených do případů domácího násilí a opakovaně vykázaných policií, byl proveden statistický výzkum na území města Meziboří v období let 2014 až 2023. Zjištění ukázala, že v celkem 41 % z celkového počtu 34 případů se násilníci dopustili opakovaně domácího násilí. Ve zbývajících 59 % případech šlo o případy, kdy násilné osoby byly poprvé vykázaný policií a nebyly následně za podobný delikt znovu řešeny. S ohledem na vysoký podíl recidivního chování a na zkušenosti místních policistů sloužících v daném území je pravděpodobné, že tato dynamika je důsledkem různých faktorů, včetně nejistoty nebo obav z budoucnosti jak ve smyslu finanční závislosti, tak závislosti partnerské, resp. citové. I přes poskytnutí rozsáhlé pomoci ze strany policie a intervenčních center, se tyto osoby často dobrovolně vracejí do vztahu s násilným partnerem.

Graf 19 Recidivní struktura pachatelů domácího násilí v Meziboří v období 2014 - 2023¹⁹³

¹⁹² Statistiky, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

¹⁹³ Statistiky, vlastní zdroj z informačního systému Evidence trestního řízení Policie ČR

9.3 Kazuistika

V následujících podkapitolách jsou blíže specifikovány tři jednotlivé případové studie skutečně prověřovaných případů domácího násilí, ke kterým v minulosti došlo v municipálním území města Meziboří. Tyto nikterak extrémně závažné případy, představují běžně prověřované případy s využitím institutu vykázání policíí a v této problematice běžně probíhající interdisciplinární spolupráci mezi jednotlivými orgány veřejné správy.

V níže popisovaných a obsahově diferenciovaných případových studiích, byly záměrně pozměněny některé informace, které by mohly ohrozit citlivá data, jako osobní údaje obětí, pachatelů, svědků, či data a místa činu, aby nedošlo k jejich neoprávněnému zveřejnění či porušení povinnosti mlčenlivosti.

9.3.1 Případová studie č. 1

Interdisciplinární spolupráce Policie ČR s orgánem OSPOD a IC v případě domácího násilí mladé matky a jejího dítěte.

- **Úvod:**

Tato případová studie se zaměřuje na reálný případ spolupráce mezi Policií ČR, orgánem sociálně-právní ochrany dětí a intervenčním centrem v situaci domácího násilí. Cílem této kazuistiky je prozkoumat jakým způsobem tyto instituce veřejné správy spolupracovaly při řešení domácího násilí, jaký byl dopad této spolupráce na ochranu obětí a zda bylo možné strategicky zefektivnit proces spolupráce ve smyslu zvýšení ochrany lidských práv obětí.

- **Představení situace:**

V této případové studii je popsán případ mladé matky a jejího dítěte, kteří se v roce 2020 stali na území města Meziboří oběťmi domácího násilí ze strany otce a partnera matky.

- **Účastníci:**

Oběti násilí: Lenka P., 35 let (manželka); Lukáš P., 8 let (syn)

Původce násilí: Radek P., 39 let (manžel)

- **Lokalita:**

Město Meziboří, okr. Most – společné obydlí v bytové zástavbě

- **Datum případu:**

Červen 2020

- **Popis případu:**

Počátkem června 2020 se na policejní stanici v Meziboří dostavila Lenka P. společně se svým nezletilým synem Lukášem, kde učinila oznámení o domácím násilí. Výsledkem oznamovatelky Lenky P. bylo policejním orgánem zjištěno, že tato sdílí společné obydlí se svým manželem Radkem P. na adrese bytového domu v Meziboří. Zde je dlouhodobě, nejméně od roku jara 2017, opakovaně fyzicky napadána fackami a hrubě verbálně osočována ze strany svého manžela, přičemž opakovanými útoky, jejichž intenzita postupně narůstala, docházelo k pravidelným drobným újmám na zdraví a s tím spojené psychické depresi. Fyzická zranění, která byla oznamovatelce (poškozené) dlouhodobě způsobována byla převážně lehkého povrchového charakteru, která poškozenou neomezovala na běžném způsobu života, a se kterými nebyla hospitalizována ani jinak ošetřena ve zdravotnickém zařízení. K útokům proti nezletilému synu Lukášovi nedocházelo, avšak i tento byl přítomen několika jednotlivým fyzickým útokům, při kterých se snažil svou matku aktivně bránit.

V rámci tohoto zjištění byly s přihlédnutím k níže uvedeným závažným újmám na zdraví policejním orgánem bezodkladně zahájeny úkony přestupkového řízení pro důvodné podezření ze spáchání přestupku proti občanskému soužití dle ust. § 7 odst. 1, písm. b, c) bod 4 zák. č. 251/2016 Sb., v rámci kterých byly posléze v průběhu několikadenního prověřování prováděny další procesní úkony, v podobě ohledání míst kde k incidentům docházelo, zajišťování důkazních prostředků ve formách osobních fotodokumentací jednotlivých zranění poškozené, telefonních komunikací poškozené s pachatelem, či svědeckých výpovědí z řad blízké rodiny, přátel či sousedů, ale také výsledku podezřelého manžela Radka.

Mimo tento postup bylo policejním orgánem odděleně od výše uvedeného samotného protiprávního skutku zaevidováno podezření z domácího násilí, jehož preventivní charakter byl prováděn odděleně od šetření výše popsaného napadání, přičemž s poškozenou byl sepsán Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí, v rámci kterého bylo vyhodnoceno, že ve věci se skutečně jedná o důvodné podezření z domácího násilí. Na tomto základě byl s poškozenou policejním orgánem vyhodnocen dotazník dle

diagnostické metody SARA DN, který byl také vyhodnocen s pozitivním výsledkem na podezření z páchaní domácího násilí.

Z tohoto důvodu, kdy bylo dáno důvodné podezření z domácího násilí, bylo bezodkladně v době přijetí oznámení provedeno šetření mezi širšími rodinnými příslušníky poškozené Lenky P. a sousedy z domu na adrese společného bydliště. Toto šetření nadále potvrzovalo dosavadní obsah oznámení, přičemž i sousedé a širší rodina zaznamenala několik opakujících se dílčích fyzických útoků na poškozenou ze strany jejího manžela, které se postupem času zintenzivňovaly.

Ze strany policie bylo proto s přihlédnutím k předchozím útokům a aktuální hrozbě nebezpečného útoku proti životu, zdraví, svobodě či zvláště závažnému útoku proti lidské důstojnosti přistoupeno k využití institutu vykázání násilné osoby v souladu s ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, tedy Radka P. ze společného obydlí na dobu 10 dnů. S tímto rozhodnutím byl bezprostředně osobně seznámen vykázaný Radek P., kterému bylo rozhodnutí policie doručeno, a který byl náležitě srozuměn s náležitostmi všech okolností okamžitého vykázání a zákazu přiblížení se do blízkého okolí společného obydlí a zákazu osobního i komunikačního styku s ohroženými osobami, tedy manželkou Lenkou a synem Lukášem po dobu následujících 10 dnů.

Vykázaná osoba byla mimo řádné poučení o jeho právech a povinnostech také seznámena s možnostmi náhradních ubytovacích kapacit v blízké lokalitě a stejně tak mu byla předána informace vztahující se k možnostem odborné pomoci zabývající se poradenstvím ke zvládnutí agrese.

Ohrožená osoba, tedy Lenka P. byla policisty také srozuměna o vykázání jmenovaného manžela z obydlí, kdy jí tímto byla zajištěna primární bezpečnost, přičemž i této byly předány informace pro ohrožené osoby, obsahující seznam veřejných institucí a neziskových organizací, které lze kontaktovat pro různé formy odborné pomoci.

Ihned po realizaci uvedeného bylo o vykázání srozuměno intervenční centrum a příslušný okresní soud v Mostě. Intervenční centrum ohroženou osobu kontaktovalo po šesti dnech od vykázání, kdy jí byla nabídnuta další sociálně-právní poradenská služba, kterou však jmenovaná Lenka P. opakovaně odmítala. Stejně tak odmítala i osobní konzultaci s odborným pracovníkem intervenčního centra, se kterým posléze přestala zcela komunikovat.

Stejně tak jako intervenční centrum a příslušný soud byl o vykázání Radka P. a o celém prověřovaném případě bezodkladně vyrozuměn příslušný orgán OSPOD formou

systemu včasné intervence, který v návaznosti na výskyt nezletilého při páchání protiprávního jednání provedl v bydlíšti ohrožených osob okamžitě vlastní šetření. Při tomto šetření pracovníků OSPOD nebylo zjištěno žádných závadových skutečností, pro které by bylo třeba z pohledu tohoto orgánu zahajovat další navazující opatření. I přesto však z důvodu násilí v této rodině zůstal orgán OSPOD nadále aktivní a namátkové šetření v rodině probíhalo z preventivních důvodů i po ukončení vykazání.

Po dobu celého 10 denního termínu vykazání, byla ve společném bydlíšti prováděna namátková kontrola policie za účelem zajištění bezpečnosti ohrožené osoby a preventivnímu dohledu nad dodržováním vykazání. I přesto, že nebylo ze strany policie zjištěno porušení institutu vykazání, existovaly neověřené informace, že institut vykazání byl porušován jak ze strany násilné, tak ohrožené osoby.

Ze strany ohrožené osoby, nebyl ve lhůtě vykazání podán příslušnému Okresnímu soudu v Mostě návrh na předběžné opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí a ani jiný právní nástroj k zamezení styku s násilnou osobou.

Po uplynutí lhůty vykazání se manžel Radek P. vrátil do společného obydlí ke své manželce Lence P. a jejich synovy Lukášovi, přičemž jmenovaní do současné doby spolu žijí a nadále tvoří manželský pár.

Přestupkové řízení, které bylo policií zahájeno na podkladě prvotního oznámení samotné poškozené Lenky P., bylo po komplexním zpracování oznámeno příslušnému správnímu orgánu Městského úřadu v Meziboří k projednání. Městský úřad následně však oznámený skutek neprojednal a celou věc byl nucen odložit, jelikož sama poškozená Lenka P. nevyslovila souhlas s řízením o přestupku proti jí blízké osobě.

▪ **Vyhodnocení jednotlivých orgánů**

1. Vyhodnocení efektivity Policie ČR

Policie přijala oznámení o fyzickém domácím násilí, kterým se okamžitě zabývala. Zcela správně oddělila oznámení na část prověřování protiprávního skutku, který dle jeho rozsahu a závažnosti kvalifikovala jako přestupek proti občanskému soužití a dále prošetřovala a část preventivní bezprostředně zajišťující ochrany ohrožené osoby před agresorem. Zcela správně byly v tomto ohledu zpracovány příslušné diagnostické metody, které podezření na oznamované domácí násilí objektivně potvrdily.

V rámci tohoto opatření preventivního charakteru policie zcela správně a efektivně postupovala také ve smyslu okamžitého šetření mezi širší rodinou a sousedy v místě bydliště za účelem ověření výpovědi poškozené oznamovatelky a nespokojili se pouze s jednostranným líčením událostí. Na základě takto ověřených informací, které nadále vykazovaly formy fyzického a psychického domácího násilí, policisté také zcela správně a přiměřeně přistoupili k okamžité realizaci institutu vykázaní.

Realizace vykázaní agresora probíhala bezprostředně po oznámení věci oznamovatelkou a po ověření skutečností, o nichž sama oznamovatelka na policii vypovídala. Tato rychlá a bezprostřední reakce lze pouze pozitivně hodnotit, jelikož bylo tímto jednáním zamezeno v dalších hrozících útocích na život, zdraví či lidskou důstojnost ohrožených osob.

Pozitivním prvkem policejního postupu je také seznámení osoby ohrožené, tak osoby násilné o dalším postupu, právech a povinnostech, včetně předání důležitých kontaktů na veřejné instituce a neziskové organizace, které mohou těmto účastníkům odborně pomoci. Právě tento prvek je i z pohledu násilných osob důležitý, jelikož dává nejenom oběti, ale také agresorovi značný podnět k sebeuvědomění a pocit, že lze situaci řešit a jeho vykázaní policií není pouze omezení jeho práv, ale také snaha policie obrátit se na odbornou pomoc k ovládnutí své nepřiměřené agrese.

Dalším kladným postupem bylo také vyrozumění orgánu OSPOD, příslušného soudu a intervenčního centra ihned po realizaci institutu vykázaní. I přesto, že v tomto konkrétním případě se nejedná o takovýto případ, je třeba upozornit na případy, kdy je zcela na místě předběžná telefonická konzultace s pracovníky intervenčního centra či orgánu OSPOD k nastavení další případné neodkladné spolupráce. Takovými případy by mohly být situace, kdy samotná ohrožená osoba se i přes preventivní institut vykázaní a poskytnutí ochrany policií rozhodne k opuštění svého bydliště, aby tak před agresorem zatajila místo svého aktuálního pobytu, kterým však reálně nedisponuje nebo nemá příslušné prostředky či možnosti k jeho okamžitému zajištění. Právě v těchto případech orgány OSPOD a intervenční centra ve spolupráci s dalšími organizacemi nabízejí ohroženým osobám krizové krátkodobé či střednědobé ubytovací prostory, jejichž zajištění je však z procesního hlediska časově náročným prvkem, vyžadujícím velmi aktivní a bezprostřední individuální přístup všech zúčastněných.

Pozitivní hodnocení si zaslouží také pravidelné kontroly bydliště policií, které v ohrožené osobě zcela jistě vyvolaly pocit bezpečí a sounáležitosti.

Jako dílčí negativní postup policie bylo následné zjištění v rámci prověřování celé věci, že ohrožená osoba již v několika málo předchozích případech z důvodu drobných incidentů s násilnou osobou kontaktovala policii prostřednictvím tísňové linky, avšak z těchto oznámení nebylo domácí násilí nikdy vyhodnoceno. Provedeným šetřením k tomuto zjištění vyšlo najevo, že na místě zakročující policisté si jednotlivá předchozí oznámení ohrožené osoby od počátku tzv. etiketovali, resp. vysvětlovali jako přecitlivělost partnerky v rámci běžných rodinných rozepří, v rámci kterých násilná osoba vždy vystupovala vstřícně a uvědoměle, čímž navodila pocit důvěry mezi policisty, že se jedná pouze o výjimečné bagatelní rozepře, nikoli domácí násilí.

2. Vyhodnocení efektivity OSPOD

Orgán OSPOD obdržel prvotní informaci o domácím násilí od policie a to bezprostředně po oznámení věci oznamovatelkou. Pozitivně lze proto hodnotit proaktivní přístup pracovníků OSPOD, kteří ihned v následující den započali vlastní šetření ve věci, přičemž pověřený pracovník se bezodkladně formou osobní návštěvy spojil s ohroženými osobami a provedl si vlastní šetření. V tomto kontextu je třeba velmi pozitivně hodnotit rychlý aktivní přístup a volbu osobní návštěvy ohrožených osob v bydlišti, která zajistila bezprostřední ověření reálného stavu obětí a zvýšení osobní důvěry oproti neosobním stykům pouze prostřednictvím telekomunikačních zařízení. Právě k tomuto prvku není vždy tímto způsobem aktivně přistupováno, přičemž právě rychlá reakce orgánu OSPOD a osobní konzultace mnohdy zajistí velmi pozitivní reakci mezi ohroženými osobami, které i tento postup ubezpečí o skutečně cílené pomoci.

I přesto, že provedeným šetřením pracovníků OSPOD nebylo zjištěno nových skutečností ve smyslu většího rozsahu domácího násilí vůči matce či jejímu nezletilému synovi, je třeba pozitivně hodnotit samotný zájem orgánu OSPOD, který ohroženou rodinu zařadil do užší, cíleně a dlouhodoběji preventivně sledované skupiny, u které existuje reálná hrozba budoucího domácího násilného jednání ze strany otce.

3. Vyhodnocení efektivity IC

Intervenční centrum se o domácím násilí prvotně dozvědělo na základě vyrozumění Policií ČR. I přesto, že toto vyrozumění bylo odesláno bezprostředně po oznámení formou elektronické komunikace, došlo k prvotnímu navázání komunikace pracovníka intervenčního centra s ohroženou osobou teprve až šestého dne probíhajícího vykazání. Tento prvek pochybení porušil zákonnou povinnost intervenčního centra, v rámci kterého je povinno s ohroženou osobou navázat kontakt nejpozději do 48 hodin od vyrozumění o vykazání policií. V tento okamžik pozdního navázání kontaktu již byla ohrožená osoba několikrát kontaktována policií i pracovníky OSPODu, kteří průběžně poskytovali základní poradenství a laickou psychickou podporu, avšak odbornou pomoc specialisty intervenčního centra ohrožená osoba znatelně postrádala. V tomto ohledu je však uvést, že sama ohrožená osoba disponovala kontakty na intervenční centrum, které se však z obav z řešení situace obávala sama svévolně využít. Následně pozdně navozený kontakt ze strany intervenčního centra již nezískal důvěru ohrožené osoby a tato v době prvotního kontaktu již byla rozhodnuta se k násilnému partnerovi vrátit ihned po ukončení vykazání. Veškerou nabídku pomoci od intervenčního centra ohrožená osoba odmítla a s intervenčním centrem ještě před koncem lhůty vykazání přestala zcela komunikovat.

▪ **Závěrečné hodnocení a doporučení**

V tomto konkrétním případě je třeba velmi pozitivně hodnotit veškerou spolupráci mezi policií a orgánem OSPOD. Veškeré jimi provedené úkony byly provedeny bezodkladně, efektivně a příkladně tak jak zní veškerá odborná doporučení řádného efektivního postupu. Značně negativní hodnocení je však třeba vytknout intervenčnímu centru, které se s ohroženou osobou z důvodů personálních komplikací kontaktovalo se zpožděním, kdy již sama oběť oproti původnímu přístupu nad řešením své životní a partnerské situace rezignovala. V tomto ohledu je tak třeba zefektivnit personální zabezpečení jednotlivých územních struktur intervenčních center, aby se obdobné situace neopakovaly.

Zčásti negativně lze také hodnotit prvotní přístup policistů při předchozích prověrkách dílčích oznámení ohrožené osoby, které tzv. nálepkovali a bagatelizovali, díky čemuž nerozpoznali přítomnost domácího násilí.

Z pohledu budoucího zlepšení strategie a efektivnosti bych v návaznosti na tento konkrétní skutek domácího násilí navrhoval zvýšení pravidelných a povinných

školení problematiky domácího násilí mezi všemi policisty, kteří se podílejí jak na příjmu jednotlivých oznámení, ale také na výkonu běžné hlídkové činnosti. Právě tito policisté v terénu se k obdobným případům dostávají nejčastěji, přičemž právě u této složky je prioritní předpoklad vědomostí všech úskalí a znaků domácího násilí, které mohou být mnohdy snadno přehlédnuty či jinak bagatelizovány.

V kontextu této konkrétní případové studie je dále třeba upozornit na zjištěnou lhostejnost členů širší rodiny a jednotlivých sousedů v bydlišti ohrožené osoby, kteří i přes zaznamenání násilného chování Radka P. vůči jeho rodině, neposkytli jakýkoli podnět orgánům veřejné správy či neziskovým organizacím, které by se mohli na tento případ již dříve zaměřit a vyhodnotit. V tomto ohledu je tak efektivním prvkem proti této nečinnosti okolí pouze celospolečenská osvěta a prevence.

9.3.2 Případová studie č. 2

Interdisciplinární spolupráce Policie ČR s orgánem sociální péče v případě domácího násilí na seniorce.

▪ Úvod:

Tato případová studie představuje případ domácího násilí páchaného na seniorech a s touto problematikou spojené interdisciplinární spolupráce mezi Policií ČR a orgánem sociální péče. Uvedený případ se zakládá na skutečném případě, který vyžadoval koordinaci společných sil a představoval náročnější prvky komunikace s ohledem k vysokému věku ohrožené osoby a její pozdní životní etapě. Cílem této kazuistiky je prozkoumat tento neobvyklý případ domácího násilí, efektivitu a spolupráci složek podílejících se na celém řešení případu s případnými strategickými návrhy na zlepšení budoucí koordinace a ochrany práv domácím násilím ohrožených osob.

▪ Představení situace:

V této případové studii je popsán případ seniorky, která se v roce 2018 stala na území města Meziboří obětí domácího násilí ze strany jejího dospělého syna závislého na alkoholu.

▪ Účastníci:

Oběť násilí: Marie S., 82 let (matka)

Původce násilí: Vojtěch S., 55 let (syn)

- **Lokalita:**

Město Meziboří, okr. Most – společné obydlí v zástavbě rodinného domu

- **Datum případu:**

Prosinec 2018

- **Popis případu:**

V prosinci 2018 se na policejní stanici v Meziboří obrátil pracovník odboru sociální péče městského úřadu, který učinil podání o podezření z týrání seniora. V rámci tohoto oznámení bylo zjištěno, že poškozenou seniorkou by měla být 82 letá Marie S., která bydlí ve společném obydlí neudržovaného rodinného domu v Meziboří se svým 55 letým synem Vojtěchem S. Původní podnět o zhoršeném zdravotním stavu seniorky, byl orgánu sociální péče předán zdravotnickým personálem nemocnice v Mostě, kde byla jmenovaná v listopadu 2018 hospitalizována po úrazu komplikované zlomeniny spodní končetiny na zledovatělém chodníku, při kterém byla zjištěna extrémní podvýživa seniorky a další drobná zranění, které sama seniorka původně odůvodňovala různým úrazům z domácnosti, které si způsobila sama vlastním přičiněním drobnými pády.

Na základě tohoto oznámení sociálního pracovníka bylo dále zjištěno, že tento provedl v místě bydliště opakované kontroly seniorky za účelem poskytnutí případné sociální pomoci či asistence, přičemž po získání osobních sympatií a důvěry v tohoto pracovníka, sama seniorka začala hovořit o různých zraněních, které jí měl dlouhodobě v období posledního roku způsobovat její syn Vojtěch, který se ocitl ve finančních problémech, a který propadl závislosti na alkoholu. Mimo množství jiných zranění, které byly s ohledem k vysokému věku seniorky závažného charakteru, bylo zjištěno, že uvedená komplikovaná zlomenina spodní končetiny si seniorka způsobila po pádu v domě, kdy byla fyzicky napadena svým synem. Dále k těmto zjištěným incidentům sociální pracovník zjistil, že syn Vojtěch již nezvládal snižující se soběstačnost své matky a s tím spojené povinnosti každodenní péče. Do této zanedbané péče patřilo odpírání pravidelné stravy, pomoci s osobní hygienou, zajištění základní lékařské pomoci, ale také odpírání finančních prostředků z důchodového příspěvku, který pravidelně její syn vybíral a tyto prostředky si ponechával pro vlastní potřebu a nákup alkoholu.

S ohledem k těmto závažným skutečnostem tak byly ze strany policejního orgánu ihned zahájeny úkony trestního řízení pro důvodné podezření ze spáchání trestných činů Týrání osoby žijící ve společném obydlí dle ust. § 199 a Ublížení na zdraví dle § 146 zák.

č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, přičemž uvedená seniorka byla za účasti dosahového soudce k celé věci vyslechnuta v rámci neodkladných a neopakovatelných úkonů, ke kterým bylo přistoupeno z důvodu zdravotního stavu, vysokého věku a předcházení sekundární viktimizace oběti v navazujícím trestním řízení. Při tomto provedeném výslechu seniorka potvrdila tvrzení sociálního pracovníka a dále uvedla, že v posledních několika měsících měla vážný strach ze svého syna z důvodu zvyšující se agresivity, a opakovaným fyzickým napadáním. Z tohoto důvodu se uzavírala ve své ložnici, aby se co nejvíce izolovala od konfrontací se synem, který ji považoval za přítěž. Syn Vojtěch byl jejím jediným rodinným příslušníkem a sama se tak již neměla na koho jiného obrátit s žádostmi o pomoc.

V návaznosti na tato závažná zjištění ve formách fyzického, psychického a ekonomického domácího násilí bylo policejním orgánem základního organizačního článku přistoupeno k samostatnému vykázání syna Vojtěcha ze společného obydlí dle ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, přičemž celá věc byla bezprostředně telefonicky konzultována s orgánem sociální péče města a intervenčním centrem, se kterými byla konzultována možnost poskytnutí pohotovostní pečovatelské služby v bydlišti seniorky, jejíž soběstačnost byla značně ztížena, a která odmítala nabídky dočasného náhradního bydlení v domově seniorů města Meziboří. Tato pohotovostní pečovatelská služba byla následně ve spolupráci se jmenovanými organizacemi seniorce zajištěna a tato se tak mohla vrátit do svého obydlí.

Syn Vojtěch, který vnímal vykázání velmi negativně, byl řádně vykázán včetně veškerých s vykázáním spojených úkonů. S ohledem k jeho závislosti a agresivitě přistoupila policie k poskytnutí krátkodobé ochrany ohrožené seniorky, které bylo poskytnuto tísňové tlačítko pro případ akutní nouze, a dále byly zařazeny intenzivní kontroly seniorky v jejím bydlišti.

Ze strany intervenčního centra byla ve lhůtě vykázání policií navázána osobní spolupráce, přičemž díky této neziskové organizaci byla ohrožené seniorce poskytnuta právní pomoc a k příslušnému okresnímu soudu v Mostě, který byl již od prvopočátku srozuměn o probíhajícím vykázání, byl podán návrh na předběžné opatření proti domácímu násilí dle zákona 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních s žádostí o prodloužení vykázání. Tomuto návrhu soud vyhověl a lhůtu vykázání násilného syna v obydlí prodloužil.

Po několika měsících od zahájení prověřování policií, se zdravotní stav seniorky zhoršil, přičemž již nebyla schopna soběstačné pomoci s navazujícími službami pohotovostní pečovatelské služby. Na základě trvajících kontinuálního dohledu orgánu sociální péče města tak bylo seniorce s ohledem k závažnosti situace přednostně zajištěno místo v domově seniorů s neustálou zdravotnickou službou, kterou sama uvítala.

Během policejních a soudních opatření ve smyslu vykázání násilného syna z obydlí, nedošlo k žádnému opakujícímu se incidentu násilí či kontaktu s ohroženou osobou.

V rámci trestního řízení proti násilnému synovi Vojtěchovi, byly zpracovány posudky z oboru zdravotnictví, které se zaměřovaly na rozsah jednotlivých zranění ohrožené osoby, ale také znalecké posudky na samotného násilného syna Vojtěcha. Celý spisový materiál byl posléze předán do vyšetřování kriminální policii v Mostě, která po zpracování celistvého spisového materiálu předložila věc okresnímu státnímu zastupitelství. Státní zastupitelství v Mostě akceptovalo veškeré provedené úkony policejního orgánu a posléze podalo obžalobu k Okresnímu soudu v Mostě. Tento soud posléze v roce 2019 ve věci rozhodl a násilného Vojtěcha S. odsoudil k pravomocnému podmíněčnému trestu odnětí svobody ve výši 4 let, přičemž mu byla tímto rozsudkem mimo jiné nařízena ambulantní protialkoholní léčba a povinnost zdržení se konzumace alkoholických nápojů.

▪ **Vyhodnocení jednotlivých orgánů**

1. Vyhodnocení efektivity Policie ČR

Efektivita policejních postupů od počátku do konce prověřování byla v tomto případě zcela adekvátní a odpovídající závažnosti prověřovaných protiprávních skutků. K realizaci vykázání bylo přistoupeno okamžitě po zjištění domácího násilí, přičemž celá situace postrádala případná svědectví nezávislých osob. Běžně jsou takovými svědky sousedé z okolních domů či bytů, kteří poskytují relevantních informací, avšak v tomto případě osamělosti a sociálního odstředění nemovitosti tomu v tomto případě tak nebylo. Důkazní prostředky tak byly v prvopočátku spatřovány prioritně ve výpovědi samotné poškozené a charakteru jejího zranění. I přesto však sám agresor v rámci následné výpovědi před policejním orgánem své protiprávní jednání částečně doznával, avšak bagatelizoval a obhajoval. Lítost nad svým počínáním nikdy nevyslovil. Policie již od samého počátku prověřování bezprostředně komunikovala s orgánem sociální péče a intervenčním centrem k odpovídajícímu zajištění základních potřeb seniorky, což také reflektuje velmi pozitivní a

osobní přístup k tomuto případu. Za velmi pozitivní počínání v rámci efektivnosti ochrany práv ohrožené osoby lze také považovat zohlednění rizika a omezenou možnost sebeobrany poškozené, které byla policií nadstandardně poskytnuta intenzivní krátkodobá ochrana.

2. Vyhodnocení efektivity orgánu sociální péče

V tomto případě je třeba ocenit důslednost a osobní zaujetí pracovníků orgánu sociální péče, kteří se zabývali prvotním oznámením zdravotnického zařízení a tento skutečně důkladně prověřili i přesto, že si od počátku byli vědomi zajištění životních potřeb ze strany syna poškozené.

Další velmi pozitivní hodnocení je třeba spatřovat v navázání důvěry pracovníka orgánu sociální péče se seniorkou, kterému se teprve poté svěřila se skutečným stavem věci, o němž se do této doby nesvěřila jiné osobě. Již od první komunikace tohoto pracovníka byl přístup velmi profesionální a empatický.

Orgánu sociální péče lze dále pozitivně hodnotit jeho přístup k tomuto případu, kdy vždy aktivně zajišťoval veškerou potřebnou a nadstandardní pomoc oběti a to jak z pohledu zajištění pohotovostní pečovatelské služby, následného kontinuálního dohledu, ale také závěrečnému zajištění domova pro seniory s lékařskou službou a komplexním zázemím.

3. Vyhodnocení efektivity IC

Hodnocení intervenčního centra je v tomto případě třeba hodnotit pouze kladně. Již od prvního počátku kontaktu s policií se pracovník centra velmi vážně zajímal o oběť domácího násilí, se kterou se ještě téhož dne setkal a nastavil okamžitou úzkou spolupráci. V tomto kontextu byl přímo příkladný přístup a koordinace mezi intervenčním centrem a orgánem sociální péče městského úřadu, kdy společnými silami zjišťovali možnosti pomoci ohrožené seniorce, které následně zajistili pohotovostní pečovatelskou službu. Stejně tak lze ocenit postup pracovníka intervenčního centra, který se aktivně podílel i na psychické pomoci oběti domácího násilí při úkonech policie, a který následně zajistil bezplatné právní služby, díky kterým byl podán a poté i akceptován návrh na předběžné opatření proti domácímu násilí u okresního soudu v Mostě.

▪ **Závěrečné hodnocení a doporučení**

Tento případ domácího násilí byl od počátku velmi nestandardním případem pro všechny zúčastněné subjekty a to z důvodu vysokého věku ohrožené osoby.

I přes tuto komplikaci, se kterou se zúčastněné strany setkávají velmi zřídka, bylo celé prošetřování spojené s ochranou práv oběti a zjištěním domácího násilí zcela příkladné. Právě v těchto případech, které nejsou zcela standardními a častými, je na místě jednat velmi individuálně, opatrně, avšak zároveň velmi důrazně a rychle v rámci ochrany práv ohrožených osob. I přesto, že takovýto individualistický přístup je třeba dodržovat u každého jednotlivého případu domácího násilí, u domácího násilí páchaného na slabých a ohrožených osobách, které nemohou samostatně a účinně bránit svá práva, to platí dvojnásob.

Na uvedeném případě je zajímavé, že právě prvotní aktivní preventivní reakce zdravotnického personálu a vyrozumění příslušného orgánu sociální péče, odstartovala další navazující formy úkonů orgánů veřejné správy, díky kterým bylo domácí násilí na seniorce odhaleno. Právě tento prvek poskytuje vhled do dané problematiky, ze kterého je patrné, že sebemenší informace, které se mohou z počátku jevit jako nepodstatné či nedůležité, mohou ve svém důsledku vyvolat velmi závažná zjištění o domácím násilí, která by možná nebyla jinak nikdy odhalena. Díky příkladné koordinované interdisciplinární spolupráci uvedených složek a bezprostřednímu zásahu byla na domácím násilí ohrožené seniorce zajištěna bezpečná závěrečná fáze života a lidská důstojnost.

9.3.3 Případová studie č. 3

Interdisciplinární spolupráce Policie ČR s IC a městem Meziboří v případě recidivního domácího násilí na manželce středního věku.

▪ **Úvod:**

Tato poslední případová studie představuje případ recidivního domácího násilí páchaného na manželce středního věku a s touto problematikou spojené interdisciplinární spolupráci mezi Policií ČR, intervenčním centrem a městem Meziboří. Níže popisovaný reálný případ nebyl z pohledu policie nikterak složitým, avšak s ohledem k recidivnímu jednání násilné osoby a přístupu ohrožené osoby představuje zajímavou případovou studii pro tuto diplomovou práci. Cílem této kazuistiky je provedení celkové rešerše případu recidivního domácího násilí, v rámci které bude hodnocena efektivita zakročujících

institucí a v případě zjištění nedostatků bude navržena metodika budoucích postupů k jejich odstranění.

- **Představení situace:**

V této případové studii je popsán případ ženy středního věku, která se v roce 2023 stala na území města Meziboří opakovaně obětí domácího násilí ze strany jejího manžela.

- **Účastníci:**

Oběť násilí: Martina A., 45 let (manželka)

Původce násilí: Petr A., 52 let (manžel)

- **Lokalita:**

Město Meziboří, okr. Most – společné obydlí v panelákové zástavbě

- **Datum případu:**

Červen 2023 a červenec 2023

- **Popis případu:**

Počátkem června 2023 na tísňovou linku 158 oznámila Martina A., že se nachází na adrese svého bydliště, kde je jí vyhrožováno fyzickým napadením ze strany jejího manžela, Petra A., který jí po předchozím verbálním konfliktu udeřil fackou do obličeje a zprudka tahal za vlasy. Na místo oznámení byla vyslána hlídka policie, která se na místě spojila s uvedenou oznamovatelkou Martinou. Tato hlídce policie sdělila, že žije na uvedené adrese ve společném obydlí se svým manželem Petrem, se kterým jsou manželé již přes 20 let. Jejich jediný syn Pavel již s nimi nebydlí. Oznamovatelka Martina dále uvedla, že společné soužití s manželem Petrem bylo po dlouhá léta v pořádku, kdy neměli vážnějších sporů, avšak před pěti lety, v roce 2018, se manželovi Petrovi náhle zhoršil zdravotní stav, postihující a vážně omezující jeho mobilitu dolních končetin. Petra, který celý život sportoval, toto onemocnění velmi silně emocionálně zasáhlo, přičemž od té doby se jeho chování vůči manželce Martině a celé společnosti rapidně zhoršovalo. Dříve nekonfliktní osoba se začala vůči svému nejbližšímu okolí chovat vulgárně, agresivně, vyvolávat konflikty, přičemž ani manželku Martinu nešetřil vulgárními urážkami a celkově nevhodným a znevažujícím chováním.

Oznamovatelka Martina, několik let nevhodné chování svého nemocného manžela Petra a jeho opakující se nikterak závažné fyzické napadání v podobě lehkých strkanic a

nikterak silných úderů pěstmi do oblasti zad trpěla a ospravedlňovala. Zlomem byl právě poslední, avšak policii prvotně oznámený případ. Při tomto incidentu Petr po předchozí slovní rozeprá a nepodložené žárlivosti, Martinu vulgárně urážel, udeřil silnou fackou do oblasti obličeje, tahal po obydlí za vlasy a vyhrožoval její likvidací. Martina z obav ze stupňující se agresivity a nepřičetnosti Petra proto celou věc oznámila policii, aniž by se skutečně obávala, že dostojí svých výhrůžek likvidací.

Na základě tohoto oznámení, byl na místě, tedy ve společném obydlí manželů k věci vytěžen i Petr, který potvrdil tvrzení své manželky, avšak své chování ospravedlňoval a jako příčiny takového jednání uváděl odepření pomoci nemohoucímu a podezření z nevěry.

S ohledem k takto zjištěným skutečnostem byli oba jmenovaní převezeni na služebnu policie, kde se celá věc protokolárně zaevidovala pro důvodné podezření ze spáchání přestupku proti občanskému soužití dle ust. § 7 odst. 1, písm. b), c) bod 1, 4 zák. č. 251/2016 Sb. V rámci těchto úkonů byl s poškozenou sepsán mimo jiné i úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí, který byl pozitivně vyhodnocen jako reálné podezření z fyzického a psychického domácího násilí. V návaznosti na tento výsledek tak byl posléze sepsán dotazník diagnostické metody SARA DN, který taktéž vyhodnotil, že se skutečně jedná o domácí násilí.

Vzhledem k těmto zjištěním tak policisté oběma aktérům sdělili svá zjištění, které oba manželé odmítali potvrdit a v tomto ohledu nepožadovali žádných navazujících opatření ze strany policie. I přesto, však policisté z oprávněně podložených informací čelili důvodným obavám z pokračujícího a stupňujícího se napadání a hrozící závažné újmy na lidských právech a důstojnosti poškozené Martiny a proto i přes nesouhlas manželů využili institutu vykázání a násilného Petra z obydlí vykázali na 10 dnů.

Policisté jak osobě ohrožené, tak osobě násilně předali soubor základních informací a také rozhodnutí o vykázání s vymezením navazujících práv a povinností, zejména zamezení jakéhokoli kontaktu mezi manželi a zákaz přiblížení se Petra blíže než 100 metrů od bydliště.

Vzhledem k problematické mobilitě násilné osoby se policisté bezodkladně spojili s městem Meziboří, které provozuje městskou ubytovnu pro sociálně slabé občany města, kde zajistili možnost dočasného ubytování této vykázané osoby. Tuto možnost Petr využil a v ubytovně po dobu vykázání skutečně bydlel.

O vykázání násilné osoby byl v době rozhodnutí srozuměn okresní soud v Mostě a příslušné intervenční centrum, které se následujícího dne kontaktovalo s ohroženou osobou.

V bydlišti ohrožené osoby byly ze strany policie opakovaně prováděny bezpečnostní kontroly, při kterých se vykázaná osoba v bydlišti ani jeho bezprostředního okolí nenacházela. Už od prvopočátku těchto prováděných kontrol policií, při kterých bylo opakovaně hovořeno se samotnou ohroženou osobou, bylo touto poškozenou osobou policistům sděleno, že ohrožená osoba čeká pouze na ukončení desetidenního vykázání, po kterém si přeje opět navázat vztah se svým manželem, aktuálně vykázaným Petrem. Jako důvod sama ohrožená osoba uváděla, že svého manžela má ráda i přes veškeré jeho vulgární a násilná chování, a že jej nemůže opustit, jelikož ho lituje a chce mu pomáhat z důvodu jeho zdravotních obtíží.

Po uplynutí 10 denní lhůty, při které nebylo policií zjištěno porušení vykázání, se ohrožená Martina vrátila ke svému manželovi, násilnickému Petru, se kterým opětovně začala žít v místě bydliště.

Policie byla v době po ukončeném preventivním vykázání vyrozuměna intervenčním centrem, že ohrožená osoba od prvopočátku s touto institucí odmítala komunikovat a žádným způsobem nebyla navázána spolupráce.

Prověřovaný přestupkový spisový materiál na podezřelého Petra, byl po jeho kompletaci postoupen na Městský úřad v Meziboří k rozhodnutí.

Ještě před projednáním původně policií prověřovaného protiprávního jednání přestupkovou komisí městského úřadu, se v červenci 2023 na policejní stanici dostavila výše jmenovaná Martina, která oznámila další fyzické napadení ze strany manžela Petra. Opětovně se jednalo o fyzické napadení fackami do obličeje a taháním za vlasy, které následovaly po předchozí slovní rozepři z důvodu nedostatečné přípravy pokrmu pro Petra. V rámci následujícího výslechu Martiny bylo policií zjištěno, že po jejím návratu k manželovi od jeho předchozího vykázání, došlo ke zlepšení rodinné, resp. partnerské situace pouze na několik málo dní, po kterých se chování Petra vrátilo do původního stavu a kdy se manžel Petr začal k manželce Martině opětovně vulgárně a velmi nevhodně chovat pro běžné, nikterak závažné spory běžného života. Mezi tím došlo opětovně k drobným fyzickým napadením, které představovali jednotlivé nikterak závažné napadání fackami. Všechny útoky neměly závažnějších následků, nedošlo k újmě na zdraví. Oznamovatelka Martina dále uvedla, že svým návratem do partnerského života udělala chybu, jelikož se její manžel

Petr z původního řešení situace nepoučil a domácí násilí probíhá i nadále. Proto se rozhodla i přes soucit se svým manželem s přihlédnutím k jeho zdravotním komplikacím jej definitivně opustit, avšak již v danou dobu se vážně obávala společného soužití z důvodu dalších napadání a vulgárních verbálních útoků proti své osobě.

Z tohoto důvodu bylo policiisty opětovně v rámci nového skutku zahájeno prověřování podezření z přestupku na úseku občanského soužití dle ust. § 7 odst. 1, písm. b), c) bod 1, 4 zák. č. 251/2016 Sb., v rámci kterého byly činěny další úkony procesního řízení. Těmito úkony byly výslechy osob, žádosti o lékařské vyšetření, fotodokumentace zranění, ohledání místa přestupku a podobně.

V rámci prevence před hrozícími recidivními budoucími útoky bylo opětovně přistoupeno k vykázaní násilného Petra ze společného obydlí stejně jako v předchozím případě, kdy i v tomto skutku se Petr k incidentům doznával a ospravedlňoval prioritně jako tresty za nedostatečné plnění svých povinností manželkou Martinou.

O celé věci bylo i v tomto případě vyrozuměno intervenční centrum, které tentokrát již s ohroženou Martinou navázalo spolupráci. Ze strany policie byla stejně jako v předchozím případě z důvodu zdravotních komplikací vykázané osoby navázána spolupráce s městem Meziboří, v rámci kterého bylo prostřednictvím bytového odboru opětovně zajištěna možnost ubytování na městské ubytovně, kterou však tentokrát násilný Petr odmítl z důvodu předchozích konfrontací s dalšími ubytovanými.

Vzhledem k celému případu, kdy se ohrožená Martina definitivně rozhodla svého manžela opustit, začala aktivně hledat nové bydliště, přičemž ve spolupráci s policií a intervenčním centrem, byl ze strany města Meziboří ohrožené osobě nabídnut nově rekonstruovaný nájemní byt, který přijala a během následujících dnů probíhající doby vykázaní se stačila do nového bydliště přestěhovat a vyřídit veškeré s tím spojené náležitosti.

V průběhu kontrol vykázaní policií byl znatelný vývoj ohrožené osoby oproti předchozí události, kdy již byla po celou dobu rozhodnuta o opuštění manžela a probíhající spolupráci s intervenčním centrem, se kterým v danou dobu již řešila navazující právní kroky k podání žádosti o rozvod manželství.

Po dobu trvání vykázaní nebylo policií zjištěno jeho porušení. Po kompletaci spisového materiálu, který představoval prověřovaný a opakující se přestupek na úseku proti občanskému soužití, byl tento postoupen k projednání přestupkové komisi Městského úřadu v Meziboří.

Tato komise oba prověřované skutky sloučila a následně ve společném řízení projednala a uznala Petra A. vinným. V rámci tohoto trestu mu byla uložena pokuta v řádu nižších jednotek tisíc korun.

Aktuálně žijí Martina a Petr stále odděleně a v rozvodovém řízení nebylo doposud rozhodnuto. K dalším útokům na Martinu již nedošlo.

▪ **Vyhodnocení jednotlivých orgánů**

1. Vyhodnocení efektivity Policie ČR

Postup policistů v tomto případě byl zcela adekvátní zjištěné situaci. V obou případech policisté postupovali tak, aby ochránili oběť násilí, tedy bezprostředně po přijetí oznámení provedli vyhodnocení diagnostických metod a poté vykázání agresora a pravidelné kontroly oběti. Dále policisté ihned vyrozuměli příslušný okresní soud, intervenční centrum a také nadstandardně spolupracovali s orgány města Meziboří, aby v prvním případě zajistili násilné osobě, trpící zdravotními indispozicemi náhradní ubytování a v druhém případě se podíleli na zajištění náhradního ubytování samotné ohrožené osoby. Z pohledu prováděných policejních úkonů lze kontroverzně hodnotit pouze absenci provedení šetření mezi sousedy k pověsti násilné a ohrožené osoby nezávislými svědky. Tuto absenci šetření lze však s ohledem ke shodným výpovědím jak agresora, tak poškozené chápat jako nadbytečný procesní úkon postrádající výrazné důležitost. Velmi pozitivně lze hodnotit aktivní přístup policistů opakujícího se vykázání, jelikož nespolupráci ohrožené osoby v případě prvního vykázání a její návrat k násilné osobě mohl být pro službu konající policisty demotivující.

2. Vyhodnocení efektivity IC

Stejně jako v případě hodnocení policie, je třeba hodnotit postup intervenčního centra. I přesto, že sama ohrožená osoba při prvním incidentu domácího násilí omítla spolupráci, byla tato spolupráce navázána ve druhém případě, který nastal již jeden měsíc od předchozího. S ohledem k zásadní změně přístupu ohrožené osoby, intervenční centrum nabízelo ohrožené osobě krátkodobé ubytování v krizových bytových prostorách, které však ohrožená osoba odmítala a snažila se zajistit náhradní bydlení v jí dlouhodobě známé lokalitě, kterou nechtěla opustit. I proto se následně ve spolupráci s policií a městem Meziboří podařilo zajistit náhradní bydlení, ve kterém ohrožená osoba bydlí dodnes. Dále lze velmi pozitivně hodnotit poskytnutí bezplatných služeb ohrožené osobě ve smyslu následujících právních kroků směřujících k podání žádosti o rozvod manželství.

3. Vyhodnocení efektivity města Meziboří

Město Meziboří po celou dobu vykázání spolupracovalo s policií a intervenčním centrem. První spolupráci navázalo v rámci nabídky dočasného náhradního

ubytování násilné osobě, která tuto nabídku přijala. Druhá spolupráce byla učiněna při nabídce náhradního nájemního bytu ohrožené osoby, která se rozhodla ze společného bydlení odstěhovat, avšak zachovat si aktuální lokalitu dlouholetého bydliště na území města Meziboří. Právě město Meziboří se snaží svým obyvatelům nabízet nadstandardní služby a součinnost při řešení komplexních sociálních a jiných problémech, ke kterým není lhostejné.

▪ **Závěrečné hodnocení a doporučení**

Z výše popisované poslední případové studie této práce byla možnost spatřovat velmi nadstandardní postupy jak z pohledu policie, intervenčního centra, tak města Meziboří. Všechny jmenované složky po celou dobu společně nadstandardně spolupracovali a komplexně řešili aktuální incidenty a problematiku domácího násilí. V tomto případě byl patrný pozitivní přístup při recidivním vykazání agresora ze společného obydlí, ke kterému mnohdy v této problematice dochází. V případě města Meziboří dochází dle statistických dat k recidivnímu vykazání agresorů ze společného obydlí v 41 % případů a takovýto případ je poměrně častým jevem.

V tomto ohledu je tak vůle samotné oběti a její uvědomění budoucího vývoje partnerského vztahu zcela klíčová pro výsledek a efektivnost boje veřejné správy s domácím násilím.

10 Výsledky a diskuse

V rámci této kapitoly jsou blíže specifikovány výsledky praktické části této diplomové práce, která byla rozčleněna do tří jednotlivých subkapitol.

10.1 Výsledky charakteristiky města Meziboří

V první subkapitole, která se zabývala městem Meziboří a jeho charakteristikou z pohledu geografických a socioekonomických faktorů bylo zjištěno, že uvedené municipální území je územím s dlouholetou a stálou tradicí nacházející se v horské příhraniční oblasti. Toto municipální území je komplexně zajištěným územím s širokou škálou poskytovaných služeb obyvatelstvu.

Demografická struktura obyvatel je dle provedených analýz vývoje města v posledním desetiletí stálá s průměrným počtem 4 682 obyvatel. Tuto strukturu obyvatelstva v současnosti tvoří z 52 % ženy a ze 48 % muži. Z pohledu věkové struktury lze uvést, že 85 % celku tvoří obyvatelé nad 15 let věku a evidovaná nezaměstnanost zde dosahuje velmi nízkých výsledků. Průměrný věk obyvatel municipálního území Meziboří je 45 let.

Kriminogenní charakteristika města je hodnocena velmi pozitivně. Kriminalita na tomto území dosahuje velmi nízkých hodnot několika málo desítek trestných činů ročně, přičemž většina skutků, resp. necelých 64 %, je prověřováním policií objasněna. Nejzávažnější problematikou v rámci méně závažné kriminality, tedy protiprávní činnosti na úseku přestupků, tvoří jednotlivé přestupky na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.

10.2 Výsledky statistické charakteristiky domácího násilí a vykázaní

Další subkapitola praktické části byla zaměřena na statistický vývoj domácího násilí na území města Meziboří v posledním desetiletí. Pro úplnost a odpovídající hodnotu tohoto výzkumu a komparaci zjištěných dat bylo mimo toto municipální území zkoumáno také strukturálně nadřazené území v podobě území příslušného okresu, kraje, ale také celé České republiky.

Tímto zkoumáním bylo zjištěno, že na municipální území města Meziboří bylo v posledním desetiletí policií evidováno celkem 34 případů domácího násilí, spojeného

s vykázáním násilné osoby ze společného obydlí. Průměrně jsou tedy na tomto území policií prověřovány 3 případy domácího násilí ročně.

Strukturu násilných osob v těchto evidovaných případech domácího násilí na území města tvořili dle očekávání muži a to v rovných 91 %, přičemž podobný údaj, resp. 94 % z celkového počtu případů tvořili pachatelé v produktivním věku.

Velmi zajímavým zjištěním v oblasti domácího násilí na území města Meziboří bylo vyhodnocení, že z celkového počtu domácího násilí spáchaného v posledních deseti letech, tvořili recidivní pachatelé, tedy opakující se násilní pachatelé domácího násilí, celých 41 % případů.

Dle analýzy statických dat bylo zjištěno, že v posledním desetiletí má incidence domácího násilí na území zkoumané municipality lehce, avšak nikterak výrazně klesající tendenci. Toto zjištění tak značí budoucí vývoj ve formě snižování incidence tohoto trendu.

Jak bylo uvedené výše v této subkapitole, uvedené zkoumání statistických hodnot bylo dále zaměřeno na porovnání se strukturálně nadřazeným územím, tedy s okresem Most, krajem Ústí nad Labem a celou Českou republikou.

Tímto bylo zjištěno, že na okresním území bylo v posledním desetiletí evidováno celkem 245 domácích násilí s vykázáním (průměrně tedy 25 případů ročně), jehož incidenční křivka, tedy předpokládaný vývoj se pohybuje na neměnné hladině a je dlouhodobě ve stagnaci.

V případě krajského území bylo v posledním desetiletí policií evidováno celkem 1 669 případů domácího násilí (průměrně tedy 167 případů ročně), jehož vývoj vykazuje zjevně klesající tendenci.

Z pohledu téže problematiky na území celé České republiky bylo statistickými daty zjištěno, že v posledních deseti letech bylo policií evidováno celkem 12 680 případů domácího násilí spojených s vykázáním (průměrně tedy 1 268 případů ročně). Vývoj tohoto společensky nežádoucího jevu má z pohledu celorepublikových dat zřetelně klesající tendenci a to i navzdory neustálému nárůstu populace České republiky.

Z uvedených statistických analýz domácího násilí tak vyplývá, že současný vývoj této problematiky celospolečensky klesá, a to i přesto, že na jednotlivých územích může být zaznamenána stagnace v tomto odvětví.

10.3 Výsledky kazuistického výzkumu

Poslední subkapitola praktické části byla zaměřena na zkoumání tří jednotlivých, a pro tuto práci anonymizovaných případových studií, které vycházeli ze skutečně policií prověřovaných případů domácího násilí, které se v minulosti na municipálním území města Meziboří odehrály.

V rámci těchto případových studií bylo ve všech jednotlivých případech vyhodnocením zjištěno, že orgány veřejné správy v případech domácího násilí a vykazání plně a efektivně spolupracují. Tato spolupráce se týká především spolupráce policie, intervenčních center a různých odborů příslušného městského úřadu. Těmito odbory, alespoň v rámci uvedených studií byly odbory sociální, odbory sociálně-právní ochrany dětí či bytový odbor. Nicméně spolupráce mezi všemi orgány veřejné správy se dotýká i dalších jejích subjektů a to primárně příslušných soudů v návaznosti na jejich navazující předběžná opatření či rozvodová řízení. S těmito však policie, jako hlavní zkoumaný orgán této diplomové práce nepřichází velmi často do přímé spolupráce ve smyslu zkoumaného jevu.

I přes výše uvedené je třeba uvést, že ve zmíněných případech, které byly podnětem uvedených případových studií, vždy docházelo k příkladné spolupráci mezi všemi zúčastněnými institucemi, naprosté profesionalitě, ochotě pomoci obětem zasaženým domácím násilím a snaze ochránit lidská práva a bezpečnost.

Pouze výjimečně v těchto případech došlo k drobným pochybením ať ze strany policie či ze strany intervenčního centra, které byly spatřovány primárně v prvotní nečinnosti z důvodů nedostatečného vyhodnocení situace a přehlédnutí znaků domácího násilí, či opožděnému navázání kontaktu s ohroženou osobou, které mohla být včasěji poskytnuta odborná konzultační pomoc či intervenční služby. Tato pochybení jsou však prvkem dílčích individuálních pochybení, nežli pochybení systémového charakteru.

11 Závěr

Tématem této diplomové práce byla analýza stávající úrovně interdisciplinární spolupráce mezi policií a dalšími veřejnými institucemi, jakožto i navržení adekvátních opatření, metodik či legislativních změn, které by mohly přispět k efektivnějšímu potlačení domácího násilí na municipálním území města Meziboří. V rámci této diplomové práce, která představovala rešerši, studium i následnou analýzu problematiky domácího násilí z širokosáhlého pohledu, jsem si pouze potvrdil, jak komplexní a obsáhlé téma a společensky nebezpečný jev představuje, včetně dopadů, které může způsobit. Tato problematika, která je v současné době i z pohledu evropského práva velmi kontroverzním tématem na politické úrovni v rámci projednávání přijetí společného evropského aktu jednotlivými členskými zeměmi, rozděluje i společnost v České republice ve smyslu jeho častého veřejného tabuizování či přehlížení. Právě z pohledu Českého právního řádu se na problematiku domácího násilí vztahuje velké množství obecně platných právních norem, ale také množství speciálních právních aktů, jakými jsou pokyny, metodiky či stanoviska, která jsou určena výhradně policistům, kteří se nejčastěji s tímto jevem setkávají, a kteří zpravidla konají prvotní úkony v rámci ochrany lidských práv a bezpečnosti.

Tato diplomová práce je rozdělena na dvě části, tedy na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část v úvodních kapitolách obsahuje základní charakteristiku veřejné správy a bezpečnostního ozbrojeného sboru Policie ČR, jenž tento orgán veřejné správy také představuje, a který se domácím násilím setkává nejčastěji jako první.

Následně se teoretická část zabývá a blíže specifikuje aktuálně platné obecné normy právního řádu České republiky, které se nejčastěji využívají ve spojitosti s dalšími dílčími postupy v problematice domácího násilí. V návaznosti na tato právní zjištění, diplomová práce přechází do charakteristik jednotlivých institucí veřejné správy a neziskových organizací, které mezi sebou mohou v rámci interdisciplinární koordinace cíleně spolupracovat.

Klíčovou a nejvýznamnější část práce představuje rozsáhlá charakteristika domácího násilí, jeho pojem, znaky, formy, příčiny, ale také charakteristika jeho původců a obětí.

Tato klíčová část je dále obohacena o formy dopadů domácího násilí a to nejen na jednotlivé fyzické oběti z pohledu jejich genderové identity, věkové struktury, ale také z pohledu společnosti a veřejného zájmu. Velmi zajímavou strukturu teoretické části práce představují také diagnostické metody, které jsou schopny predikovat přítomnost domácího násilí a jeho prevenci.

Druhá část, tedy vlastní praktická část diplomové práce, je ve svém úvodu zaměřena na výzkum, skládající se z charakteristiky municipálního území města Meziboří včetně jeho hodnocení z pohledu socioekonomických struktur. Navazující část vlastní praktické práce se zaměřuje na statistické zhodnocení domácího násilí na území města Meziboří v posledním desetiletí. Touto analýzou, která je založena na informacích z policejních statistik, a která představuje sekundární otázku této diplomové práce, vyhodnotila, že municipální území města Meziboří vykazuje charakter dlouhodobě pozvolně klesajícího trendu incidence domácího násilí. Současná průměrná incidence domácího násilí na uvedeném municipálním území tvoří tři případy ročně, přičemž s ohledem k výše uvedenému trendu lze předpokládat pozitivní budoucí vývoj a další postupné snižování výskytu tohoto společensky nežádoucího jevu.

Tato statistická část, která zkoumá i další prvky tohoto jevu socioekonomického charakteru, je dále obohacena statistickým vyhodnocením incidence domácího násilí z pohledu okresního, krajského, ale i celorepublikového území.

Závěrečná fáze praktické části práce obsahuje kazuistickou metodu zkoumání, která je reprezentována třemi jednotlivými případovými studiemi domácího násilí, které byly v minulosti na municipálním území policií prověřovány. Tyto případy, které byly z důvodu ochrany osobních údajů účelově anonymizovány, obsahují popis okolností a výsledky jednotlivých případů domácího násilí. Dále tyto studie obsahují vyhodnocení postupů jednotlivých orgánů, které se do interdisciplinární spolupráce zapojili, ale také celkové vyhodnocení forem spolupráce všech případů.

V návaznosti na tato metodická data, lze reagovat na hlavní výzkumnou otázku této diplomové práce, která si kladla za cíl zhodnocení stávající úrovně spolupráce mezi policií a dalšími veřejnými institucemi, včetně případných návrhů adekvátních opatření, metodik či legislativních změn, které by mohly přinést efektivnější postupy směřující k potlačení domácího násilí na municipálním území města Meziboří. Provedeným metodickým zkoumáním případových studií v praktické části práce ve spojitosti s rozsáhlými zjištěními v teoretické části práce lze konstatovat, že současný stav úrovně spolupráce policie s ostatními institucemi veřejné správy je zcela vyhovující a dostatečný. V tomto kontextu je třeba si uvědomit, že problematika domácího násilí je z historického pohledu již zakořeněným jevem, který se lidské společnosti vyvíjí již od nepaměti, kdy muži zaujíмали svrchované pozice otců nad svými dětmi a ženami. Z pohledu aktuálního stavu je od roku 2007 patrný vývoj v právním řádu České republiky, který postupnými kroky a inovacemi

v metodikách a legislativních oporách směřoval ke zlepšení situace a cíleným intervencím v oblasti domácího násilí. Právě díky těmto postupným změnám a prevenci lze v posledním desetiletí spatřovat celospolečenský útlum výskytu tohoto jevu, který byl v této práci statisticky prokázán policejními daty skutečně evidovaných případů. Dle vlastních zkušeností z pozice řadového policisty, podílejícího se na prověřování takovýchto jevů násilí, včetně následujících úkonů spojených s realizací institutu vykazání a spoluprací s dalšími orgány veřejné správy jsem přesvědčen, že efektivita a metodika příslušných orgánů veřejné správy je zcela vyhovující, stejně jako stávající opora v právním řádu České republiky. Z hlediska absolutního minima zjištěných nedostatků ve spolupráci mezi jednotlivými složkami veřejné správy v kontextu domácího násilí lze konstatovat, že těmito zpravidla bývají dílčí pochybení na úrovni jednotlivců, nikoli systému. V tomto smyslu je tak vhodné pouze obecné doporučení o neustálém a pravidelném školení a profesionalizaci všech na této problematice zúčastněných pracovníků veřejné správy, jejíž součástí je samozřejmě i dostatečné personální zajištění ve všech strukturách. Mezi tyto formy školení lze zařadit i pravidelné mezi rezortní setkání pracovníků dotčených orgánů veřejných správ k ucelení standardů a efektivnosti spolupráce.

Při zamyšlení se nad možnou právní novelizací v odvětví domácího násilí si lze představit i formy prodloužení lhůt vykazání. V této myšlence případných návrhů změn je však třeba si uvědomit preventivní charakter celého institutu, o kterém je policií rozhodováno v rychlé formě prvotního prověřování násilí, v časové tísní a pod tlakem dalších okolností. Navíc tento preventivní prvek má za cíl poskytnout základní časový komfort obětem domácího násilí, aby mohly uskutečnit neodkladné kroky k adekvátním reakcím a zajištění bezprostředního pocitu bezpečí. Tento aktuálně nastavený časový rozsah je dle mého názoru zcela dostačující a není třeba jakýchkoli změn. V tomto kontextu je také vzít v potaz rozsah vážné újmy na základních lidských právech násilné osoby, která je bezprostředně vykazána ze svého obydlí.

V závěru této práce je třeba pouze konstatovat, že domácí násilí je i přes jeho klesající incidenci stále společensky důležitým tématem, jehož úplné a trvalé odstranění ze společnosti není možné dosáhnout, a jemuž je třeba se věnovat i nadále. I přes zjištěná statistická data týkající se jeho dlouhodobě klesající incidence je totiž patrné, že se jedná pouze o data skutečně evidovaných a nahlášených případů policii, přičemž je pouze otázkou jaký podíl na celkově páchaném domácím násilí tvoří.

I právě proto je třeba tento společensky nežádoucí jev nadále vytlačovat ze současné společnosti a to právě jak prostřednictvím rychlých a účinných intervencí institucí odborně proškolené veřejné správy, tak i rozsáhlou prevencí a součinností neziskových organizací.

Seznam použitých zdrojů

Monografické zdroje:

BUSKOTTE, Andrea, VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie (ed.). *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.

CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. Albatros Plus. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-80-00-01550-7.

ČAPEK, Robert; NAVAROVÁ, Sylvie a ŽENATOVÁ, Zdenka. *Žák v krizové situaci*. Dobrá škola. Praha: Raabe, [2017]. ISBN 978-80-7496-294-3.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8.

ČECH, Ondřej. *Domácí násilí z pohledu pracovníků v oblasti sociálních služeb*. České Budějovice: Theia, 2011. ISBN 978-80-904854-0-2.

GJURIČOVÁ, Šárka; KOCOURKOVÁ, Jana a KOUTEK, Jiří. *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2000. ISBN 80-7021-416-3.

KÁŇA, Pavel a KALOUSKOVÁ, Petra. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium na středních a vyšších odborných školách*. 5. aktualizované vydání. Ostrava: Montanex, 2019. ISBN 978-80-7225-465-1.

KOTKOVÁ, Martina. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, 2014. ISBN 978-80-260-7191-4.

NAHODIL, František. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4.

NOVOTNÁ, Věra. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí s komentářem: podrobný komentář k novele provedené zákonem č. 363/2021 Sb. od 1.1.2022 : včetně změn účinných od 1.1.2025 a 1.1.2028*. 3. aktualizované vydání. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, [2022]. ISBN 978-80-7554-366-0.

PIKÁLKOVÁ, Simona; PODANÁ, Zuzana a BURIÁNEK, Jiří. *Ženy jako oběti partnerského násilí: sociologická perspektiva*. Studie (Sociologické nakladatelství). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2015. ISBN 978-80-7419-189-3.

STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1.

ŠEVČÍK, Drahomír a ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina; HAVELKOVÁ, Barbara a ŠPONDROVÁ, Pavla (ed.). *Mužské právo: jsou právní pravidla neutrální?* Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-761-7.

ŠMÍD, Ondřej a ŠÍNOVÁ, Renáta. *Rozvod manželství*. Teoretik. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-66-3.

ÚLEHLOVÁ, Dagmar. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009. ISBN 978-80-7013-502-0.

VOŇKOVÁ, Jiřina a HUŇKOVÁ, Markéta. *Domáci násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1.

VOŇKOVÁ, Jiřina a MACHÁČKOVÁ, Radka. *Domáci násilí: právní minimum pro lékaře*. 2., aktualiz. vyd. Praha: proFem, 2004. ISBN 80-239-4026-0

Legislativní zdroje:

Občanský zákoník: komentář. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. ISBN 978-80-7478-457-6.

ŠTEINBACH, Miroslav. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-193-6.

Internetové zdroje:

Analýza ekonomických dopadů domácího násilí [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Analyza-ekonomickych-dopadu-DN.pdf>

Aplikace Bright Sky - pomůže odhalit domácí násilí a nabídne bezplatnou pomoc [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/aplikace-bright-sky-pomuze-odhalit-domaci-nasili-nabidne-bezplatnou-pomoc>

Co je to trestní řízení? [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/vice-o-sz/vse-podstatne-o-trestnim-rizeni/co-je-to-trestni-rizeni/>

Český statistický úřad – obyvatelstvo – roční časové řady [online]. [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu

Činnost MPSV v oblasti sociálně-právní ochrany dětí [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cinnost-mpsv-v-oblasti-socialne-pravni-ochrany-deti>

Domáci násilí (statistiky) [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/domaci-nasili-statistiky.aspx>

Historie města [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.mezibori.cz/historie-mesta/ds-1006>

Charita Most [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.charita-most.cz/>

Mapa města [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z <https://www.mezibori.cz/mapa-mesta/d-1024>

Meziboří, Stav obyvatel – statistika [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/obec/mezibori/stats>

Meziboří, Stav obyvatel - statistika [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://regiony.kurzy.cz/mezibori/stats/>

Meziboří, Základní informace [online]. [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/8432/mezibori/pocet-obyvatel/>

Most k naději, z.s. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z <https://www.mostknadeji.eu/ustecky-kraj/krizova/>

NEDVĚDOVÁ, Alena, VANÍČKOVÁ, Lenka, CHOMOVÁ, Zuzana. *Sborník textů k problematice domácího násilí*. Praha: Centrum sociálních služeb, 2010, [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: https://www.mestodobris.cz/assets/File.ashx?id_org=2796&id_dokumenty=460597

Přehled o vykázaní za rok 2023 [online]. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-rok-2023/>

Spirála Ústecký kraj, z.s. [online]. [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://spirala-ul.cz/>

Usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky. *Zákony pro lidi: Sbírka zákonů* [online]. [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1ústavní_zákon_č._1/1993_Sb.

Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí, čl. 3. Council of Europe [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/1680462471>

Z boje o Istanbulskou úmluvu se stal střet progresivistů a konzervativců, kteří si vyřizují účty, shrnuje religionista Václavík, [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/z-boje-o-istanbulskou-umluvu-se-stal-stret-progresivistu-a-konzervativcu-kteri-9166033>.

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, § 7 - § 8, *Zákony pro lidi: Sbírka zákonů* [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251?text=251%2F2016>.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, § 492 - § 496. *Zákony pro lidi: Sbírka zákonů* [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292>.

#ZaIstanbul. Domácí násilí a vybraná témata z oblasti genderově podmíněného násilí. Praha: Český svaz žen z.s., 2016, [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: <https://www.csz.cz/userfiles/istanbul/sbornik-zaistanbul-fin.pdf>.

Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

11.1 Seznam obrázků

Obrázek 1 Cyklus násilí	40
Obrázek 2 Mapa města Meziboří	77

11.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Základní členění správy	18
Tabulka 2 Ústřední výkonné orgány ČR	22
Tabulka 3 Samospráva	24
Tabulka 4 Členění obecní územní samosprávy	25
Tabulka 5 Ekonomické dopady domácího násilí v roce 2012	57

11.3 Seznam grafů

Graf 1 Přehled vykázaní v letech 2007 - 2023.....	69
Graf 2 Populační vývoj města Meziboří v období 2014 - 2024.....	80
Graf 3 Vývoj populace města Meziboří v letech 2014 – 2024	81
Graf 4 Genderová struktura populace v Meziboří	81
Graf 5 Struktura zaměstnanosti v Meziboří	82
Graf 6 Úroveň stupně vzdělání v Meziboří	83
Graf 7 Objasněnost nápadu trestných činů v Meziboří v roce 2023	85
Graf 8 Analýza trestné činnosti v Meziboří v roce 2023	86
Graf 9 Analýza přestupkové činnosti v Meziboří v roce 2023 (příkazní řízení)	87
Graf 10 Analýza přestupkové činnosti v Meziboří v roce 2023 (bez příkazního řízení).....	87
Graf 11 Objasněnost nápadu přestupkových činů v Meziboří v roce 2023 (bez příkazního řízení)	88
Graf 12 Kumulativní incidence domácího násilí - vykázaní v ČR v období 2014 - 2023...	90
Graf 13 Populační vývoj ČR v období 2014 - 2023	91
Graf 14 Komparace incidenční míry domácího násilí v populaci ČR.....	92
Graf 15 Kumulativní incidence domácího násilí - vykázaní v Ústeckém kraji a okrese Most v období 2014 - 2023	93
Graf 16 Kumulativní incidence domácího násilí - vykázaní v Meziboří v období 2014 - 2023	94
Graf 17 Genderová struktura pachatelů domácího násilí v Meziboří v období 2014 - 2023	95
Graf 18 Věková struktura pachatelů domácího násilí v Meziboří v období 2014 -2023.....	95
Graf 19 Recidivní struktura pachatelů domácího násilí v Meziboří v období 2014 - 2023	96

11.4 Seznam použitých zkratk

Policie ČR – Policie České republiky
OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí
IC – Intervenční centrum
Zák. - zákon
Sb. - sbírky

Přílohy

Odkazovaný seznam příloh